

๒ บนเส้นทางชีวิต.

วชิระ วัฒนศิริ

ขอมอบหนังสือเล่มนี้แก่

จาก

บนเส้นทางชีวิต • ระพี สาคริก

บรรณาธิการ	ทวีศักดิ์ อุ่่นจิตติกุล
ภาพปก/ภาพค้นเรื่อง	พรรษา สุนาวี
ภาพลายเส้น	ธัญญาลักษณ์ สุนทรมีญ์
ISBN	๙๗๔-๘๘๑๓๔-๘-๗
พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม ๒๕๔๙
ราคา	๑๕๐ บาท

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย

VASIRA วศิระ

บริษัท วศิระ จำกัด

๒๒/๑๔๓ หมู่ที่ ๖ ซอยวัดกำแพง

ถนนพระราม ๒ แขวงสามด้า

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทร. ๐-๒๘๙๙-๕๙๕๕

โทรสาร. ๐-๒๔๑๖-๖๐๒๙

คำบูชาพระคุณ

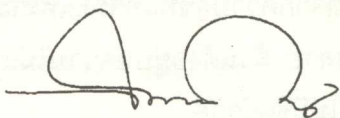
คนเราย่อมแสวงหาความสุขในชีวิต ปราชญ์ผู้รู้ทั้งหลาย ต่าง
เล็งเห็นว่า การแสวงหาความสุขจากสิ่งภายนอก เป็นเพียงมายา เป็นสิ่ง
ที่ยังห่างไกลจากความสุขที่แท้จริง เพราะวัตถุภายนอก คำสรรเสริญ และ
อำนาจทั้งหลาย ล้วนตั้งอยู่บนความไม่แน่นอน และเร่งเร้าความทะยาน
อยากอย่างไม่มีขีดจำกัด

การแสวงหาความสุขในจิตใจ เป็นสิ่งที่แน่นอนกว่า และความสุข
ในใจจะหาได้ก็ด้วยการเข้าถึงสัจธรรมแห่งชีวิต โดยเล็งเห็นสภาพ
ความจริงแท้ ด้วยปัญญาจากภายในจิตใจของผู้นั้นเอง

ศาสตราจารย์ ระบุ พิ ศาคริก เป็นปราชญ์อาจารย์ผู้เป็นที่เคารพ
นับถือของคนทั้งหลายทั้งในและต่างประเทศ ตลอดชีวิตของท่าน ได้
แสดงออกถึงการเข้าถึงสัจธรรมที่แท้จริงโดยเป็นผู้ห่างไกลจากความหลง
ไม่แสวงสุขจากโลกภายนอก แต่ขัดเกลาจิตใจของท่านเพื่อประโยชน์สุข
ของส่วนรวมอย่างกว้างขวาง จนกล่าวได้ว่า สัจธรรมแห่งชีวิตนั้น มิใช่
เป็นเพียงถ้อยคำที่ท่านถ่ายทอดออกสู่คนทั้งหลาย แต่เป็นหนึ่งเดียวกับ
ท่านอาจารย์นั่นเอง

กระผมได้รับเกียรติอย่างสูงยิ่ง จากศาสตราจารย์ระบุ พิ ศาคริก
ที่ข้าพเจ้าและทุกคนเรียกด้วยความรักเทิดทูนว่า “คุณพ่อ” ให้เขียน
ข้อความเกริ่นนำในหนังสือ “บนเส้นทางชีวิต” กระผมขอถือโอกาสนี้
กล่าวคำบูชาพระคุณอันไพศาลของท่านอาจารย์ ที่มีต่อกระผมตลอดจน
สาธุศิษย์ทั้งหลาย พร้อมถือเอาคุณงามความดีของท่านที่เป็นแบบอย่าง
ในการดำเนินชีวิตเพื่อการเข้าถึงสัจธรรม กระผมเชื่อมั่นว่าหนังสือนี้จะ

ถ่ายทอดคุณธรรมอันทรงคุณค่าจากจิตใจ ที่สั่งสมมาตลอดชีวิตของท่าน
ทั้งเป็นบันทึกถึงการดำเนินชีวิตอย่างเป็นหนึ่งเดียวกับสังขารม อันน้อม
นำจิตใจผู้อ่านให้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง ด้วยการตรองตรึก ศึกษา และ
ปฏิบัติตาม อย่างทั่วถึงกัน

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ ชัยชน โลว์เจริญกุล
เมษายน ๒๕๔๔

๗ ตุลาคม ๒๕๔๙

พิษณุโลก

กราบเรียน อาจารย์ระพี

ผมเขียนภาพให้ตามที่อาจารย์ขอแล้ว ๕ ภาพ ตามรูปแบบที่
ผมถนัด ขณะที่เขียนผมนั่งสมาธิให้จิตว่าง เพื่อปล่อยใจให้ธรรมชาติในจิต
ทำงานอย่างอิสระ

ผมไม่แน่ใจว่าอาจารย์จะชอบหรือไม่นะครับ คงต้องสุดแต่
อาจารย์จะพิจารณา ถ้าได้ตีพิมพ์ในหนังสือที่อาจารย์เขียน ก็นับเป็น
เกียรติอย่างยิ่งสำหรับผม แต่ถ้าไม่เหมาะสมผมก็ไม่เสียใจนะครับ แค่นี้
ทำให้อาจารย์ผมก็ดีใจมากแล้วครับ

สุดท้ายนี้ ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์อำนวยการให้อาจารย์มีความสุข
มีสุขภาพแข็งแรง อยู่เป็นมิ่งขวัญของชาวไทยต่อไปนานเท่านานนะครับ

ด้วยความรักและเคารพอย่างสูง

พรรษา สุนาวิ

พรรษา สุนาวิ

บทนำจากผู้เรียบเรียง

ก่อนอื่น ผมใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชัยชน โลว์เจริญกุล ที่ได้กรุณาให้เกียรติเขียนบทนำแก่นังสือเล่มนี้

ความจริงแล้ว การให้ชื่อหนังสือว่า “บนเส้นทางชีวิต” ถ้าท่านผู้อ่านแต่ละคนหวนกลับมาสำรวจตนเอง ก่อนที่จะนำเรื่องราวและเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ อีกทั้ง อ่านร้อยกรอง ซึ่งเขียนฝากไว้ คงจะรู้ถึงความหมายได้อย่างชัดเจน

ประการแรก ชีวิตเราแต่ละคนที่เกิดมา ย่อมมีความจริงเป็นเงื่อนไขแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจของทุกคนมาตั้งแต่เกิด สิ่งนี้มิใช่หรือที่เรา กล่าวกันว่า **ชีวิตทุกคนที่เกิดมา ย่อมมีกรรมติดมาด้วย**

หากเราดำเนินชีวิตด้วยการพิจารณาตนเองอยู่เสมอ โดยไม่ประมาท ย่อมสามารถค้นพบความจริงดังกล่าว อีกทั้งนำเอาเงื่อนไข ซึ่งรู้สึกได้มาใช้เป็นพื้นฐาน หรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวว่า การดำเนินชีวิต ควรถือหลักของความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รวมทั้งความจริงใจต่อทุกคน โดยถือว่าเป็นความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์อย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง

ร้อยกรองที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งผู้เขียนได้เขียนด้วยลายมือตนเอง ควรจะหมายถึง การรู้คุณค่าของสิ่งซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้กับจิตใจเราอย่างลึกซึ้ง

ดังนั้น แม้แต่ยุคปัจจุบัน จะมีเครื่องกลไก ไว้ใช้เป็นเครื่องมือให้ความสะดวกสบาย แต่ทุกขณะที่น่าปฏิบัติ ก็ควรสำนึกได้ถึงประเด็นดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา

วิถีชีวิตที่พึงพาธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธรรมชาติซึ่งอยู่ในจิตใจเราเอง หากนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ย่อมมีผลชำระล้างเงื่อนไข

แห่งกรรม ซึ่งปรากฏอยู่ในจิตใจมาตั้งแต่เกิด ส่งผลให้การดำเนินชีวิตมีผล
ดังเช่นที่หลักกรรมได้กล่าวไว้ว่า **มนุษย์เกิดมา เพื่อชดใช้กรรม** ดังเช่น
ที่บทความเรื่องหนึ่งในหนังสือเล่มนี้ที่มีชื่อว่า **ชาติหน้ามีจริง หรือไม่
จริง ?**

ผู้เขียนหวังว่า ทุกท่านที่สนใจอ่านหนังสือเล่มนี้ พร้อมทั้ง
สำรวจตัวเองดูว่า ความจริงของชีวิตจากอดีตมาถึงปัจจุบัน เราได้ปฏิบัติ
สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ นำไปสู่การสร้างสรรค์ ทั้งในด้านจิตใจและสังคม
อันความเข้าใจจากผลการพิจารณาดังกล่าว ย่อมนำไปสู่ประโยชน์สุข
ซึ่งแต่ละคนร่วมกับสังคม พึงได้รับอย่างแท้จริง

อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ โดยที่ใช้เป็นฉากหลัง
ของตัวอักษรหน้าปกรวมทั้งปกรองอีก ๕ ภาพ ถ้าใครสังเกตและนำมา
พิจารณาให้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ก็คือภาพ ซึ่งเขียนขึ้นโดยใช้สมาธิที่อยู่ใน
ใจและจินตนาการในเชิงปรัชญา

ผู้เขียนเห็นว่า ภาพลักษณะนี้ หลายคนอาจยังไม่เข้าใจได้อย่าง
ลึกซึ้ง จึงนำมาใช้แสดงออกถึงวิญญาน อีกทั้งความละเอียดอ่อน และ
ความลุ่มลึก ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณ อาจารย์ พรรษา สุนาวี ซึ่งอยู่
ที่จังหวัดพิษณุโลก ในฐานะที่ได้กรุณาเขียนภาพชุดนี้ เพื่อมอบให้แก่
หนังสือเล่มนี้โดยเฉพาะ

ครั้งหนึ่งอาจารย์พรรษา สุนาวี ซึ่งมีบรรดาศิษย์อยู่เป็นจำนวน
ไม่น้อย ได้มาจัดนิทรรศการภาพเขียนในเชิงนี้ ขึ้นที่วังสวนผักกาด ถนน
ศรีอยุธยา และกรุณาให้เกียรติเชิญผู้เขียนไปกล่าวเปิดงาน ขณะนี้การ
จัดการศึกษาของไทย มีความแข็งแกร่งบ้าง หรือถ้าจะกล่าวว่า ชาติจิต
วิญญานของการริเริ่มเพื่อนำไปสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ให้แก่สังคมก็คงไม่
น่าจะผิด

ผู้เขียนไม่ทราบว่า อาจารย์พรรษา สุนาวิ มีความประทับใจอะไรในตัวผู้เขียน จึงได้มาเลือกเอาไปกล่าวเปิดงานในครั้งนั้น อีกด้านหนึ่งตนเองก็ได้พยายามสนองผลจากความต้องการดังกล่าวอย่างดีที่สุด โดยเอาความรู้คุณค่าที่อยู่ในส่วนลึกของหัวใจเป็นที่ตั้ง มันเป็นความรู้สึกที่พูดออกมาจากส่วนลึกของจิตใจตนเอง บนพื้นฐานความเชื่อมั่น ซึ่งมุ่งหวังให้บังเกิดการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของลูกหลานไทยทุกคน ประเด็นสำคัญของเรื่องนี้ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นจากจิตใจตนเองอย่างอิสระ หากผู้ใดสามารถหยั่งรู้ความจริงเรื่องนี้ได้ ย่อมนิยมการให้จิตใจแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคน อย่างปราศจากกรอบกำหนด

ผู้เขียนหวังว่า สิ่งอันทรงคุณค่าจากหนังสือเล่มนี้ ทุกคนคงจะสามารถค้นหาได้เอง หากมีรากฐานจิตใจที่ปลอดโปร่ง อันถือได้ว่าเป็นมงคลชีวิตโดยแท้

อีกประการหนึ่ง ภาพกล้วยไม้ลายเส้นทั้งหมด ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากคุณธัญญลักษณ์ สุนทรมีภูมู แห่งสถาบันอาศรมศิลป์ เป็นผู้เขียนและได้มอบให้กับหนังสือเล่มนี้ด้วย จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ระพี สาคริก

(ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก)

สารบัญ

หน้า

● คำบูชาพระคุณ	๓
● จดหมาย	๕
● บทนำจากผู้เรียบเรียง	๖

เรื่อง

จากธรรมชาติสู่ชีวิตมนุษย์

● จากโลกสู่ความจริงของชีวิต	๑๓
● จากวันนั้นถึงวันนี้	๒๓
● ธรรมชาติกับวิถีชีวิตมนุษย์	๒๙
● หากรากฐานจิตใจคนหลุดจากพื้นดิน อะไรจะเกิดขึ้นแก่ชีวิตตนเองและสังคม ?	๓๕
● ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาหาได้จากที่ไหน ?	๔๑

คุณค่าของชีวิตและการเอาชนะความทุกข์

● คุณค่าชีวิตของคนที่สังคมรังเกียจ	๔๙
● ขอให้เอาชนะใจคนด้วยความดีเข้าไว้ ย่อมแก้ไขปัญหได้ทุกเรื่อง	๕๗
● คนในสังคมยุคนี้ ควรจะอยู่ร่วมกับปัญหาโดยไม่ทุกข์ให้ได้	๖๕
● มีรักย่อมมีทุกข์จริงหรือ ?	๗๓
● ความสำเร็จหรือจะมีในโลกนี้	๗๙

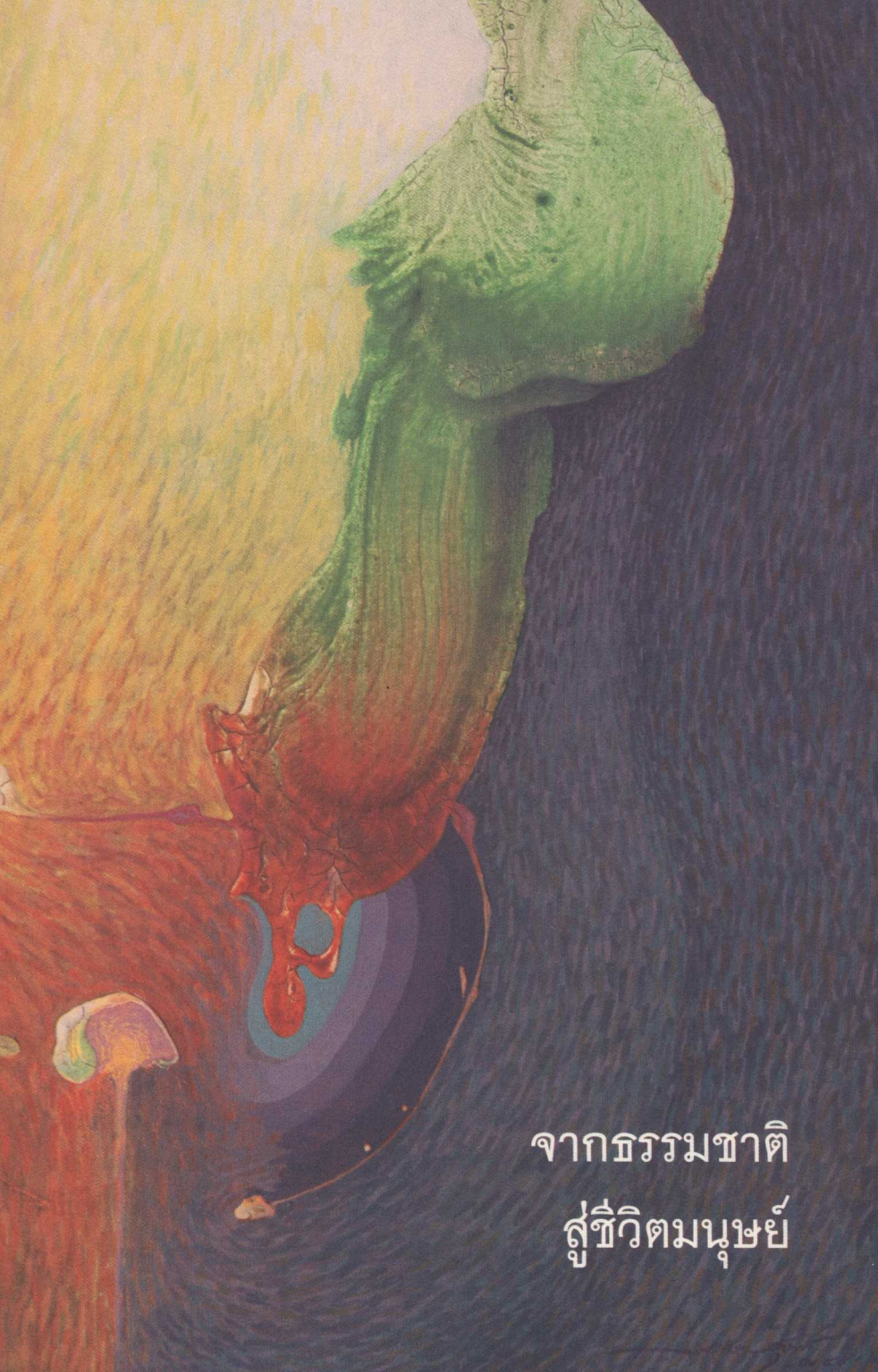
คุณธรรมของผู้บริหาร

- เกาะเสา เสาหักหลัก หลักก็โค่น ๘๕
- จริยธรรมและคุณธรรมหาได้จากที่ไหน ? ๙๑
- ความเป็นกลางอยู่ที่ไหน ? ๙๗
- ลือ ? ๑๐๓
- คุณค่าในการเรียนรู้จากธรรมชาติของคนและสัตว์ ๑๑๗
- คุณสมบัติของผู้บริหาร ๑๒๗
- ความมั่นคงของชาติที่ไม่ต้องซื้อหาด้วยเงิน ๑๓๓

การเดินทางสู่จุดหมายของชีวิต

- ฝันจริงหรือไม่จริง ? ๑๔๑
- ชาติหน้ามีจริงหรือไม่จริง ? ๑๔๗
- ไสยศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้จริงหรือไม่ ? ๑๕๓
- เส้นทางชีวิตที่มุ่งสู่รกรากเวจี ๑๕๗
- มารู้จักความตายกันดีไหม ? ๑๖๕
- ฟางเส้นสุดท้ายของชีวิต ๑๗๑

- ประวัติผู้เขียน ๑๗๙
- กลอน ๑๘๙

จากธรรมชาติ
สู่ชีวิตมนุษย์

“ความจริงของทุกเรื่องอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์เอง
หากบุคคลใดดำเนินชีวิตโดยที่รู้จักค้นหาที่มา ซึ่ง
แท้จริงแล้ว อยู่ในใจตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่
ประมาทย่อมถือว่าเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ”

จากโลกสู่ความจริงของชีวิต

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน มีการพูดถึงเรื่อง **โลกาภิวัตน์** กันอย่างกว้างขวาง เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ คนส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มที่เข้าใจว่า โลกกำลังอยู่ในสภาพซึ่งมนุษย์ ทุกชาติทุกภาษาเดินทางถึงกันได้ทั่วไปหมด ทำให้อิทธิพลในด้านวัฒนธรรม และการศึกษา รวมถึงเทคโนโลยี สามารถแพร่กระจายไปได้ทั่วถึงทุกมุมโลก ซึ่งแท้จริงแล้ว ภาพที่กล่าวมานี้เป็นเพียงแนวคิดความเชื่อ ซึ่งมองออกจากตัวเองเพียงด้านเดียว

หากย้อนกลับไปวิเคราะห์หาค้นหาความจริงจากที่มาของโลก แม้ก่อนจะเกิดมีชีวิตมนุษย์ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า **โลกใบนี้คือชิ้นส่วนเล็กๆ** ซึ่งแตกออกจากดวงอาทิตย์ มาอยู่ใน **สุริยะจักรวาล**

เนื่องจากดวงอาทิตย์ คือ ดวงไฟดวงใหญ่ที่ให้ทั้งพลังงานและสรรพสิทธิ์ต่างๆ โดยที่เป็นแหล่งกำเนิดและเป็นหลักของจักรวาลซึ่งประกอบด้วยดาวพระเคราะห์กระจายอยู่ในห้วงอวกาศ ดังนั้น แท้จริงแล้ว **โลกใบนี้ ก็คือ ดาวพระเคราะห์ดวงหนึ่ง**

จากโลกสู่ชีวิต

หลังจากผิวโลกเย็นลงถึงระดับหนึ่งจึงมีชีวิตเกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการมาจนกระทั่งถึงชีวิตมนุษย์ ตามหลักฟิสิกส์ศาสตร์ก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ในบรรดาชีวิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นบนพื้นผิวของโลกใบนี้ มีการจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่มด้วยกัน กลุ่มหนึ่ง คือ **อาณาจักรพืช** อีกกลุ่มหนึ่งคือ **อาณาจักรสัตว์** ข้อแตกต่างซึ่งเป็นหลักสำคัญของทั้งสองอาณาจักรนี้ ได้แก่ อาณาจักรสัตว์ไม่เพียงมีชีวิตเท่านั้น หากมีจิตวิญญาณที่สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ

ทั้งนี้และทั้งนั้น น่าจะมีเหตุผลสืบเนื่องมาจาก สมาชิกในอาณาจักรพืช มีรากฐาน ที่ใช้พื้นโลกในด้านวัตถุเป็นหลักการคงอยู่ของการดำรงชีวิต ดังจะพบได้ว่า ต้นไม้ต่าง ๆ ถูกรากในด้านวัตถุซึ่งติดอยู่กับพื้นดิน เป็นที่พึ่งพาในการเลี้ยงชีวิต แม้แต่พืชขนาดเล็กมาก ๆ เช่น จำพวกแบคทีเรีย หากอาศัยอยู่ในกระแสน้ำซึ่งทำให้ตนเองเคลื่อนไหวได้ แต่ก็ต้องใช้พืชและสัตว์ขนาดใหญ่เป็นที่พึ่งพา หาอาหารสำเร็จรูปให้กับตัวเอง ส่วนต้นไม้ขนาดใหญ่ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตานั้น ล้วนมีรากหยั่งลงสู่พื้นดิน อีกทั้งอยู่ในสภาพติดพื้นดินร่วมกัน

ส่วนสมาชิกในอาณาจักรสัตว์ ส่วนใหญ่แล้ว จะสามารถเคลื่อนไหวไปมา โดยที่ในด้านวัตถุไม่ต้องถือพื้นดินเป็นพื้นฐาน แต่ก็ต้องอาศัยการสัมผัสกับพื้นดินเป็นที่ตั้ง จึงมีจิตวิญญาณที่สำนึกได้ถึงความสำคัญของพื้นดิน เพื่อการอยู่รอดร่วมกันมาโดยตลอดทั้งชีวิต ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ชนิดใด

อย่างไรก็ตามทั้งสองอาณาจักรนี้มีกาลเวลาเป็นโอกาสทำให้เกิดวิวัฒนาการ หรืออีกในหนึ่งสร้างกระแสที่มีการเปลี่ยนแปลงของเหตุ

ปัจจัยภายในองค์ประกอบให้เชื่อมโยงถึงกัน เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกัน
ภายในโลกใบนี้อย่างเป็นกระบวนการ

จากศาสตร์สาขาต่าง ๆ ถึงปรัชญา

หลังจากได้กล่าวมาแล้วแต่แรก จนกระทั่งถึงจุดนี้ น่าจะเกิด
ความรู้สึกรู้สึกที่มองเห็นได้ว่า การจำแนกออกเป็นสิ่งมีชีวิต กับ สิ่งไม่มีชีวิต ก็ดี
หรือการจำแนกชีวิตออกเป็นพืชและสัตว์ก็ดี แม้ในบรรดาสิ่งไม่มีชีวิต
ทั้งหลายก็ยังมีกรจำแนกออกไปเป็นแร่ธาตุชนิดต่างๆ อาทิเช่น
ออกซิเจน ไนโตรเจน ซิลิกอน เหล็ก ฯลฯ ในวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็น
สาขาหนึ่งของศาสตร์ต่าง ๆ แท้จริงแล้วมนุษย์เป็นผู้นำมาจำแนก อีกทั้ง
จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อความต้องการในการสร้างประโยชน์สุขให้แก่มนุษย์เอง

ความจริงแล้วรายละเอียดทั้งหลาย เท่าที่ได้กล่าวมาแล้ว โดย
ธรรมชาติหาได้มีการแยกแยะออกไปอยู่ในเชิงเดียวไม่ หากมีกระแสที่
เชื่อมโยงถึงกันอย่างมีเหตุมีผลทุกเรื่อง

ดังนั้น การที่มีการนำมาแยกแยะจนกระทั่ง เกิดการจัดการ
ภายในกระบวนการศึกษา เราคงสามารถ หยั่งรู้ความจริงได้ว่า ภายใน
จิตวิญญาณของมนุษย์ชั้นแรก ได้เริ่มมาจากธรรมชาติกำหนดให้ เกิดมา
แล้วควรจะอยู่รอด ไปถึงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น สิ่งที่เป็นรูปวัตถุ จึงหาใช่พื้นฐานสำคัญ ภายใน
กระบวนการดำรงอยู่ของชีวิตและสิ่งทั้งหลายไม่ หากวิธิการเปลี่ยนแปลง
ในด้านรูปแบบเท่านั้น ที่ควรถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญเชื่อมโยงเหตุและผล
ของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในกลุ่มไหนก็ตามให้สามารถถึงซึ่งกันและกัน
เพื่อช่วยให้ทุกสิ่งในโลกดำรงอยู่และมีการเปลี่ยนแปลงร่วมกันโดยเรียบร้อย

อนึ่ง เมื่อกล่าวถึงภาพรวมของกระบวนการการอยู่ร่วมกันภายใน
โลกนี้แล้ว น่าจะมองเห็นประเด็นสำคัญที่ติดตามมาด้วย เมื่อทุกสิ่งทุก

อย่างไม่มีตัวตน ปรากฏขึ้น แล้วก็ผ่านพ้นไป ดังนั้นควรจะต้องมองเห็น
ลึกซึ้งลงไปอีกระดับหนึ่งว่า หากสิ่งที่เห็นอยู่ในปัจจุบันจะเข้ามาอยู่ใน
กระบวนการพิจารณาเพื่อเรียนรู้ ควรสนใจ มองให้ถึงที่มาที่ไป
ของแต่ละสิ่งมากกว่าการมองที่ภาพซึ่งปรากฏอยู่เฉพาะหน้าเท่านั้น

สังคมมนุษย์เริ่มรู้สึกเดือดร้อน

ในยุคปัจจุบัน การอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ ซึ่งเป็นชีวิตที่มี
จิตวิญญาณ วิวัฒนาการมาถึงระดับหนึ่งเช่นที่เราเรียกกันว่า อารยธรรม
ซึ่งหมายถึง ความเจริญทางวัตถุร่วมกับจิตใจอันถือเป็นรากฐานใน
การดำเนินชีวิตของมนุษย์เอง ซึ่งใช้เหตุแห่งที่มาเป็นพื้นฐาน ของการ
กำหนดอนาคต เพื่อความมั่นคง ยั่งยืน ซึ่งข้อความประโยคนี้น่าจะนำมา
กล่าวอ้างในยุคปัจจุบัน ในขณะที่กระบวนการจัดการทางสังคมของ
มนุษย์เองกำลังเกิดความเดือดร้อนหนัก ทำให้จิตใจมนุษย์เกิดแรงกดดัน
หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า ขาดความเหมาะสมในการดำรงอยู่ร่วมกัน

สภาพที่กล่าวมาแล้วมีเงื่อนไขปน ผ่งอยู่ทั่ว ๆ ไป ซึ่งแท้จริงแล้ว
เงื่อนไขต่าง ๆ ย่อมเกิดจากเหตุซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของมนุษย์เอง ทั้งนี้
และทั้งนั้นจะเห็นได้ว่า มนุษย์ คือ ชีวิตที่มีจิตวิญญาณ อีกทั้งมีโอกาส
เคลื่อนที่ไปสู่ที่ใด ๆ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างซึ่งเหมาะสมภายในโลก
ใบนี้ก็ได้

เมื่อกล่าวถึงที่มาของมนุษย์ แต่ละชีวิต ควรจะพิจารณาถึงที่มา
ซึ่งให้กำเนิดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงต่อไป
จนกระทั่งร่างกายซึ่งเป็นด้านวัตถุสิ้นสภาพไปในที่สุด ซึ่งประเด็นที่มีการ
ร่วมกันระหว่างทางด้านจิตกับทางร่างกายน่าจะมีเหตุและผลเชื่อมโยง
ซึ่งกันและกัน

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว หากผู้ใดมองเห็นว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ก็น่าจะ

เป็นไปได้ หากผู้ใดจะมองเห็นว่าเป็นสังคมศาสตร์ หรือศาสตร์สาขาไหน ก็ย่อมเป็นได้ทั้งนั้น หลังจากกล่าวมาถึงจุดนี้ ผู้มีสติปัญญาน่าจะสะดุดคิดได้ถึงความจริงอีกจุดหนึ่งซึ่งเป็นภาพรวมได้ว่า **ศาสตร์ทุกสาขามีที่มาเป็นหนึ่งเดียวกันหมด**

ถ้าเช่นนั้น การแสวงหาความรู้ ควรจะเกิดการสงสัยและตั้งคำถามเพื่อถามใจตัวเองอีกทั้งใช้จุดนี้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ค้นหาความจริงต่อไปอีกว่า **ศาสตร์ทุกสาขามีรากเหง้ามาจากจุดไหน** หากขุดค้นหาความจริงให้ถึงที่สุดคงพบได้เองว่า **อยู่ที่ใจของแต่ละคน** นอกจากนั้น ควรจะสามารถมองเห็นอีกด้านหนึ่งได้ว่า **ศาสตร์แต่ละสาขาเกิดจากผลการค้นพบ** เพื่อการนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้ และในการค้นหาความจริงของมนุษย์ มากกว่าที่จะเชื่อว่า เป็นของจริงให้แต่ละคนถือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับการดำรงชีวิต

ถ้าเช่นนั้น ที่มนุษย์แสวงหาควรจะต้องอยู่ที่ไหน ในที่สุดก็คงสรุปได้ว่า **ความจริงของทุกเรื่อง อยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์เอง** หากบุคคลใดดำเนินชีวิตโดยที่รู้จักค้นหาที่มา ซึ่งแท้จริงแล้วอยู่ในใจตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ประมาท ย่อมถือว่าเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตโดย **อย่างมีสติ**

ในขั้นแรกของการเรียนรู้ภายในชีวิตประจำวันของเราแต่ละคน ซึ่งควรกำหนดที่มาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ก่อนที่จะก้าวไกลไปกว่านี้ แต่ละคนย่อมยังรู้ความจริงได้ไม่ยาก ได้แก่ ผู้ให้กำเนิดชีวิตแก่ตนเอง สิ่งนี้อาจกล่าวว่าเป็นสมมุติฐานก็ได้ หรือจะเชื่อว่า เป็นของจริงในขั้นแรก ซึ่งทุกคนควรค้นพบจากใจตนเองอยู่เสมอ ก็ควรเป็นได้ เงื่อนไขดังกล่าวควรจะถือเป็นจิตใต้สำนึกในการประกอบกิจการใดก็ตาม หากแต่ละคนมีสิ่งนี้อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง การทำงานย่อมไม่ส่งผลเสียหายให้กับตนและผู้อื่นรวมทั้งสังคมซึ่งตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

แม่ผู้ให้กำเนิดแก่ชีวิต

ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน หากสำนึกได้ถึงที่มาของชีวิตตนเอง สิ่งแรกน่าจะได้แก่ **แม่ผู้ให้กำเนิด** ซึ่งทุกวันนี้ภายในสังคมก็นำเอาคำว่า **แม่** มากล่าวย้าความสำคัญ กระทั่ง มีการกำหนด **วันแม่** เพื่อให้แต่ละคน สำนึกได้ เป็นประจำทุกปี

หลายคนในขณะนี้ เมื่อกล่าวถึงแม่ มักมีแนวโน้มมุ่งไปยังแม่ของตัวเองที่เป็นคน แม่พูดถึงครอบครัวก็มักจะให้ความสำคัญแก่ครอบครัวตัวเอง แต่รังเกียจครอบครัวของเพื่อนมนุษย์ สิ่งดังกล่าวแสดงถึงความเห็นแก่ตัวซึ่งขัดแย้งกันกับธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ ที่มีการกล่าวกันว่า **เราจะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้** หากค้นหาความจริงจากจุดนี้บนพื้นฐานจิตใจที่อิสระช่วยให้เปิดกว้าง ย่อมสามารถมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงเหตุและผลถึงกันหมด

แม้แต่มองภาพรวมของสังคม ถ้ามองที่สภาพร่างกายของแต่ละบุคคล อาจรู้สึกว่ามีแตกต่างกันอย่างหลากหลาย แต่หากใช้คุณค่าของแต่ละชีวิตเป็นพื้นฐานแล้ว คงจะเห็นความจริงว่า **ทุกคนไม่ว่าอยู่ในสภาพอย่างไร ต่างก็เป็นคนเหมือนกันหมด** หากดำเนินชีวิตบนพื้นฐานจิตสำนึกดังกล่าวได้แล้ว ย่อมมีส่วนช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุขได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ดังนั้น จึงควรจะค้นหาความหมายของคำว่าแม่ ให้ลึกซึ้งยิ่งกว่าแม่ตัวเองได้ คงจะมองเห็นความจริงได้ลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น หากแต่ละคนสามารถคิดได้ ย่อมช่วยให้คนที่อยู่ในสภาพหลากหลายบนพื้นฐานสังคมเกิดความรัก ความสามัคคี ประองตองกัน สามารถช่วยให้สังคมมีความสุขและสงบได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้ที่เป็นพื้นฐานความรักของมนุษย์ทุกคน

ประเด็นดังกล่าว คงจะต้องหวนกลับมาวิเคราะห์ค้นหาสภาพร่างกายของตัวเองว่ามีสิ่งใดบ้างที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ เราไม่ควรดูถูกความคิดของคนโบราณ ทั้งนี้และทั้งนั้น ถ้าไม่มีคนโบราณ โจนเลยจะทำให้คนสมัยใหม่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรเข้าใจถึงความจริงได้ว่า โบราณคือพื้นฐานสำคัญของสมัยใหม่ หากใครขาดจิตสำนึกที่ช่วยให้ตัวเองมองเห็นสังคมนี้อย่างถูกต้องแล้วได้ ควรได้ชื่อว่าเป็นคนล้มเหลว ซึ่งแท้จริงแล้ว หมายความว่า เป็นคนล้มพื้นฐานของตัวเอง ซึ่งบุคคลลักษณะนี้วิถีชีวิตย่อมมุ่งไปสู่ความเสียหายที่รออยู่ในอนาคต อย่างแน่นอนที่สุด

สิ่งที่คนโบราณกล่าวฝากไว้ล้วนเป็นความจริงซึ่งลึกซึ้งยิ่งกว่าคนสมัยนี้ ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากคนยุคก่อนยังไม่ถูกครอบงำโดยความเจริญทางวัตถุ มากเหมือนปัจจุบัน ดังนั้นการนำเอาคำพูดของคนโบราณมากล่าวอ้าง จึงควรรู้สึกได้ว่าเป็นบุคคลทันสมัยอย่างแท้จริง เพราะสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมั่นคง

คนแต่ก่อนเคยกล่าวฝากไว้ให้ลูกหลานนำไปคิดว่า บุคคลใดที่ขาดการรับรู้คุณค่าของอดีต หรือแม้ขาดการรับรู้คุณค่าคน ย่อมไม่เจริญ คำพูดที่กล่าวมาแล้ว อาจตีความได้ ๒ ด้าน หากผู้สร้างบุญคุณให้แก่ผู้อื่นเป็นคนพูด อาจถือว่า คนพูดเป็นคนเรียกร้องบุญคุณให้กับตนเอง ซึ่งถือเป็นอัมพมคติ แต่ถ้าผู้พูดเป็นคนซึ่งดำเนินชีวิตอย่างอิสระ ควรถือว่า เป็นผู้ที่ไม่ให้ใจดีงามแก่ผู้อื่น

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากนำมาพิจารณา ทำความเข้าใจถึงความหมายของคำว่า แม่ ควรจะหมายถึง แผ่นดิน ซึ่งเป็นที่ให้กำเนิดแก่ชีวิตมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนชาติไหน ภาษาไหน หรือแม้แต่ศาสนาไหน ดังนั้น จึงมีจารีตประเพณี ดั้งเดิมของไทยที่กล่าวไว้ว่า แม่ธรณีบีบมวยผม

สิ่งดังกล่าวควรจะมีความหมายอย่างลึกซึ้งต่อชีวิตของทุกคน แม้แต่แม่ของเราแต่ละคนที่เป็นคน ก็เกิดมาจากแม่ธรณี

ดังนั้น หากมนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาแล้ว มีจิตได้สำนึกที่ให้ความรัก ความสำคัญ และรำลึกได้ถึงแผ่นดินถิ่นเกิดของตัวเอง ควรเชื่อได้ว่ามวลมนุษย์ในโลกจะไม่มีการคิดทำร้ายหรือฆ่าฟันกันเอง หากมีแต่ความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุขได้อย่างเป็นธรรมชาติ

หากทำให้สงบนิ่ง แล้วหวนกลับมาพิจารณาค้นหาความจริงจากร่างกายตนเองย่อมพบกับหลักสำคัญซึ่งคนโบราณเคยตั้งเป็นสมมุติฐานไว้ว่า ร่างกายเราแต่ละคนประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ

คนปัจจุบันรับฟังสิ่งนี้แล้วอาจหัวเราะเยาะ โดยที่รู้ลึกๆ ว่าเป็นความเชื่อแบบโบราณเนื่องจากคนยุคนี้เรียนวิทยาศาสตร์จนกระทั่งเดินหลงทางเข้าไปทางโลกมากเกินไป จึงเข้าไปค้นหารายละเอียดจากหลัก ๔ ประการ อีกทั้งความรู้สึกถูกดูถูกสิ่งซึ่งเป็นอดีต จึงหวนกลับมาปฏิเสธหลัก ๔ ประการดังกล่าว

แม้แต่เรื่องดิน วิทยาศาสตร์ก็ค้นคว้าลึกลงไปถึงแร่ธาตุสารพัดอย่างโดยปราศจากความรู้สึกพอเพียง อีกทั้งเป็นเพราะการลืมหืมตาจึงคิดว่าคนในอดีตไม่มีความรู้เท่าเทียมกับตัวเอง แต่แท้จริงแล้วหาใช่เป็นเช่นนั้นไม่ หากมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากการใช้เหตุจากใจตนเองที่เกินความพอเพียง ส่วนใครศึกษาลงไปอย่างลึกซึ้ง ตนเองนั้นแหละมีความโลภ โดยที่คิดว่าตนเองเก่งกาจนำเอาแร่ธาตุมาแปรเล่นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเอาเปรียบคนอื่น

ดังนั้น เพียงแต่เรื่องดิน เรื่องเดียว เราก็ยังสามารถวิเคราะห์เจาะลึกลงไปถึงปรัชญาและค้นหาเงื่อนปมจากจิตใจมนุษย์ได้ไม่ยาก

เรื่องน้ำก็เช่นกัน หากพิจารณาส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีสิ่งใดบ้างที่ขาดน้ำเป็นองค์ประกอบ ช่วยให้ทุกสิ่งทุกอย่างเชื่อมถึงกันได้หมด

แต่ชีวิตมนุษย์ ย่อมมีจิตวิญญาณเป็นพื้นฐาน แทนที่จะใช้รากซึ่งเป็นวัตถุ
หยั่งลงสู่พื้นดินเช่นต้นไม้เท่านั้นไม่

ดังนั้น การดำเนินชีวิตให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่
มนุษยชาติที่อยู่ร่วมกัน จึงควรนึกถึงความหมายของ น้ำใจคน ทั้งนี้และ
ทั้งนั้น เนื่องจากสิ่งนี้ช่วยให้จิตวิญญาณของมนุษย์แต่ละคน ไม่ว่าความ
แตกต่างด้วยเงื่อนไขในด้านร่างกาย จะมีความหลากหลายอย่างไร แต่ก็
คงมีจิตใจที่สานความรักลงถึงพื้นดินเพื่อให้เกิดความรักซึ่งกันและกันได้

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ควรจะสรุปได้ว่า **ความรักพื้นดิน หรือ
อีกนัยหนึ่ง ความรักในแม่บังเกิดเกล้า** ซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตของทุกคน
ควรมีผลสร้างความรักความสามัคคีให้มวลมนุษยชาติได้สำเร็จ หากมอง
อีกด้านหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ถ้ามนุษย์มีจิตวิญญาณที่สัมผัสแผ่นดินถิ่น
เกิดของตัวเองย่อมมีผลทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและนำไปสู่
การฆ่ากันเองได้เช่นกัน

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะช่วยให้เห็นความจริงที่เป็น
สัจธรรมได้อีกประการหนึ่งว่า **โลกาภิวัตน์ ที่อยู่ภายนอก ก็คือโลกใน
ด้านวัตถุ** หากคนเดินทางไปสู่สิ่งนี้ด้านเดียวย่อมก่อความเดือดร้อน
ให้กับคนทั้งโลก แต่หากมองสู่โลกาภิวัตน์ด้วยความเข้าใจถึงโลกซึ่งอยู่
ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคนร่วมด้วย โลกในด้านนี้คงจะเป็นพื้นฐาน
สำคัญช่วยให้คนทั้งโลกอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

แม่ธรณีบีบมวยผม จึงควรมีความหมายว่า น้ำส่วนที่หลัง
ออกมาจากแผ่นดินอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น น้ำฝน เมฆหมอก หรือ
น้ำในห้วย หนอง คลอง บึง รวมถึงน้ำในท้องทะเล ก็คือ น้ำที่แผ่นดิน
ระบายออกมา เพื่อให้มนุษยชาติได้ใช้ประโยชน์ หากมนุษย์มีจิตใจสาน
ถึงกันหรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงมีความรัก ความปรองดองกันได้เป็นอย่างดี

ย่อมช่วยให้ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งหมุนเวียนอยู่ในระบบธรรมชาติ สามารถ
เอื้อประโยชน์ อีกทั้งคืนลงสู่พื้นดินได้ในระบบที่เป็นธรรมชาติ

ผู้เขียนเรื่องนี้เคยเขียนบทความเรื่องหนึ่งไว้ว่า **จากน้ำใช้ถึง
น้ำใจคน** ซึ่งบทความเรื่องนี้ได้เขียนไว้นานพอสมควรแล้ว บางคนอาจ
คิดว่าผู้เขียนเป็นคนขยันเขียน แต่หากมองเห็นความจริงได้อย่างลึกซึ้งก็
คงจะมองได้ถึงเหตุของการเขียน ได้เป็นสัจธรรม เพราะผู้เขียนได้รับ
ความสุขใจ จากการเขียนจึงสามารถเขียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง
แน่นอนที่สุด การเขียนอย่างมีความสุข หมายถึงการเขียนที่ค้นหา
ข้อมูลซึ่งเป็นความจริงออกมาจากใจตนเอง

ดังนั้นการค้นหาความจริงจากใจออกมาเขียน เราแต่ละคนควร
มีความจริงจากใจในการปฏิบัติที่มอบให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันมาแล้ว แต่
อดีตอย่างที่เคยกล่าวมาแล้วว่า **ตำราที่เป็นของจริง คือข้อมูลที่อยู่ใน
ใจตนเอง** แต่ตำราเล่มนี้จะได้ข้อมูลมาบันทึกไว้ ก็ควรได้รับการ
การปฏิบัติโดยให้ความจริงใจแก่ทุกคน และทุกเรื่อง

คำว่า แม่ธรณีบีบมวยผม จึงถือเป็นปรัชญาของชีวิตที่
เป็นธรรมชาติ ซึ่งค้นได้จากใจของแต่ละคน หากเราดำเนินชีวิต
โดยไม่ดูถูกพื้นดิน ย่อมได้สิ่งดังกล่าวไว้เป็นคุณค่าแก่จิตใจตนเอง
อย่าง เป็นธรรมชาติ

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

จากวันนั้นถึงวันนี้

สัจธรรมได้ชี้ถึงความจริงของทุกสิ่งทุกอย่างที่เชื่อมโยงถึงกัน โดยมีเหตุและผลไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า หากไม่มีวันนั้นย่อมไม่มีวันนี้ ดังนั้นการนำหัวข้อเรื่อง **จากวันนั้นถึงวันนี้** มาพิจารณาเพื่อค้นหาเหตุผลจากการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมมาเขียนลงไว้ ณ โอกาสนี้ ประการสำคัญน่าจะได้แก่ ความหวังที่จะให้ตนเองมั่นคงอยู่ได้จากการปฏิบัติในช่วงซึ่งผ่านพ้นมาแล้ว

ในอดีตมักมีคำปราชญ์กล่าวไว้ว่า **คนไทยลืมน่าย** ทั้งนี้และทั้งนั้นคงมีผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตอย่างขาดสติ โดยที่เน้นความสำคัญอยู่กับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเหนือกว่าการคิดทบทวนตัวเองของคนไทยส่วนใหญ่จึงทำให้รากฐานจิตใจอ่อนแอลงไปมากขึ้นทุกที เปิดโอกาสให้อิทธิพลจากภายนอกเข้ามาครอบงำได้สะดวกยิ่งขึ้น

ในอดีตเราเคยเน้นความสำคัญอยู่กับ **การชกศึกเข้าบ้าน** อีกทั้งยกตัวอย่างสมัยที่กรุงศรีอยุธยาแตก เนื่องจากมีคนไทยผู้หนึ่งซึ่งอยู่ในแวดวงผู้มีอำนาจบริหารงานแผ่นดิน นำเอาความลับของชาติไปเผยแพร่แก่ข้าศึก ในระหว่างที่คนในสังคมยุคนั้นกำลังแตกความสามัคคี อันเนื่องมาจากผู้บริหารหลงอยู่กับอามิสและความบันเทิงเริงรมย์

หวนกลับมาถึงยุคนี้ถ้าบุคคลใดสามารถมองได้ลึกซึ้งถึงจิตใจคน
ควรจะหยั่งรู้ความจริงได้ว่า เป็นยุคที่มีการชักศึกเข้าบ้านอย่างลึกซึ้ง
ซึ่งไม่เพียงพบได้จากภายนอกเท่านั้น แต่หมายถึงบ้านซึ่งเป็นเรือน
ใจของคนไทยทุกคน สะท้อนให้เห็นความจริงว่า คนไทยยุคนี้ส่วนใหญ่
เมื่อขึ้นไปมีอำนาจในระดับสูง มักมีรากฐานจิตใจสกปรก จึงเปิด
โอกาสให้อิทธิพลอำิสเข้าไปครอบครองจิตใจตนเองได้ง่าย

สภาพการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ คนในสังคมไทยดังได้
กล่าวมาแล้ว มักก่อให้เกิดการชักศึกเข้าบ้านอย่างถึงรากเหง้า
ดังปรากฏการณ์ซึ่งพบเห็นอยู่ในขณะนี้แล้วว่า ชีวิตคนไทยแต่ละคน
ส่วนใหญ่ขาดการพึงสัจจะ ซึ่งอยู่ในใจตนเอง หากนำเอาจิตใจไปฝากไว้
กับรูปวัตถุซึ่งเป็นเพียงสิ่งสมมุติรูปแบบต่าง ๆ แม้การชี้ให้เห็นเหตุความจริงว่า
การเลือกตั้งไม่ใช่ประชาธิปไตยตัวจริง แต่ก็มีคนดิ่งดันปฏิเสธว่าไม่ใช่
สิ่งสมมุติเป็นต้น

ทุกวันนี้สภาพการทางจิตใจของคนส่วนใหญ่เป็นอย่างไร เรา
มักพบได้ทั่ว ๆ ไปไม่ยาก ดังนั้นถ้าผู้ใดสนใจเรียนรู้ให้เข้าถึงความจริง
ตนควรมองเห็นโอกาสได้ว่า สามารถเริ่มต้นได้จากทุกเรื่อง หากหวนกลับ
มามองสู่อีกด้านหนึ่ง ควรพบบทสรุปได้ว่า ความขัดแย้งที่รุนแรงยิ่งขึ้น
ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทำให้บังเกิดความทุกข์หนัก ซึ่ง
หากมีผู้ใดประสงค์ที่จะดับ ย่อมดับได้ที่ใจตนเอง

ผู้เขียนนึกถึงประสบการณ์ชีวิตในช่วงหนึ่งซึ่งนับเป็นเวลากว่า
๒๐ ปีมาแล้ว ขณะที่เดินทางขึ้นไปศึกษาพันธุ์ไม้ที่บริเวณป่าทุ่งใหญ่
นเรศวรในฤดูร้อน ระหว่างการเดินทางได้มีโอกาสพบกล้วยไม้ต้นหนึ่งยื่น
ออกดอกสวยงามอยู่บนกิ่งไม้อย่างโดดเด่นเดี่ยว ขณะที่ทำการถ่ายภาพนั้นได้
ภายในใจก็คิดต่อไปอีกว่า กล้วยไม้ต้นนั้นขาดต้นเล็ก ๆ ซึ่งควรจะเห็น
ร่วมด้วยว่ากำลังเจริญเติบโตขึ้นมาอยู่รอบข้าง และชวนให้คิดต่อไปอีกว่า

ขณะนี้คนในสังคมไทย กำลังหวนกลับมาทำร้ายตัวเอง เนื่องจาก ผู้ใหญ่มีพฤติกรรมทำร้ายเด็ก รวมทั้งผู้มีอำนาจกำลังหวนกลับมา ทำร้ายมวลชนซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจความรับผิดชอบ

บางคนอาจสงสัยว่าเรื่องของกล้วยไม้ทำไมไปเกี่ยวข้องกับเรื่อง ของคน ผู้เขียนขอนำความจริงมาเป็นพื้นฐาน เพื่อตอบคำถามดังกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโลกใบนี้มีผลสืบเนื่อง มาจากเหตุซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคนทั้งสิ้น เว้นไว้แต่ถ้าใครยังรู้ได้ ไม่ลึกซึ้งถึงความจริง ก็ไม่ควรจะปฏิเสธความเชื่อของตัวเอง

ระหว่างนั้น ในคอลัมน์คำคมของหนังสือพิมพ์มติชนรายวันซึ่ง ลงไว้ในมุมหนึ่งได้นำข้อเขียนประโยคดังกล่าวมาลงพิมพ์ไว้ด้วย ซึ่ง ผู้เขียนยังจำได้ดีมาจนถึงบัดนี้ แม้ตัวเองจะมีอายุล่วงเลย ๘๐ ปีมาแล้ว ก็ตาม จึงทำให้เชื่อว่า ความจำของมนุษย์ทุกคน ถ้ามีสติสัมปชัญญะ อยู่ในภายในรากฐานจิตใจมาโดยตลอด การคิดและนำปฏิบัติ ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมไม่ประมาท ดังนั้น จึงทำให้ความทรงจำไม่ สูญหายไปไหน

อย่างไรก็ตาม ความจริงย่อมเป็นความจริงอยู่เสมอ ดังนั้น ถ้าจะกล่าวว่า ที่มาเป็นอย่างไร ที่ไปก็ย่อมเป็นอย่างนั้น ดังนั้นสิ่งซึ่ง ปรากฏพบได้ในขณะที่สังคมไทยกำลังสับสนวุ่นวายจนกระทั่งความขัดแย้ง ทางการเมืองระหว่างสองด้านรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งทุกคนผู้ให้ความสนใจชีวิต และความเป็นอยู่ของตนเองร่วมด้วย ย่อมไม่ปฏิเสธเรื่องนี้ หากช่วย เปิดโอกาสให้นำมาศึกษาค้นหาความจริงจากทุกสิ่งทุกอย่างภายใน ปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมโดยเริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตนเองที่สุด ไปก่อน ควรจะพบได้ว่า เหตุการณ์ที่สอดคล้องกับความจริงจากอดีต ว่า สังคมไทยกำลังทำร้ายตัวเอง เริ่มต้นจากผู้ใหญ่ทำร้ายเด็กไปจนถึง ภาพรวม ซึ่งเห็นได้ว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ขึ้นไปมีอำนาจอยู่ใน

ระดับสูง เพื่อปกป้องคุ้มครองอีกทั้ง พัฒนابรรยากาศ ในสังคมให้
บังเกิดความสุขกำลังหวนกลับมาทำลายพื้นฐานที่รองรับสังคม
โดยองค์รวมอย่างเห็นได้ชัด

ทั้งนี้และทั้งนั้น สิ่งทีกล่าวนมาแล้ว หากสามารถมองด้วยสติ
ปัญญาช่วยให้เห็นความจริงได้ลึกซึ้ง ถึงรากฐานจิตใจคนซึ่งกำหนด
ให้การพัฒนาบังเกิดผลดีหรือผลร้าย เราคงมีโอกาสพบกับกลุ่มบุคคลผู้
ซึ่งขึ้นไปทำหน้าที่ถืออำนาจของประชาชนเพื่อรับผิดชอบ มีคุณสมบัติ
เห็นแต่เพียงกายผู้อื่นมากกว่าการเห็นได้ลึกซึ้งถึงจิตใจ เพื่อใช้ความจริง
ดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่ตั้งของความคิด

ระหว่างช่วงที่มีเหตุการณ์รุนแรงภายในบ้านเมือง ซึ่งในช่วง
กรุงรัตนโกสินทร์ไม่เคยปรากฏมาก่อน ถ้าจะมองให้เห็นเป็นโอกาสดี
สำหรับการเรียนรู้ ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตหยิบยกตัวอย่างสิ่งซึ่งเป็น
รูปธรรมที่ปรากฏเป็นความจริงออกมาในขณะนี้ โดยนำเอาสังขธรรมที่
เขียนไว้แล้วเมื่อ ๒๐ กว่าปีมาใช้ประโยชน์ ดังได้กล่าวนมาแล้วว่า สังคม
ไทยกำลังทำร้ายตัวเอง

ตัวอย่างเช่นการที่กลุ่มบุคคลซึ่งขึ้นไปมีอำนาจอีกทั้งถืออาวุธ
ของประชาชนคนระดับล่าง รวมทั้งได้รับเงินค่าจ้างจากแหล่งเดียวกัน
กล่าวอ้างว่า พวกฉันอยู่ในรัฐสภาแต่คนเหล่านั้นเป็นพวกข้างถนน ซึ่ง
กล่าวออกมาเพราะไม่รู้ว่ คนข้างถนนนี้แหละคือพื้นฐานที่ให้ตนและ
พรรคพวกเข้าไปอยู่ในรัฐสภา หรืออาจกล่าวว่า รัฐสภาเป็นสิ่งสมมุติที่
คนระดับพื้นฐานสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและ
จัดการเท่านั้น

อนึ่ง ตัวอย่างอีกรูปแบบหนึ่งได้แก่ พรรคพวกของคนในกลุ่มที่
ขึ้นไปมีอำนาจกล่าวว่า ขณะนี้มีสถานีโทรทัศน์ซึ่งไม่ใช่ทางการปรากฏ
ออกมาอีกแห่งหนึ่ง ทำการออกอากาศเผยแพร่อย่างอิสระ อีกทั้งดำใคร

ต่อใครไม่เลือกหน้า กระแสทิศทางการมองออกจากตัวเองด้านเดียว
เกิดจากการขาดสติ หากหวนกลับมาถามตัวเองควรจะเห็นความจริงได้
ว่า เพราะตนและพรรคพวกปิดโอกาสในการรับข้อมูลข่าวสาร ที่มี
ธรรม ซึ่งหมายถึงการมองเห็นได้สองด้านของประชาชน จึงทำให้
สังฆธรรมดังกล่าว ทะลักออกมาอยู่ด้านนอก

แม้การกล่าวว่า กฎหม้อยู่เหนือกฎหมายน่าจะเกิดจากผู้มอง
มีความเห็นแก่ตัวเป็นพื้นฐาน ถ้ารากฐานจิตใจเป็นกลางควรจะรู้ได้ว่า
เป็นเพราะกฎหมายซึ่งอยู่ในกรอบของรัฐสภามั่นใช้ไม่ได้ผล เพราะมีกลุ่ม
ผู้เห็นแก่เงินและวัตถุเข้าไปครอบครองไว้เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้คน
ข้างถนนซึ่งแท้จริงแล้ว ควรรู้สำนึกได้ว่า กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ใช่กฎหมาย
หากเป็นเจ้านายของตนเองที่ต้องออกมาแสดงพลังเอง เนื่องจาก
หวังผู้แทนไม่ได้แล้ว เพราะผู้แทนส่วนใหญ่ได้กลายเป็นคนพวก
เดียวกันซึ่งต้องการเงิน ลากยศสรรเสริญและความยิ่งใหญ่ตลอดจน
มีหน้ามีตาให้แก่ตนเองและพรรคพวกอย่างไม่บันยะบันยัง

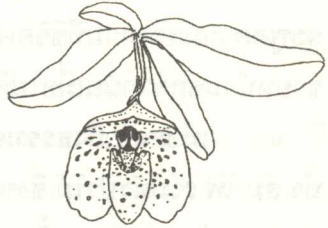
แม้แต่การคิดแก้ปัญหาหาเสพติดก็ดี ปาไม้ถูกทำลายก็ดี รวม
ทั้งปัญหาเยาวชนซึ่งแท้จริงแล้วถ้ามองให้ถึงสังฆธรรมก็เปรียบเสมือนลูก
หลานตนเองสำหรับกลุ่มบุคคลผู้มีความเป็นไทย อยู่ในจิตใจ

ในอดีตสมัยที่ผู้เขียนยังเป็นเด็ก ตนเคยเล่นงูกินหางร่วมกับ
เพื่อน ๆ ในโรงเรียนชั้นมัธยมตอนต้นยังจำได้ดีว่าปรัชญาซึ่งเป็นพื้นฐาน
การเล่นแบบนั้น รวมทั้งเนื้อร้องระหว่างการเล่นที่กล่าวไว้ว่า แม่งูเอ๋ย กิน
น้ำบ่อไหน มีคำตอบสุดท้ายว่า กินหางกินกลางตลอดตัว มาถึงช่วงนี้
เราได้เห็นคำตอบแล้วว่า ผู้ที่ขึ้นไปถืออำนาจรวมทั้งอาวุธของประชาชน
อยู่ในมือกำลังคิดใช้อำนาจและอาวุธดังกล่าวหวนกลับมาทำร้าย
ประชาชนของตน ขึ้นต้นก็คือพื้นฐานความคิดที่มุ่งปราบปรามซึ่งเป็น
ปลายเหตุด้านเดียวจนกระทั่งพูดกันเรื่องคุณธรรมแล้วไม่เข้าใจ

แต่ธรรมชาติของมนุษย์หากภายในจิตใจตัวเองเป็นอย่างไรมัก
มีแนวโน้มมองผู้อื่นว่าเป็นอย่างนั้น สัจธรรมบทนี้พิสูจน์ได้ว่า ถ้าตัวเอง
ไม่มีก็คงไม่มีนิสัยกล่าวหาผู้อื่น เนื่องจากไม่มีเหตุที่จะกล่าวหาอยู่ในใจ
สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดสำหรับคนที่ยังมีกิเลสอาจคิดไปว่า
ผู้เขียนกำลังกล่าวว่าคนนั้นคนนี้ เนื่องจากเหตุดังกล่าวมันอยู่ที่ใจตัวเอง
จึงกลายเป็นคนมีนิสัยหาเหตุซึ่งแท้จริงแล้ว ย่อมหาไม่พบจนกว่าผลนั้น
มันจะเกิดขึ้นแก่ตนเองเท่านั้น

๑๐ เมษายน ๒๕๔๙

ธรรมชาติกับวิถีชีวิตมนุษย์

ในขณะที่คนในสังคมกำลังเดือดร้อนหนัก อาทิเช่น ราคาน้ำมัน พุ่งสูงขึ้นเรื่อย ๆ ข้าวของก็แพง แต่รายได้ของคนทั่วไปก็กำลังตกต่ำ อีกทั้งกลุ่มผู้มีอำนาจบริหารประเทศก็โฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้ตนอยู่ได้ เมื่อค่ำวันอังคารที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๙.๔๕ น. สถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม. ๑๐๑ ได้โทรศัพท์มาขอสัมภาษณ์สดเพื่อออกอากาศภายใต้หัวข้อเรื่อง “ธรรมชาติกับวิถีชีวิตมนุษย์”

ทำให้ผู้เขียนคาดการณ์ว่าคงเป็นเพราะคิดว่าประชาชนกำลังรู้สึกเดือดร้อนหนัก จึงต้องการหาแนวทางในการดำเนินชีวิตภายใต้สภาพดังกล่าวมาใช้แนะนำคนทั่วไป

อาจเป็นเพราะมองเห็นว่า ผู้เขียนเป็นคนที่ไม่รู้สึกรู้สีกเดือดร้อนอะไรกับสภาพสังคมในปัจจุบันมากนัก หากมุ่งมั่นทำงานเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมอย่างแน่วแน่และมีความสุขมาตลอด อีกทั้งยังมีเสียงจากคนทั่วไปสะท้อนออกมาหลายทิศทางว่า ผู้เขียนเป็นคนมีนิสัยเสมอต้นเสมอปลาย อย่างที่โบราณเคยกล่าวไว้ว่า แต่ก่อนเป็นอย่างไร เดียวนี้ก็เป็นอย่างนั้น

ความจริงแล้ว ผู้เขียนสอนคนด้วยชีวิตจริงมาโดยตลอด หากจะพูดความจริงตามที่ชีวิตตนผ่านพ้นมาแล้วในอดีต อย่างที่ไม่อับอายขายหน้านอกจากนั้นเมื่อไม่คิดอับอาย **ยอมไม่คิดไขว่ดวงด้วย**

เมื่อกล่าวถึง**ธรรมชาติ** หลายคนมักมองออกจากตัวเองไปยัง ดิน น้ำ ลม ไฟ รวมทั้งป่าไม้ ซึ่งขณะนี้เรากำลังพบว่ามี การสูญเสียจนเกือบจะสุด ๆ แล้ว นอกจากนั้นภายในบ้านเมืองก็ยังมีสภาพอากาศเป็นพิษ เมื่อพิจารณาลงไปในพื้นที่ดินก็จะพบกับสิ่งที่เหลือจากการใช้แล้ว ซึ่งมีสภาพเป็นขยะมูลฝอยกระจายอยู่ทั่วไป ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือ ความรู้สึกที่คิดว่ามีคนเลวเป็นขยะมูลฝอยของสังคม

สิ่งดังกล่าว หากพิจารณาให้ลึกซึ้งแต่ละคนซึ่ง ไม่โลกโมโหสันจนเกินไปควรจะพบว่ามันไม่ใช่เหตุที่แท้จริง หากเหตุซึ่งควรนำมาพิจารณาน่าจะได้แก่สิ่งปนเปื้อนซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน ถ้าพิจารณาให้ถึงความจริงจากสิ่งดังกล่าว แล้วหวนกลับมายังต้นเหตุ เราควรจะพบว่า มันเกิดจาก **สิ่งปนเปื้อนที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่** ซึ่งเราเรียกกันว่ากิเลส ทำให้มนุษย์อยากได้ความ สะดวกสบายจนกระทั่ง **เกินเหตุเกินผล** หลังจากได้รับการปลูกฝังจาก อิทธิพลของต่าง ๆ การหลงอยู่กับรสนาตินั้นเอง ย่อมทำให้เราไม่รู้จัก **ความพอเพียง**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ได้ทรงรับสั่งย้ำแล้ว ย้ำอีกว่า **เศรษฐกิจพอเพียง และ การเกษตรพอเพียง** แม้แต่การ **ดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง** ซึ่งประการแรก พลกนิกรควรรู้สึกได้ว่า พระองค์ท่านทรงมีพระทัยผูกพันและห่วงใยประชาชนอย่างลึกซึ้งแค่ไหน สิ่งที่ผู้เขียนได้กล่าวมาจนกระทั่งถึงจุดนี้ ผู้อ่านทั้งหลายน่าจะ เข้าใจได้ว่า ความพอเพียงนั้นมีเหตุสืบเนื่องมาจากไหน เพราะหลังจาก รับฟังกระแสพระราชดำรัสแล้ว ดูเหมือนหลายคนยังสงสัยว่า ความ

พอเพียงนั้นคืออะไรและหาได้จากไหน นอกจากนั้นหลังจากรับใส่เกล้าฯ แล้ว ควรนำไปปฏิบัติอย่างไร จึงจะได้ผลเพื่อเป็นการตอบสนองพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าฯ ได้ตามพระราชประสงค์ที่แท้จริง

ความจริงแล้วชีวิตผู้เขียนผ่านพ้นมาจนกระทั่งจะครบ ๘๔ ปี ในปีนี้ สิ่งที่น่าสนใจอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติด้วยใจจริงต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคนมาโดยตลอด ผลที่ปรากฏจากการปฏิบัติดังกล่าว น่าจะทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับเรื่องของชีวิตที่ควรปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ไม่ยากนัก

จากชีวิตซึ่งเริ่มต้นมาแต่อดีตอันยาวนาน ประการแรกคงเกี่ยวกับจิตใจที่มันคงอยู่กับสัจจะมาโดยตลอด หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า **มีการถือความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต**

เนื่องจากชีวิตที่เกิดขึ้นมาสู่โลก จะหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับคนอย่างหลากหลายได้ยาก ดังนั้นการเรียนรู้และยอมรับความจริงจากใจ ซึ่งนำไปปฏิบัติต่อผู้อื่น ย่อมช่วยให้ตนหยั่งรู้ความจริงจากจิตใจเพื่อนมนุษย์ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายได้ทุกเรื่อง ดังที่คนแต่ก่อนเคยสอนไว้ว่า **จงเอาใจเค้าใส่ใจเรา**

อีกประการหนึ่งควรจะถือหลักของการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ย่อมช่วยให้มีโอกาสรู้คุณค่าของชีวิตและจิตใจเราเอง นอกจากนั้น การเอาใจเค้ามาใส่ใจเราควรจะมีผลช่วยให้เป็นคนมีนิสัยประหยัดโดยไม่หลงอยู่กับสิ่งล่อตาล่อใจ อีกทั้งไม่ดูถูกของเล็กโดยที่รู้ว่าของใหญ่มีพื้นฐานที่มาจากของเล็กในทุก ๆ เรื่อง

ผู้มีนิสัยลักษณะนี้ ย่อมดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย อีกทั้งไม่มีนิสัยถือเค้าวถือเรา โดยที่เห็นว่าทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนใกล้ชิด หรือห่างไกลกันแค่ไหนวมทั้งผู้ซึ่งมีเชื้อชาติและศาสนาต่างกันล้วนเป็นพี่น้องกันทั้งหมด สิ่งล่อตาล่อใจบางครั้งก็มีการยั่วยุหรือชี้นำ อาทิเช่น ให้ภู่นี้ยืมสินมา

ประกอบกิจการใดก็ตาม หากเราไม่หลงมกมายเชื่อในสิ่งเหล่านี้แต่หวนกลับมายอมรับความจริงของชีวิตตัวเองในขณะนั้น และเริ่มต้นโดยการต่อสู้กับกิเลสที่อยู่ในใจตนเอง และมุ่งมั่นทำให้ดีที่สุด ย่อมควรค่าแก่ความภูมิใจ

มีอีกประเด็นหนึ่งซึ่งคนแต่ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า **จงมีจิตใจเข้มแข็งโดยไม่หลงอยู่กับสิ่งล่อตาล่อใจ** แม้แต่ความร่ำรวย หากมันคงอยู่กับความภูมิใจในตนเองแล้ว การนำปฏิบัติอย่างดีที่สุด ย่อมบังเกิดผลเติบโตขึ้นมาได้จากรากฐานตนเองอย่างอิสระ อีกทั้งมีรากฐานจิตใจที่เข้มแข็งเนื่องจากมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้นกว่าเก่า

ผู้เขียนเคยเขียนบทความเรื่องหนึ่งไว้เมื่อประมาณ ๓ ปีมาแล้วว่า **ความรวยความจนไม่มีในโลกแห่งความจริง** ทั้งนี้และทั้งนั้น มีรากฐานจิตใจอิสระย่อมไม่นำสภาพชีวิตตัวเองไปเปรียบเทียบกับของผู้อื่น หากมีรากฐานจิตใจเข้มแข็งจริง ถ้าเรามีเงิน ๑๐๐ บาท แม้ผู้อื่นจะมี ๔-๕๐๐ บาท เราก็ไม่ควรที่จะเอาชีวิตไปเปรียบเทียบกับเค้า แต่สิ่งที่มีอยู่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงอันควรภูมิใจของเราเอง ถ้าแต่ละคนสามารถพัฒนาขึ้นมาจากหลักแห่งความจริงดังกล่าวได้ เราก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเรื่องการโกงกินภายในชาติของเราเอง

เพราะปัจจุบันนี้ เรานิยมนำตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น จึงเกิดกิเลสอยากได้อย่างเค้านั่ง สิ่งนั้นนอกจากทำลายความหลากหลายอันเป็นธรรมชาติของชีวิตคนในสังคมแล้ว ยังก่อให้เกิดการคิดเอาวดเอาเปรียบซึ่งนำไปสู่ความสับสนวุ่นวายทำให้สังคมเกิดความเดือดร้อนหนักมากยิ่งขึ้น

การที่เราแต่ละคนมุ่งมองออกจากตัวเองไปยังผู้อื่น ควรถือได้ว่ามีกระแสทำลายสัจธรรมอยู่ในตนเอง อันเป็นเหตุทำให้คนในสังคมซึ่ง

นอกจากขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแล้ว ยังเห็นผู้อื่นเป็นศัตรู แม้ชาติเดียว ภาษาเดียวกันอีกด้วย

ดังนั้นการคิดแก้ไขปัญหาในระดับพื้นฐานควรจะได้แก่ การรักษาความซื่อสัตย์ในตนเองไว้ได้อย่างมั่นคง แม้ในกระแสสังคมยุคนี้มีเทคโนโลยีซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ หากเรารู้คุณค่าของสิ่งที่อยู่ในใจตนเองแล้ว ย่อมไม่ควรนำรากฐานจิตใจเข้าไปเกี่ยวข้อง อย่างที่เรียกกันว่า **คนมีจิตใจเข้มแข็งและต่อสู้กับใจตนเองอย่างทำทนายได้** ย่อมดำรงอยู่ได้แม้เศรษฐกิจของบ้านเมืองจะตกต่ำแค่ไหน เช่นที่เคยเขียนไว้ในบทความเรื่องหนึ่งว่า **ท่ามกลางกระแสสังคมที่ยากลำบากเราย่อมมองเห็นปราชญ์เกิดขึ้น หรือ ปราชญ์ย่อมเกิดขึ้นท่ามกลางดงหนามอันแหลมคมได้เสมอ**

คนทุกวันนี้ส่วนใหญ่มักแสดงความชื่นชมยินดีระหว่างกันเพราะได้ยศ ได้ตำแหน่ง และได้ร่ำได้รวย อีกทั้งความมีหน้ามีตา แท้จริงแล้วหากหวนกลับมามองเห็นความจริงจากอีกด้านหนึ่งได้ ก็ควรสรุปได้ว่า **บุคคลเหล่านี้คือผู้ที่มีรากฐานจิตใจอ่อนแอ** ซึ่งส่วนใหญ่มักซ่อนเร้นพฤติกรรมริษยาซึ่งกันและกัน อีกทั้งการฉ้อราษฎร์บังหลวง จึงอ่านได้จากพฤติกรรมที่แสดงความชื่นชมยินดี หากทำสิ่งนี้สำเร็จ นอกจากนั้นเมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำมักทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย อีกทั้งอาจนำไปสู่การริษยาระหว่างกันจนถึงอาฆาตมาดร้ายและประหัตประหารกัน ในที่สุด

สำหรับผู้ที่มีนิสัยพอเพียง ย่อมรู้จักพอเพียงในการปฏิบัติได้ทุกอย่าง บุคคลเหล่านี้แม้เศรษฐกิจจะตกต่ำแค่ไหน หรือแม้สภาพสังคมจะทำให้ตัวเองต้องอดตาย ก็ยังสามารถอุทิศชีวิต ยอมรับอย่างกล้าหาญ อีกทั้งภูมิใจในตัวเอง

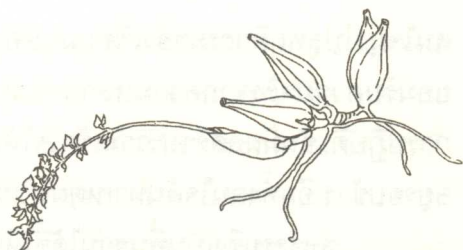
อย่างไรก็ตามหากแต่ละคนมีความภูมิใจในตนเอง การปฏิบัติ

ตนในชีวิตประจำวันย่อมช่วยให้เกิดความรักความศรัทธาขึ้นในสังคมได้ไม่ยาก เมื่อมีความรักความศรัทธาโดยผู้อื่น คนในสังคมย่อมไม่ปล่อยให้คนในลักษณะดังกล่าวต้องอดตายเป็นแน่ เนื่องจากมองเห็นคุณค่าของชีวิตบุคคลดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง หลายคนอาจคิดว่า **ไม่ต้องการเงินแล้วจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไร** บุคคลเหล่านี้มักมีนิสัยโลกโมโหสัน อีกทั้งมีความเห็นแก่ตัว จนกระทั่งไม่รู้จักรู้ว่าความศรัทธาเกิดจากอะไร ทั้ง ๆ ที่มีคำตอบอยู่แล้วอย่างชัดเจนว่า **การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความจริงใจ ย่อมได้รับความสุขเป็นสัจธรรม**

ดังนั้น คนเห็นแก่เงิน จึงดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางความเกลียดชังจากเพื่อนมนุษย์ ซึ่งบางคนกล่าวว่า การดำรงชีวิตตามวิถีทางดังกล่าวกระทำได้ยากซึ่งบุคคลลักษณะนี้ยังขาดการรู้รสชาติของความสุขที่แท้จริง **จึงสรุปได้ว่าการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสของสภาพสังคมเช่นปัจจุบันนี้นั้น เป็นสิ่งยากซึ่งแท้จริงแล้วมันไม่มีความยากหรือง่าย** นอกจากเราไม่คิดปฏิบัติมากกว่า ชีวิตจึงขาดจุดเริ่มต้นของการรู้คุณค่าที่แท้จริง

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณสถานีวิทย์ เอฟ.เอ็ม ๑๐๑ ที่กรุณามอบการบ้านอันทรงคุณค่ามาให้คิดวิเคราะห์และนำปฏิบัติ ซึ่งความจริงผู้เขียนหาได้เก่งกาจหรือดีอะไร แต่เป็นเพราะได้ปฏิบัติมานานแล้วในอดีต ไม่เช่นนั้นก็คงไม่อาจหาคำตอบจุดนี้ได้ นอกจากการได้รับแรงดลใจให้นำมาค้นคว้าหาความจริงจากจิตใจตนเองอีกครั้งหนึ่ง จึงช่วยให้มีรากฐานลึกซึ้งและแน่นหนายิ่งขึ้น

หากรากฐานจิตใจคนหลุดจากพื้นดิน อะไรจะเกิดขึ้นแก่ชีวิตตนเองและ สังคม

สังขรณ์ของชีวิตมนุษย์ทุกคน มีวิญญาณความรักซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ เพื่อการเรียนรู้ไว้เป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตของแต่ละคน กับอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้มันคงอยู่กับความจริง อันมีผลสอดคล้องกันกับวิถีการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติซึ่งอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อม

เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติ ในเมื่อมนุษย์แต่ละคนมีวิญญาณความรักอยู่ในรากฐานจิตใจที่มีความจริงเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตของตนเอง ร่วมกับธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ภายนอก

เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม หากมนุษย์ดำเนินชีวิตโดยไม่ลิ้มความจริงซึ่งเป็นธรรมชาติที่อยู่ในใจตนเองมาแต่กำเนิด ย่อมให้ความสำคัญเริ่มต้นจากสิ่งซึ่งอยู่ใกล้ตัวใกล้ใจที่สุดก่อนอื่น แล้วขยายผลกว้างออกไปอย่างรู้เหตุรู้ผล

การสะสมความรู้บนเส้นทางชีวิตของแต่ละคน จึงควรให้ความ

สนใจมุ่งไปสู่พฤติกรรมของเพื่อนมนุษย์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและยอมรับความจริงจากความหลากหลาย ซึ่งแต่ละคนแสดงออกโดยผ่านการปฏิบัติ อันมีผลสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองเลยไปถึงเพื่อนมนุษย์ซึ่งอยู่รอบข้าง อีกทั้งสนใจค้นหาเหตุผลให้ถึงที่สุด

สังขรณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานได้ชี้ให้เห็นความจริงว่า ชีวิตมนุษย์ทุกคนเกิดจากพื้นดินร่วมกัน ดังนั้นวิญญาณความรักที่ลงไม่ถึงพื้นดิน ย่อมมองไม่เห็นความสำคัญพื้นฐานของตนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่น เมื่อไม่อาจหยั่งรากลงถึงความจริง ย่อมมีจิตได้สำนึกซึ่งแบ่งออกเป็นสองด้าน ทำให้ภาพรวมของสังคมมนุษย์มีทั้งผู้ที่ถูกชีวิตซึ่งต่ำกว่าตนอยู่ในสันดาน และอีกด้านหนึ่งให้การยกย่องแก่ผู้ที่อยู่สูงกว่า ทำให้ไม่อาจมองเห็นความจริงว่าชีวิตทุกคนควรจะมีคุณค่าเท่าเทียมกันหมด

ซึ่งความจริงแล้ว คนที่ขึ้นไปอยู่สูง ควรมีรากฐานจิตใจยังลงสู่ด้านล่างอย่างลึกซึ้ง ทำให้มีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตนจากใจจริง และมีผลโน้มน้าวจิตใจคนที่อยู่ด้านล่างให้เกิดศรัทธาและมีพลังใจเติบโตขึ้นมาสู่การสร้างสรรค์ ได้อย่างมีเหตุผล

แต่โลกได้เปลี่ยนแปลงมาถึงจุดที่เห็นได้ว่า ในยุคปัจจุบันคนส่วนใหญ่ แสวงหาโอกาสขึ้นไปอยู่ที่สูงเนื่องจากมีเหตุทำให้ลืมหืมตัว เพราะลืมความสำคัญของแผ่นดินซึ่งเป็นพื้นฐานการเกิดของชีวิตตัวเอง อีกทั้งเป็นสื่อความรักที่สานจิตใจให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว อันจะนำวิถีชีวิตและสังคมไปสู่ความสงบสุข

วัฒนธรรมที่หลุดจากรากฐาน

มองย้อนยุคกลับไปสู่อดีต เคยมีการปรารภไว้เป็นช่วงๆ ว่า คนในกลุ่มวัฒนธรรมตะวันตก หรืออีกนัยหนึ่งคือพวกฝรั่ง มีการค้นคว้าเทคโนโลยีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือบุกเบิกดินแดนในเขตร้อนของโลก ทั้ง

อเมริกาได้ ออสเตเรีย และประเทศในเอเชีย เพื่อเข้ามาถือครองแผ่นดิน
ซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ในยุคก่อนประวัติศาสตร์จน
กระทั่งก้าวเข้าไปถึงประวัติศาสตร์ ซึ่งบันทึกไว้ว่าประเทศในเขตร้อนที่
อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร ถูกฝรั่งชาติต่างๆ เข้ามายึดครองแผ่นดิน ตาม
มาด้วยการสำรวจและศึกษา นำสิ่งซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์กลับไป
สร้างความสะดวกสบายให้แก่พวกตน

ซึ่งไม่หยุดเพียงแค่นั้น หากยังเลยมาถึงการนำผลสำเร็จรูป รวมทั้ง
ทรัพยากรเงินทอง เข้ามาเผยแพร่ครอบงำให้คนท้องถิ่นจำต้องตกเป็นทาส

ความจริงแล้ว หากใช้เพียงตกเป็นทาสเงินและวัตถุเท่านั้น หาก
มีจิตใจยังตกเป็นทาสวัฒนธรรมต่างชาติที่อยู่เหนือกว่า

อนึ่ง การเข้ามาบุกรุกโดยใช้อาวุธเป็นเพียงผลระยะสั้น ส่วน
ระยะยาวก็คือการเข้ามาครอบครองจิตวิญญาณคนท้องถิ่น ซึ่งแต่ก่อน
เคยรักแผ่นดินถิ่นเกิด ทำให้สติปัญญาตื่นเงิน เห็นแก่เงินและความ
สะดวกสบาย ยอมใจเป็นทาสความต้องการของคนต่างถิ่น

แม้ประเทศสยามจะหลุดรอดมาจากการยึดครองแผ่นดินด้วย
อาวุธ แต่การถูกครอบงำจากอิทธิพลเงินและวัตถุ ทำให้ลืมหืมตา คิดว่าตนมี
อิสรภาพมาตลอด แต่แท้จริงแล้วรากฐานจิตใจคนท้องถิ่น กลับถูกครอบงำ
ทำให้เห็นดีเห็นงามกับความต้องการของคนต่างถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น

แม้แต่ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม คนท้องถิ่นยุคปัจจุบัน
ส่วนใหญ่ ยิ่งผู้ที่ขึ้นไปมีอำนาจและมีวัตถุพร้อมมูล เข้าใจได้แต่เพียงว่า
การแต่งชุดไทย การเล่นดนตรีไทย และการฟ้อนรำ คือวัฒนธรรมท้องถิ่น
จึงสะท้อนให้เห็นความจริงว่า คนลืมหืมตา ยอมลืมหืมความจริงที่อยู่ในใจ
อันควรมีความรักความผูกพันอยู่กับแผ่นดินถิ่นเกิด รวมถึงชีวิตเพื่อนร่วม
แผ่นดินด้วย

ในด้านสังคมก็เช่นกัน ผู้เขียนมักได้ยินคำปรารภว่า เพราะตน

อยู่กับต้นไม้ จึงทำให้เป็นคนใจเย็น แทนที่จะสามารถมองได้ถึงรากฐานว่า คนที่มีใจเปิดกว้างและใจเย็น คือผู้ที่มีโอกาสสัมผัสกับความหลากหลาย ของเพื่อนมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจความจริงและยอมรับได้ ส่วนเรื่องต้นไม้ เป็นเพียงปลายเหตุมากกว่า

แม้แต่ความหมายของ ธรรมชาติ ซึ่งนำมาปรารภในขณะที่ได้ รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมถูกทำลายหลายคนต้องการฟื้นฟูจิตใจตัวเอง โดยเข้าไปเที่ยวป่าเขาลำเนาไพร

ซึ่งแท้จริงแล้วธรรมชาติที่อยู่ในจิตใจมนุษย์ซึ่งมีความหลากหลาย ควรถือว่าเป็นครูสำคัญที่สอนให้เราเห็นคุณค่าธรรมชาติอย่างอื่น

อนึ่ง ความคิดที่ลงถึงรากฐานหรืออาจกล่าวว่า ลงถึงเหตุที่แท้จริง ของการทำลายสิ่งต่าง ๆ น่าจะได้แก่ ธรรมชาติที่อยู่ในจิตใจมนุษย์ ซึ่งถูก ผังไว้ด้วยอิทธิพลวัตถุมากกว่าอย่างอื่น อย่างที่คนยุคก่อนเคยกล่าวไว้ว่า เงินและวัตถุเข้าที่ไหน ความรักความสามัคคีย่อมแตกที่นั่น

ความจริงแล้วความต้องการของมนุษย์ ลงได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว ย่อม หยุดได้ยาก เพราะไม่อาจชำระล้างสิ่งปนเปื้อนที่อยู่ในใจให้ลดน้อยลงได้ จึงควรรู้ความจริงได้ว่า สิ่งสมมติทั้งหลาย หากใช้ประโยชน์โดยความ ประมาท ย่อมเกิดภาวะเสพติด

ดังนั้นยุคปัจจุบันได้สะท้อนความจริงให้เห็นว่า คนลืมหากฐาน ตัวเอง อันเป็นผลกระทบสืบเนื่องมาจากการที่นำเอาสิ่งแวดล้อมมาคิด ประดิษฐ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้ความสะดวกสบายนานาชนิด

เมื่อรู้สึกลุ่มหลงอยู่กับความสะดวกสบาย ย่อมเกิดนิสัยชอบ อ้างว่า สิ่งเหล่านี้มีความทันสมัยมากกว่า หรือหลงคิดไปว่า ให้ความ สะดวกสบายและความรวดเร็วดีกว่า แทนที่จะสามารถรู้เท่าทัน แม้จะนำ มาใช้ประโยชน์ ย่อมอยู่ในสภาพที่พอเหมาะพอสมกับเหตุและผล โดยไม่ หลงเชื่ออิทธิพลจากสิ่งสมมติเหล่านั้น

คนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในเขตร้อนยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่จึงนิยมความคิดซึ่งนำมาอ้างว่า ต่อยอด โดยที่นำผลสำเร็จรูปซึ่งมีคนอื่นทำไว้แล้ว นำมาต่อเติมด้วยความรู้มาก

อนึ่ง ความรู้มากหาใช่เป็นความรู้ดีไม่ แต่เป็นความรู้ของคนเห็นแก่ตัว ดังเช่นเทคโนโลยีที่นำมาอ้างกันว่า ตัดต่อยีนบ้าง อาบรังสีปริมาณบ้าง ซึ่งแท้จริงแล้วย่อมมีผลสนองความต้องการบนพื้นฐานความโลภของคนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การที่หลงอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งสมมติ ย่อมทำให้ห่างไกลจากธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในใจตนมากยิ่งขึ้น แทนที่การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีความฉลาดเฉลียวและมีความคิดที่แหลมคม กลับกลายเป็นคนด้อยปัญญา ทำให้ถูกหลอกได้ง่ายมากขึ้นเป็นลำดับ

เมื่อรากฐานความรักซึ่งควรมีอยู่ในจิตใจหลุดจากพื้นดิน คนท้องถิ่นในเขตร้อนย่อมเปิดโอกาสให้เกิดช่องว่างในการสนใจวนกลับมาคุ้มครองป้องกันสิ่งที่อยู่ร่วมพื้นดินเดียวกันกับตน

ดังจะเห็นได้ว่า ทุกวันนี้ความคิดในด้านการค้าขาย ซึ่งควรจะมีผลสำคัญรองจากพื้นฐานซึ่งทำให้ตนเองมีความรักและความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน อีกทั้งควรนำมาใช้ทำนุบำรุงชีวิตคนท้องถิ่นให้มั่นคงอยู่ได้ก่อน แต่กลับพยายามค้นคิดทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองประโยชน์แก่ตนและเพื่อนร่วมท้องถิ่นก่อนอื่นกลับมีข้ออ้างพ่วงท้ายมาด้วยว่า เพื่อการค้าขายส่งออก

เราจะเห็นได้ว่า ในอดีตเคยคิดส่งออกแต่เพียงผลิตผลการเกษตร แต่การเปลี่ยนแปลงมาถึงยุคนี้ทำให้มีการส่งคนท้องถิ่นออกไปขายต่างชาติ ในทางเปิดเผยก็คือการขายแรงงาน ส่วนที่เป็นความลับได้แก่การขายบริการทางเพศ อย่างขาดการนึกถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม

ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร ดังนั้นช่วง
หลัง ๆ โลกได้สะท้อนความจริงให้เห็นว่า มนุษย์กำลังทำลายรากฐาน
ตัวเอง ภาพเฉพาะหน้าก็คือ การฆ่าฟันที่เชื่อว่าเป็นการแก้ปัญหา จากจุด
เล็ก ๆ มีกระแสนไปถึงจุดใหญ่ ซึ่งในยุคปัจจุบันจะเห็นได้ทั่วโลก

ส่วนทรัพยากรธรรมชาติก็สูญเสียเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ กลุ่มคนที่มี
โอกาสเหนือกว่าก็ยังไม่หยุดยั้งที่จะกำหนดการเปลี่ยนแปลงของเครื่องมือ
เครื่องใช้เพื่อนำมาสนองความสะดักสบาย จนกลายเป็นอาวุธร้ายแรง
ที่สุดที่จะมีผลทำลายจิตวิญญาณความรักของคนนำไปสู่การทำลายตัวเอง
จนกระทั่งถึงที่สุดของยุคสมัย

๗ มิถุนายน ๒๕๔๗

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา หาได้จากที่ไหน ?

ทุกวันนี้มักมีผู้กล่าวอย่างกว้างขวางว่า ผู้เขียนเป็น นักปรัชญา ความจริงแล้วหากย้อนกลับไปนึกถึงอดีต ตนต้องยอมรับว่า ช่วงจบจากการศึกษาใหม่ ๆ ทางกัรมักนำเอาคำว่า **นักเกษตร** มามอบให้ ครั้นต่อมา อีกช่วงหนึ่งเสียงจากคนทั่วไปมักกล่าวอย่างกว้างขวางว่าผู้เขียนเป็น **นักกล้วยไม้** บ้างก็กล่าวว่าเป็น **นักวิชาการ** และกลายเป็นักเขียนที่ได้รับรางวัลนาถิป จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ซึ่งก็ดีไปอย่างหนึ่ง เพราะเหตุว่า เมื่อมองย้อนกลับย่อมทำให้ไม่หลงตัวเอง

สิ่งที่ผ่านพ้นมาแล้วทำให้ต้องขุ่คิดและตั้งคำถามถามตัวเองว่า ตนเป็นนักอะไรกันแน่ ? หลังจากพิจารณาตนเองมาถึงจุดหนึ่งจึงพบความจริงว่า การเป็นนักอะไรต่อมิอะไร มันเป็นเรื่องของคนอื่น แม้เขาจะเรียกเราอย่างนั้น ก็ไม่ควรหลงติดอยู่กับมัน จนกระทั่งลืมความเป็นคน ซึ่งอนาคตควรจะหยั่งรู้ความจริงได้ทุกเรื่อง

ช่วงหลัง ๆ มักมีคนเชิญผู้เขียนไปพูดที่นั่น ที่นี้ ช่วยให้ตนมีโอกาสค้นหาความจริงจากใจตัวเองอยู่เสมอ แต่คุณค่าซึ่งผู้เขียนถือว่ามี

อยู่อย่างลึกซึ้งได้แก่ การไม่นิ่งดูตายที่จะนำตัวเองไปสัมผัสและคลุกคลีกับเพื่อนมนุษย์ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก บ้างก็ถูกจองจำ บ้างก็อยู่ในชนบท ซึ่งต้องใช้ชีวิตขูดเชียด ขูดปลาตัวเล็ก ๆ กินอยู่ในทุ่งนา นอกจากนั้นยังไม่นิ่งดูตายที่จะให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นกำลังใจให้กับคนคิดและปฏิบัติ เพื่อการสร้างสรรค์แก่ตนเองและสังคมอย่างกล้าหาญ

อนึ่ง ผู้เขียนมีนิสัยไม่เห็นแก่เงินและวัตถุ โดยที่รู้สึกว่ามันเป็นศัตรูตัวร้ายกาจของวิถีชีวิต เมื่อกล่าวถึงเงินและวัตถุ มักมีผู้ศรัทธาเข้ามาให้บ้าง บางครั้งก็ได้รับตามกฎระเบียบของการทำงาน แต่ตัวเองชอบที่จะใช้ช่วยเหลือในกิจการต่าง ๆ เพราะไม่ชอบขอเงินคนอื่น โดยที่รู้ว่าการขอผู้อื่นเป็นการเสียศักดิ์ศรีความเป็นคน แม้อยู่ในระหว่างการทำงานภายในระบบราชการ หลายสิ่งหลายอย่างซื้อหาด้วยตัวเองทั้งนั้น ซึ่งขอเปิดใจกล่าวว่า เส้นทางแบบนี้ มันช่วยให้มีความสุขตลอดเวลา

ช่วงนี้ ดูจะมีผู้คนสนใจว่าผู้เขียนเป็นนักปรัชญา จนกระทั่งมีการเชิญไปพูดที่นั่น ที่โน่น บ่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่ได้แสดงตัวว่าเป็นคนอยากดื้ออยากเด่น ไม่เพียงเท่านั้น เมื่อไม่นานมานี้ มีบุคคลผู้หนึ่งกล่าวว่า ขณะนี้มีคนพูดถึงเรื่องปรัชญากันมาก แต่ก็คงไม่รู้ว่ามันจะเกิดประโยชน์อะไรต่อตนเองและสังคม หลังจากรับฟังคำพูดดังกล่าวแล้ว มันทำให้ต้องสะดุดคิดพร้อมทั้งมองเห็นคำถามประโยคหนึ่งว่า **คนทุกวันนี้เรียนปรัชญากันไปทำไม** หลายคนคงไม่รู้ เรื่องนี้ผู้เขียนเกิดความรู้สึกในขณะที่ได้ยินว่า มีการสอนปรัชญาในหลักสูตร นอกจากนั้นยังทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นอีกอย่างว่า **ยิ่งเรียนก็คงจะยังไม่รู้หนักขึ้น**

หากมองย้อนกลับมาค้นหาคำความจริงจากตัวเราเอง คงจะเห็นภาพที่น่าตื่นเต้นอย่างหนึ่งคือ มีหลายสิ่งหลายอย่างที่คนในสังคมยุคนี้มักคิดว่า สิ่งใดก็ตามที่เป็นปัญหา ควรจะแก้ปัญหาด้วยการเรียนการ

สอนในหลักสูตร แม้แต่เรื่องศีลธรรม หลายคนก็นำมากล่าวอ้างว่า
สมัยก่อนเราเคยเรียนนั่น เรียนนี้ แต่เดี๋ยวนี้มันหายไปไหน ?

**ความจริงแล้ว การเรียนที่ได้ผลที่สุด แต่ละคนควรเดิน
ทวนกระแสสังคมอย่างกล้าหาญเด็ดเดี่ยว** ข้อความประโยคนี้อาจถูก
ออกมาจากใจผู้เขียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงไม่สนใจที่จะมีตำแหน่งหรือ
อำนาจ แต่ก็มีคนอื่นมากำหนดให้ต้องเข้าไปอยู่ในอำนาจบนพื้นฐาน
ความหลากหลายเสมอ ๆ อีกทั้งไม่สนใจที่จะเรียนเรื่องต่าง ๆ จากตำราด้วย

นึกถึงภาพปกของหนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนเรียบเรียงเอาไว้
และตั้งชื่อว่า **วิญญาณใต้ร่มนารี** ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ เนชั่นบุ๊ค
ภาพหน้าปกผู้เขียนได้เขียนเองจากจินตนาการ ซึ่งเกิดจากรากฐานจิตใจ
อิสระ ถ้าใครมีหนังสือเล่มนี้อยู่และเป็นคนสนใจสังเกต จะเห็นว่ามีภาพ
คน ๆ หนึ่ง ยืนอยู่ใต้ร่มไม้ และมองออกไปยังทุ่งนา ซึ่งมีชาวนา กำลังไถนาอยู่
ถ้าเป็นคนสนใจสังเกตอย่างละเอียดคงเห็นภาพที่สะดุดใจภาพหนึ่ง นั่นคือ
ภาพของหมวกปริญญาซึ่งถูกโยนลงไปที่พื้นดิน อีกทั้ง มีภาพหนังสือ
ตำรับตำราร่วงลงมาจากมือผู้พื้นดินด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นความคิดที่ฝังลึก
อยู่ในรากฐานจิตใจมาโดยตลอด

หากผู้เขียนไม่ใช่เป็นคนเอาชนะใจตนเอง ภาพเหล่านี้ย่อมเกิด
ขึ้นได้ยาก เรื่องราวต่าง ๆ ภายในหนังสือเล่มนี้ มีเยาวชนนำไปคุยกันใน
เว็บไซต์ ว่าจะหาหนังสือเล่มนี้ไปฝากแม่

ความจริงแล้วถ้าเรารู้ตัวชัดเจนอยู่เสมอว่า เป็นคนเหมือนทุกคน
ควรจะมองเห็นประโยชน์ของปรัชญา เนื่องจากทุกคนมีจิตวิญญาณ และ
มีศักดิ์ศรีที่เกิดจากรากฐานตนเองอย่างอิสระ แต่คนยุคนี้มักไปยึดติดอยู่
กับการเรียนการสอนที่ต้องมีโรงเรียนและมีอุปกรณ์ที่เป็นความทันสมัยใน
ด้านวัตถุ แทนที่จะสำนึกได้เสมอว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเราต้องสอนจากใจ
ตนเองโดยแท้ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงการปฏิบัติแล้ว แม้แต่ในหลักศาสนา

ย้ำความสำคัญเรื่องนี้อยู่เสมอว่า ควรปฏิบัติธรรมะ หากรู้ตัวเองดี ควรหยั่งรู้ความจริงได้ว่า เรามีทั้งพลังกายและพลังจิต

ผู้เขียนเคยกล่าวว่า ถ้าเราต้องการที่จะให้รถคันหนึ่ง ซึ่งจอดอยู่อย่างอิสระ โดยไม่มีแม้แต่เครื่องยนต์ ให้เคลื่อนไปได้ หากเรายังนั่งพิงรถหลับโดยขี้เกียจออกแรงขับเคลื่อนมันให้วิ่ง แล้วมันจะวิ่งไปได้ยังงัย ?

หากเรายังรู้ได้ว่า ธรรมะคือความจริงที่อยู่ในใจเราทุกคน ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับธรรมะ มันไม่ได้อยู่ที่ในวัด ในโบสถ์ หรือมีพระสงฆ์มาเทศนา

ปรัชญาของทุกศาสนาควรจะอยู่ในใจทุกคน ดูแต่การละหมาดของศาสนาอิสลาม ทุกคนจะก้มลงเคารพพื้นดิน ศาสนาคริสต์ องค์สันตะปาปา เดินทางไปไหน หลังจากลงสู่พื้นดิน ก็จะก้มลงจูบพื้นดิน ส่วนพุทธศาสนา พระพุทธองค์ก็ตรัสรู้ อยู่กับพื้นดิน อีกทั้งมีสมาธิอันแน่วแน่ในการหยั่งรู้ความจริงจากรากฐานอย่างลึกซึ้งอีกด้วย ดังนั้นการปฏิบัติธรรมะ เราจะปฏิบัติอะไรก็ได้จากความจริงที่อยู่ในใจตัวเอง โดยไม่ลืมหินพื้นดินซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดแก่ตนและบรรพบุรุษ

หากดำเนินชีวิตโดยไม่ลืมหิน ย่อมหยั่งรู้ความจริงอยู่เสมอว่า ตัวเราเกิดมาจากพื้นดิน อีกทั้งมีจิตวิญญาณซึ่งมีจินตนาการที่มุ่งสู่การสร้างสรรค์ ณ จุดนี้เอง ย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างในเชิงปรัชญา ส่วนผู้ที่รับความรู้ในเชิงดังกล่าวควรจะได้รับได้จากใจ อีกทั้งมีความรู้ความสามารถในการตีความได้อย่างอิสระ หรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวว่า ภาษาจากใจถึงใจ เป็นสิ่งสำคัญเหนือสื่ออื่นใดทั้งหมด

หากเราอยู่ร่วมกันอย่างขาดความรัก ความเห็นใจซึ่งกันและกันแล้ว แม้จะเรียนปรัชญาจากครูอาจารย์ภายในห้องเรียน สิ่ง

ที่ได้รับมา มันก็เหมือนก้อนอิฐก้อนหินที่ไร้ความหมายสำหรับชีวิตตัวเอง

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะเป็นเหตุผลในระดับพื้นฐานที่ผู้เขียนปฏิเสธการไปเรียนปริญญาโท และปริญญาเอกจากเมืองนอกทั้ง ๆ ที่ได้ทุนซึ่งมีเงินมากเป็นพิเศษด้วย

เท่าที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนใคร่ขออนุญาต สรุปว่า ความรู้ที่แท้จริงควรหยั่งรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น ศาสตร์ทุกสาขาทุกคนรู้ได้ หากรู้ความจริงจากใจตนเองอย่างมั่นคง ความรู้เหล่านี้ได้จากการปฏิบัติโดยตนเองจากทุกสิ่งทุกอย่างที่ขวางหน้าไม่ว่าจะเป็นศาสตร์สาขาไหน แม้แต่ผู้ที่ไม่สนใจจะเข้าไปเรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ส่วนผู้ที่อ่านบทความเรื่องนี้แล้วปฏิเสธว่า ตนคงทำไม่ได้ ควรจะเป็นผู้ที่ปิดโอกาสตัวเองจากทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะชีวิตมนุษย์ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเท่าเทียมกันหมด

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙

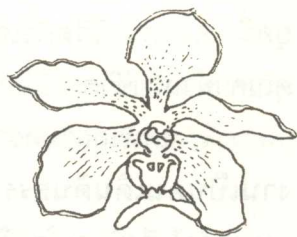
“การชะลอแรงกระทบ มันก็ช่วยให้ความร้ายฉาวของแก้ว
บรรเทาลงไปเพียงชั่วคราว ชั่วคราว หากจะคิดสมานรอยร้าว
ซึ่งปรากฏอยู่เดิมมันก็ไม่ใช่ของง่ายที่จะกระทำ แบบตืด
ถูกคิดรางแก้ว โดยหลักความเป็นจริงแล้ว การทำให้เกิด
รอยร้าวฉานนั้นง่าย แต่การสมานรอยร้าวสียากยิ่ง”

คุณค่าชีวิตและ
การเอาชนะความทุกข์

“ท่ามกลางคงหนามย่อมมีโอกาสมองเห็นปราชญ์ผู้ยืน
อย่างโดดเด่นและมีบุคลิกที่สง่างามแม้ไม่มีเครื่อง
ประดับใด ๆ อยู่กับร่างกายตนเอง แต่จิตใจของคน
ส่วนใหญ่ในสังคมก็ยังพึงพาอาศัยช่วยให้สังคมอยู่ได้”

คุณค่าชีวิต ของคนที่ยังคงรักเกียจ

หวนกลับไปทบทวนไล่เรียงเหตุการณ์บางอย่างจากชีวิตผู้เขียนในอดีต ทำให้มองเห็นประเด็นที่มีคุณค่าแก่ตนเองหลายสิ่งหลายอย่าง

ในโอกาสนี้ ใคร่ขออนุญาตนำมาเขียนลงไว้ เนื่องจากรู้สึกว่าย่เขียนแล้วทำให้มีความสุขแก่จิตใจตนเอง อีกทั้งมีผลฝากไว้ให้ชนรุ่นหลังมีช่องทางนำไปคิดค้นหาความจริง สิ่งนี้นับเป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้สุขภาพทั้งจิตใจและร่างกาย มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะทำงานและนำผลมาคิดพิจารณาอย่างต่อเนื่องเพื่อการเรียนรู้

นอกจากนั้นยังรู้ได้ว่า **กาลเวลาไม่มีตัวตน** เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างภายในร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสิ่งแวดล้อมอย่างสอดคล้องกัน จึงมีกำลังใจที่จะทำงานให้กับสังคมและเพื่อนมนุษย์อย่างไม่ทอดทิ้ง แม้บางครั้งอาจรู้สึกว่ามีปัญหาเกิดขึ้น แต่ก็สามารถรู้เท่าทันทำให้เกิดความเข้าใจจึงช่วยให้บรรเทาความทุกข์ลงไปได้มาก

ขณะนี้วัยของผู้เขียนกำลังเข้าสู่ ๘๔ ปีเต็มในอีกไม่ช้า หวนกลับไปนึกถึงช่วงเวลาในอดีต เมื่อประมาณ ๓๐ กว่าปีมาแล้ว ซึ่งขณะนั้นตนดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัย โดยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยุคนี้อยากนำชีวิตตัวเองขึ้นไปสู่ที่สูง จึงคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีคุณค่าสำหรับชีวิต

แต่หากถามความรู้สึกที่อยู่ในใจผู้เขียน ก็คงขอตอบตามตรงว่า **งานเป็นคนเดินดินธรรมดา ๆ เหมือนทุกคน** ชีวิตช่วงนั้น รู้สึกว่ามีเหตุการณ์ ซึ่งนับว่าโชคดีที่เด่นชัดมาก จึงได้นำมาบันทึกลงไว้ในใจเพื่อช่วยให้ตนจำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ปกติ ผู้เขียนมีนิสัยไม่ชอบนั่งโต๊ะ อีกทั้งบันทึกสั่งการอย่างที่เราเรียกกันว่า **นั่งใช้อำนาจขึ้นวี** อยู่มาวันหนึ่งตนได้รับจดหมายส่วนตัวที่เขียนด้วยลายมือจากบุคคลผู้หนึ่งซึ่งส่งมาหา หลังจากเปิดออกอ่านแล้วจึงพบว่า ผู้ที่เขียนมาถึงเป็นนักโทษชายซึ่งถูกจองจำอยู่ในแดนมหันตโทษของจังหวัดสงขลา

เขาเล่าเรื่องราวของชีวิตตัวเองที่ถูกจองจำให้ผู้เขียนทราบ ซึ่งประเด็นนั้นไม่ว่าจะเป็นความจริงหรือไม่ ในขณะนั้นตนคงไม่ได้ให้ความสำคัญอะไรมากนัก

ในใจความของจดหมายฉบับนั้นมีอยู่ว่า เขาทราบว่าผู้เขียนเป็นคนมีความรู้เรื่องกล้วยไม้ จึงอยากขอซื้อหนังสือตำรากล้วยไม้ที่เขียนไว้สักเล่มหนึ่ง

หลังจากพิจารณาแล้ว ทำให้อดรู้สึกไม่ได้ว่า **ตนโชคดีมาก** อาจมีหลายคนสงสัยว่า **ทำไมจึงโชคดี?** คำตอบก็คือ ขณะนั้นเกิดความรู้สึกขึ้นในใจว่า ตนสนใจเรียนรู้สัจธรรมของชีวิตคนซึ่งตกทุกข์ได้ยาก รวมถึงมองเห็นช่องทางที่จะฝึกฝนจิตใจตนเองไม่ให้เป็นคนล้มตัว พอดีมีตำรา

กล้วยไม้อยู่เล่มหนึ่งซึ่งเขียนไว้หนาประมาณรวม ๑,๐๐๐ หน้า จึงหยิบขึ้นมาวางบนโต๊ะ แล้วบันทึกข้อความด้วยลายมือตัวเองในเชิงผูกมิตร และให้กำลังใจ หลังจากนั้นจึงส่งไปมอบให้โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใดทั้งสิ้น

หลังจากนั้นมา เราก็เป็นเพื่อนกันโดยที่มีการเขียนจดหมายถึงซึ่งกันและกันมาโดยตลอด อีกทั้งเชื่อว่า น่าจะเป็นวิถีทางที่ช่วยให้เขาพ้นโทษออกมาโดยราบรื่น

อีกก้าวหนึ่งซึ่งชีวิตผู้เขียนได้รับการพิจารณาให้เข้าไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งตนมีบรรดาศักดิ์ชั้นลูกหาที่ให้ความเคารพรักและศรัทธาอย่างกว้างขวาง แต่ตนก็ไม่ลืมความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับเพื่อนนักโทษคนนั้น จึงเขียนจดหมายไปคุยกับเขาก่อนโดยไม่แสดงตัวว่าเป็นรัฐมนตรี

อาจมีบางเรื่องที่ทำให้แฉ่คิดแม้ในช่วงเริ่มแรก เนื่องจากตนเลือกห้องทำงานอยู่ท้ายกระทรวงซึ่งเคยใช้เป็นห้องเก็บของนำมาดัดแปลงเป็นห้องทำงาน ปรากฏว่ามีผู้คนเข้ามานั่งคุยด้วยอย่างหลากหลาย แต่ตัวเองมักเลือกใช้เวลาลงไปอยู่กับชาวบ้านมากกว่าการนั่งประชุมในหลาย ๆ เรื่อง โดยที่เชื่อว่าการลงไปพัฒนาจิตใจคนระดับล่างสำคัญมากกว่าการนั่งออกกฎระเบียบอยู่ในห้อง

อยู่มาวันหนึ่งจึงนำเอาจดหมายเก่า ๆ มานั่งอ่านทบทวนทั้งสองด้านทำให้รู้สึกถึงอะไรบางอย่าง โดยเฉพาะจากจดหมายของเขาซึ่งสะท้อนให้เห็นความจริงได้ว่า เขามีความจริงใจที่จะมุ่งมั่นสร้างคุณงามความดี จนกระทั่งต่อมาภายหลังได้เลื่อนฐานะขึ้นเป็น **นักโทษคุมประพฤติ** ซึ่งหมายถึงเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากการให้คุมบรรดาเพื่อนนักโทษด้วยกันออกไปทำงานสาธารณะประโยชน์ภายนอกสถานที่ด้วย

หลังจากเวลาผ่านพ้นมานานหลายปี แต่เราก็ไม่ได้ทอดทิ้งกัน คงเขียนจดหมายติดต่อกันอยู่เสมอ หลังจากพ้นหน้าที่ออกมาแล้ว อยู่มาวันหนึ่ง ผู้เขียนได้รับจดหมายฉบับสุดท้าย ซึ่งขึ้นต้นด้วยข้อความว่า **เจริญพรคุณโยมอาจารย์**

ผู้เขียนจึงรู้ว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับเขา สรุปแล้วก็คือ เขา **พ้นโทษออกมาแล้ว ไปอุปสมบทอยู่ที่วัดยกระบัตร์ จังหวัดสมุทรสงคราม** ถ้าจำไม่ผิด ซึ่งครั้งหนึ่งผู้เขียนเคยร่วมไปกับนิสิตอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อทำงานพัฒนาชนบท แล้วไปนอนค้างที่ศาลาวัด ท่ามกลางดงต้นจาก สมัยที่ร่วมงานอยู่กับดร.ป๋วย อึ๊งภากร **ทำโครงการพัฒนาชนบทลุ่มน้ำแม่กลอง**

ภายในจดหมายยังบอกให้ทราบว่า ท่านตั้งใจจะใช้ชีวิตศึกษาธรรมะอยู่ที่วัดฯ ประมาณ ๓ เดือน หลังจากนั้นคงออกธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ถัดจากนั้นมาพระองค์นี้ก็หายเงียบไป ทำให้ไม่มีโอกาสติดต่อกันอีก คงทิ้งไว้แต่ความทรงจำซึ่งยังฝังลึกอยู่ในหัวใจผู้เขียนมาจนถึงบัดนี้

ยังมีอีกกรณีหนึ่งกล่าวคือ อยู่มาวันหนึ่งมีอาจารย์รุ่นหลังกลุ่มหนึ่งจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รวมตัวกันจัดตั้ง กองทุนผู้ต้องขังที่ไร้ญาติ ได้มาขอให้ผู้เขียนเป็นประธานกรรมการกองทุนฯ ตนมองเห็นว่าน่าจะเป็นเส้นทางนำไปสู่การเรียนรู้และประโยชน์สุขทั้งแก่จิตใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ซึ่งตกทุกข์ได้ยาก จึงได้ตกลงรับหน้าที่นี้

อยู่มาวันหนึ่งมีการจัดประชุมสัมมนาขึ้นที่ห้องประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนจะต้องไปกล่าวนำการประชุมครั้งนั้น โดยที่มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างหลากหลาย และตนก็ไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่า จะมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้นจากที่นั่น

หลังจากนั้นมาไม่นานนัก ผู้เขียนจึงได้รับจดหมายส่วนตัวฉบับหนึ่ง เขียนมาจากสุภาพสตรีผู้หนึ่งซึ่งเปิดร้านให้บริการซ่อมรถจักรยานยนต์อยู่ในบริเวณหน้าเรือนจำกลางบางขวางจังหวัดนนทบุรี

ในจดหมายฉบับนั้นได้เล่าให้ฟังว่า มีเพื่อนชายของเธอคนหนึ่งถูกจำคุกอยู่ในแดนมหันตโทษจากข้อหาซึ่งได้ถูกตั้งขึ้นว่า **มีพฤติกรรมเป็นคอมมิวนิสต์และฆ่าเจ้าหน้าที่ถึงเสียชีวิต** เขาเล่าต่อไปอีกว่า ได้มีโอกาสสัมผัสการบรรยายของผู้เขียนในวันเปิดสัมมนาแล้วเกิดความรู้สึกประทับใจ จึงขออนุญาตติดต่อมาหา

ผู้เขียนตอบจดหมายเขาด้วยลายมือตนเองยาวประมาณ 2 หน้ากระดาษ หลังจากนั้นเราก็เป็นเพื่อนกัน จนกระทั่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์มาพบกันที่บ้านเป็นช่วง ๆ บางครั้งเธอก็หิวกล้วยน้ำว้าสองสามหวีติดมือนำมาฝาก

ไม่จบเพียงแค่นั้น ต่อมาภายหลังได้ทราบว่า **มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช** มีโครงการให้การศึกษาแก่นักโทษในคุก และมีอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ติดตามดูแลโครงการดังกล่าวซึ่งในอดีตเคยเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดจากการทำกิจกรรมคนหนึ่งร่วมด้วย จึงช่วยให้มองเห็นช่องทางติดต่อถึงกันอีกช่องทางหนึ่ง จนกระทั่งมีการเขียนจดหมายคุยกันระหว่างผู้เขียนเข้าถึงตัวของเขาโดยตรง

ถัดจากนั้นมาอีกช่วงหนึ่ง ผู้เขียนจึงได้รับของฝากที่เป็น **ไม้ขีดไฟแช็ค** สำหรับจุดบุหรี่ ด้านนอกมีลายกนกไทยที่ค่อนข้างละเอียดทั้งอัน ผังด้วยมุกสวยามมาก นอกจากนั้นตรงหัวยังมีตัวหนังสือผังด้วยมุกชื่อระพี สาคริก

ผู้เขียนไม่ใช่คนสูบบุหรี่ จึงเก็บไว้ในตู้อย่างดีจนถึงขณะนี้ แต่มองดูครั้งใดช่วยให้แลเห็น **จิตใจอันงดงามของผู้ที่มีความวิริยะ**

อุตสาหกรรมในการทำขึ้นมา รวมทั้งความศรัทธาที่มอบให้กับผู้เขียน คงนับเป็นคุณค่าที่สำคัญอย่างสูงสำหรับจิตใจตนเอง

ใครจะนึกว่า จากวันนั้นมา ไม่ว่านานแค่ไหน แล้วในที่สุดเขาก็พ้นโทษออกมาจากคุก ทั้งสองคนมากราบผู้เขียนถึงที่บ้าน เรานั่งคุยกันนานพอสมควรด้วยความรักความผูกพันทางใจ แล้วเขาก็จากไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดภาคเหนืออย่างมีความสุข แม้ในปัจจุบัน ผู้เขียนก็ยังติดต่อกับเขา บางครั้งเราก็โทรศัพท์พูดคุยกันเป็นช่วง ๆ เพื่อให้กำลังใจแก่กันตลอดมา

สิ่งที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียง ๒ กรณีที่ขออนุญาตหยิบยกมาเป็นตัวอย่างของชีวิตที่สนใจเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากนั้นเท่าที่เวลาผ่านมาจนถึงขณะนี้นับว่านานหลายปี ยังมีเรื่องราวของกลุ่มบุคคลที่สังคมรังเกียจอีกอย่างหลากหลาย

แม้ในช่วงที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีนิสิตหลายคนที่ถูกคณะวิชาลงโทษให้พักการเรียน ผู้เขียนก็ติดตามแก้ปัญหาถึงครอบครัว จนกระทั่งคนเหล่านั้นสามารถยืนหยัดขึ้นด้วยลำแข้งตนเอง เพื่อสร้างความคิดดี ความงามให้ปรากฏแก่สังคมได้

แม้แต่ชีวิตคนที่หากินโดยขายบริการทางเพศ จนกระทั่งถึงคนที่เป็นกระเทย ซึ่งมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในสายตาของคนทั่วไปซึ่งรู้สึกรังเกียจ ทำให้หลายคนรู้สึกว่ามีปมด้อย จนต้องปิดบังซ่อนเร้นบางสิ่งบางอย่างเอาไว้เพื่อให้ตัวเองอยู่ได้ แต่วิถีชีวิตคนเหล่านี้ก็ต้องได้รับแรงกดดันจากสังคมอย่างไม่เป็นธรรม

หากจะพูดว่า คนเหล่านี้ไม่ได้ผิดได้เกิด ถ้าใครได้อ่านเรื่องนี้แล้วขอให้ถามตัวเองว่า **เขามีโอกาสเกิดใหม่หรือเปล่า?** ผู้เขียนขอยืนยันอย่างหนักแน่นว่ามีแน่นอน แม้จากจุดเล็ก ๆ เพียงจุดเดียว ซึ่งบางคน

สามารถลุกขึ้นมายืนท่ามกลางสังคมได้อย่างสง่างามบางรายพูดว่า เป็นเพราะผู้เขียนช่วยให้เขามีโอกาสปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ แต่ตนก็ไม่เคยเรียกร้องบุญคุณจากใคร

อนึ่ง เมื่อกล่าวมาถึงช่วงนี้ บางคนอาจเกิดคำถามขึ้นในใจว่า ถ้าเราคบค้าสมาคมกับคนซึ่งถูกสังคมรังเกียจและดูถูกเหยียดหยามตัวเราเองอาจถูกมองในลักษณะเดียวกันด้วยหรือไม่? เรื่องนี้คงต้องนึกถึงคิลปะซึ่งเป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานจิตใจของมนุษย์ทุกคน ผู้เขียนเคยกล่าวแทรกไว้ในข้อเขียนบางเรื่องว่า **ความดีความเลวไม่มีในโลก คงมีแต่ความจริงที่อยู่ในรากฐานจิตใจเราทุกคนเท่านั้น**

แม้ระหว่างช่วงที่เราติดต่อกัน หากหยั่งรู้ได้ว่า คนในสังคมยังรับไม่ได้แม้แต่คนใกล้ชิด เราก็ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยให้ใครรู้ใครเห็นเพียงรอรเวลาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปถึงช่วงหนึ่ง ซึ่งปรากฏผลตามที่ปรารถนาชัดเจนพอสมควรแล้ว จึงนำออกเปิดเผยด้วยความภูมิใจ หรืออย่างทีกล่าวกันว่า **เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ความจริงย่อมปรากฏออกมาเองอย่างเป็นธรรมชาติ**

เพราะฉะนั้นจึงขออนุญาตชี้แจงต่อไปอีกว่า แม้แต่การปฏิบัติตัวตามคิล ๕ ย่อมอยู่ที่คิลปะการนำไปปฏิบัติ แต่ศูนย์รวมย่อมอยู่ในใจซึ่งควรรักษาความมั่นคงเอาไว้ให้ชัดเจนอยู่ได้ ย่อมเป็นผลดีแก่ตนเองและเพื่อนมนุษย์ในสังคมร่วมด้วย

จากสิ่งที่น่าสนใจมาแล้วสู่กันฟังแล้ว ผู้เขียนได้เขียนเรื่องราวออกมาจากใจตัวเองไว้อีกอย่างหลากหลาย เรื่องหนึ่งมีชื่อว่า **จงใช้อำนาจให้ถูกด้าน** หรืออีกนัยหนึ่งอาจจะกล่าวอธิบายสรุปว่า **การใช้อำนาจโดยไม่ต้องใช้นั้นแหละคือผลอันพึงได้รับในด้านคุณค่าจากใจของทั้ง**

สองด้าน โดยเฉพาะด้านตัวผู้เขียนเอง ซึ่งมีโอกาสได้รับการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น

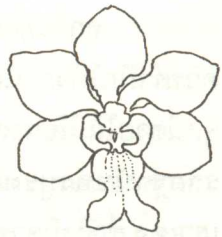
บางคนบ่นว่า ทำอะไรก็มีแต่คนมองในแง่ร้ายไปเสียหมด ผู้เขียน เชื่อว่า คงไม่เป็นเช่นนั้น นอกจากนั้นยังเคยเขียนไว้ด้วยว่า ทุกคนในโลกเป็นคนดีทั้งนั้น ถ้าใจเราดีย่อมเห็นทุกคนมีความดี นอกจากนั้นอย่างน้อยที่สุดคุณค่าของจิตใจย่อมได้แก่ใจเราเอง อย่างแน่นอน

ภาชิตสอนใจ

ไม้ล้มข้ามได้ แต่คนล้มอย่าข้าม

หากใครปฏิบัติได้ย่อมเป็นมงคลแก่จิตใจตนเอง

๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

ขอให้เอาชนะใจคนด้วยความดีเข้าใจ ย่อมช่วยแก้ไขปัญหาค่ะได้ทุกเรื่อง

เพื่อนที่รักของฉันทุกคน เธอต่างก็คงรู้ดีแล้วว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น
ทุกรูปแบบในสังคม ล้วนมีคนเป็นเหตุทั้งนั้น นอกจากนั้นหากแต่ละ
คนสำนึกได้ว่า เราต่างก็มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา คงจะให้ความสนใจ
เรียนรู้ธรรมชาติของคนเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด

อย่างไรก็ตามเราแต่ละคนต่างก็ดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางเพื่อน
มนุษย์ที่มีความหลากหลาย แม้แต่ในระหว่างกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งอยู่ใน
ครอบครัวเดียวกัน เชื่อมโยงไปถึงที่ทำงานเดียวกัน แม้ในชาติภาษาเดียวกัน
หรืออยู่ร่วมโลกเดียวกันด้วย

ดังนั้นก่อนอื่นเราจึงควรยืนหยัดขึ้นมาดำเนินชีวิตอยู่บนชาตตนเอง
โดยไม่ยกตนข่มผู้อื่น หากถือว่าทุกคนมีความสำคัญเหนือตนทุกขณะ
ประเด็นนี้มีเหตุผลสืบเนื่องมาจากการที่เราจำเป็นต้องเรียนรู้จากผู้อื่น
มากกว่า การที่แต่ละคนจะมุ่งมาเรียนรู้จากเราเพียงคนเดียวเท่านั้น หาก
เรายกตนข่มผู้อื่นก็เท่ากับปิดโอกาสตนเองในการดำเนินชีวิตเพื่อแสวงหา
ความรู้ไว้เสริมพื้นฐานเพื่ออนาคตที่ควรจะได้ดีกว่าเก่า

ทุกสิ่งทุกอย่างหากรากฐานจิตใจมีอิสระโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ควรสำนึกได้ว่า แต่ละสิ่งต่างก็มีศูนย์รวมอยู่ในใจเราเอง และจากจุดนี้ช่วยให้มีโอกาสเชื่อมโยงเหตุผลระหว่างสองด้านเข้าด้วยกัน สิ่งนี้คือรากฐานของบูรณาการโดยที่ด้านหนึ่งคือความจริงที่มีอยู่ในจิตใจเราเอง ซึ่งสิ่งนี้ควรถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด ส่วนอีกด้านหนึ่งคือสิ่งที่แต่ละคน มีโอกาสสัมผัสได้จากภายนอก

หากตระหนักได้ว่า ความจริงของแต่ละชีวิตปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ย่อมรู้เท่าทันต่อสิ่งที่ปรากฏให้สัมผัสได้จากภายนอกว่าล้วนไม่มีตัวตน หากเป็นเพียงสิ่งสมมติซึ่งนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ถึงความจริงที่เป็นพื้นฐานความหลากหลาย

นอกจากนั้นควรหยั่งรู้ความจริงได้ว่า การให้เงื่อนไขที่อยู่ในใจตนเองแก่เพื่อนมนุษย์ย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์ทั้งสองด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสรรค์จิตใจตนเองให้บังเกิดความสุขอย่างแท้จริง ส่วนผลที่ได้รับสู่สิ่งภายนอกย่อมไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ตัวเองและผู้อื่นอย่างการให้วัตถุและเงิน

ในเมื่อการพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับบุคคลผู้มีสติย่อมมองเห็นได้สองด้าน อีกทั้งยังรู้ความจริงได้ว่า ด้านซึ่งอยู่ในใจตนเองคือพื้นฐานสำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นในการปฏิบัติจึงควรรู้ได้ว่า การให้ความจริงจากใจตนเองแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคนย่อมช่วยให้ตนได้รับความเคารพรักและศรัทธาอย่างเป็นธรรมชาติ

หากบุคคลผู้ให้ประสงค์ที่จะปฏิบัติตนสู่การสร้างสรรค์ ย่อมมีผลโน้มน้าวจิตใจผู้ที่มีโอกาสสัมผัสปรับจิตใจและวิถีชีวิตมุ่งสู่การสร้างสรรค์ร่วมด้วย แม้ครั้งหนึ่งในอดีตอาจมีบุคคลอื่นโดยยังไม่เข้าใจยอมสามารถทำให้เข้าใจได้ในภายหลัง

อนึ่ง ธรรมชาติได้สะท้อนทุกสิ่งทุกอย่างให้เห็นความจริงอย่างชัดเจนว่า **ไม่มีสิ่งใดที่เป็นไปได้ทั้งหมด** ดังนั้นจึงมีอีกด้านหนึ่งซึ่งใช้อำนาจบังคับโดยที่เชื่อว่าควรจะช่วยให้สังคมเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

เราจึงควรมองเห็นความจริงว่า **การสร้างศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญ**เหนือการใช้อำนาจ หรืออีกนัยหนึ่ง **การสร้างศรัทธาควรถือเป็นพื้นฐาน**การปฏิบัติ ส่วนการใช้อำนาจน่าจะเป็นสิ่งประดับประดามากกว่า

เธอที่รักทุกคน ชีวิตฉันโชคดีที่ผ่านพ้นกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกภายนอกมานานร่วม ๘๓ ปีแล้ว นอกจากนั้นธรรมชาติที่อยู่ในใจตนเองยังมีสภาพที่อิสระทำให้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นเท่าที่ตนเองผ่านพ้นมาแล้วเป็นพื้นฐาน ทำให้รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุที่ไหลจากต่างถิ่นเข้ามาสู่สังคมไทย มีผลทำลายรากฐานการพึ่งตนเองของคนท้องถิ่นจนกระทั่งทำให้ส่วนใหญ่ไม่อาจยืนอยู่บนรากฐานได้อย่างมั่นคง

เนื่องจาก ความศรัทธาซึ่งควรจะมีธรรมชาติเป็นพื้นฐานชีวิตได้ถูกทำลายกลายเป็นการหลงตัวเองกว้างขวางมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เจริญเติบโตในด้านวัยร่วมกับวัตถุที่สูงมักตกอยู่ในสภาพลืมหืมตาขึ้นเนื่องจากความรักพื้นดินซึ่งควรจะเป็นรากฐานที่มั่นคงได้ถูกทำลาย ทำให้คนซึ่งขึ้นไปอยู่ด้านนี้ใช้อำนาจแก้ปัญหาทุกสิ่งทุกอย่าง โดยที่เชื่อว่าน่าจะช่วยให้ตนและสังคมบรรลุผลสำเร็จ แต่แท้จริงแล้วหาว่าไม่ว่าส่วนที่เป็นปลายของโครงสร้างสังคมกำลังหวนกลับมาทำลายพื้นฐานตนเอง ทำให้เกิดความเดือดร้อนใจซึ่งนำไปสู่ความเครียดกระจายอยู่แทบทุกหย่อมหญ้า

ดังเช่นที่ฉันเคยร้องยกรองฝากไว้แก่เธอในอดีตแล้วว่า

“ชีวิตนี้ยังมีหวัง”

ยามรุ่งแจ้ง	แสงทอง	เริ่มส่องฟ้า
ดวงจันทร์รา	ลาลับไป	ในแสงสุริย
ที่เคยเย็น	ชุ่มฉ่ำ	ร่ำอาดูร
พลันต้องสูญ	ไปจากใจ	ให้อ่อนแรง
แสงอาทิตย์	เริ่มเจิดจ้า	พาความร้อน
แต่พืชพรรณ	พลันกลับย่น	มาซ้อนแสง
ด้วยสีเขียว	อันสดใส	ให้ได้แรง
ช่วยเบาแบ่ง	แรงใจ	ไปกับกาล
ทั้งวันคืน	ทั้งหลับตื่น	จึงพินิจ
ให้ได้คิด	ถึงชีวิต	ที่สืบสาน
ซึ่งวนเวียน	เพียรให้	ใจเบิกบาน
ร่วมกันสาน	วิญญาณรัก	ภักดีแผ่นดิน

ความจริงแล้วตามกฎหมายชาติคงไม่มีสิ่งใดที่จะสูญสิ้นไปหมด หากยังมีหลงเหลืออยู่แม้จะน้อยนิดแค่ไหน แต่ก็มีโอกาสช่วยให้สังคมเติบโตขึ้นมาในรูปแบบใหม่ได้อีกรอบหนึ่ง

หากผู้ใดสนใจค้นหาความจริงจากชีวิตที่หลงเหลืออยู่ให้ลึกซึ้งถึงที่สุดควรหยั่งรู้ได้ว่า แท้จริงแล้วผู้ที่สามารถเอาชนะใจผู้อื่นได้ด้วย ความดี ตนเองควรมีรากฐานจิตใจที่เข้มแข็งเหนือกว่า เนื่องจากสามารถเอาชนะใจตนเองได้ลึกซึ้งเหนือกว่า

ซึ่งคุณสมบัติของบุคคลลักษณะนี้ ย่อมไม่ยินดียินร้ายกับ ลาภยศสรรเสริญ แม้กระทั่งทรัพย์สินเงินทองและอามิสรูปแบบต่าง ๆ หากดำรงชีวิตอย่างมีความสุขอยู่กับสภาพที่เรียบง่าย ไม่คิดสร้างความ

เดือดร้อนให้กับผู้อื่นแม้แต่เรื่องเล็กน้อย บุคคลผู้มีความสมบัติดังกล่าวควรได้รับการยกย่องจากสังคมว่า เป็นปราชญ์แห่งยุค

เช่นที่ฉันเคยเขียนไว้ว่า ท่ามกลางดงหนามย่อมมีโอกาสมองเห็นปราชญ์ผู้ยืนอย่างโดดเด่นและมีบุคลิกที่สง่างามแม้ไม่มีเครื่องประดับใด ๆ อยู่กับร่างกายตนเอง แต่จิตใจของคนส่วนใหญ่ในสังคมก็ยังได้พึงพาอาศัยช่วยให้สังคมอยู่ได้

บุคคลประเภทนี้เมื่อถึงเวลาย่อมมีคุณสมบัติที่ทุกคนมองเห็นได้ชัดเจน ไม่ว่าชีวิตจะอยู่ในสภาพอย่างไร นอกจากนั้นแม้คนในสังคมที่มองเห็นว่ามีปัญหา ย่อมรักที่จะก้าวเข้าไปสู่จุดนั้นเพื่อหวังเรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่าแก่ใจตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ อีกทั้งมีความรู้สึกจากจิตใจตนเองที่ไม่เห็นว่า โลกนี้มีคนเลวหรือคนไม่ดีสำหรับตนเองอีกด้วย

แต่ทุกวันนี้ กลุ่มบุคคลผู้แสวงโอกาสขึ้นไปอยู่ที่สูงไม่อาจใช้ความดีเอาชนะใจคนที่อยู่ด้านล่างได้แต่หาใช่ไม่มีความดีอยู่ในใจ หากเป็นเพราะตัวเองนำเอากิเลสซึ่งเป็นสิ่งปนเปื้อนเข้าไปทับถมไว้จนกระทั่งความดีปรากฏออกมาอย่างอิสระได้ยากมากกว่า

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ฉันขอสารภาพความจริงแก่เธอทุกคนว่า ตนเองเขียนออกมาจากใจ เป็นเพราะเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาแล้วจึงช่วยให้มั่นใจได้ ขณะนี้ฉันยังจำได้ดีว่า ในอดีตระหว่างการทำงานบริหารมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเยาวชนและกลุ่มบุคคลผู้อยู่ภายใต้อำนาจขณะนั้นกว่าหมื่นคนแล้ว

หลังจากสิ่งที่สะท้อนออกมาจากความจริง ทำให้สัมผัสได้ว่า มีศิษย์คนไหนที่บรรดาครูบาอาจารย์และเพื่อน ๆ มองว่า เป็นคนเกเรหรือก่อความวุ่นวาย นอกจากนั้นหลายคนยังถูกลงโทษจากเจ้าสังกัดโดยตรงแต่ฉันกลับรู้สึกว่ เขาเป็นครูที่ดีสำหรับตัวฉันจึงมีความสนใจคิดจะก้าวเข้าไปสัมผัส นอกจากนั้นการเดินเข้าไปหาด้วยความสนใจ

น่าจะเกิดจากความรู้สึกได้ว่า คือเวทีของการฝึกฝนเอาชนะใจตนเองช่วยให้ได้รับสิ่งที่ มีคุณค่าลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บางคนถูกพักการเรียนโดยผู้บริหารในสายงานโดยตรงไปแล้ว ทำให้ต้องกลับไปใช้ชีวิตอยู่บ้าน แต่ฉันก็ให้ความสนใจตามไปหาเขา ยิ่งรู้ว่าพ่อแม่ตกอยู่ในสภาพยากลำบาก ยิ่งรู้สึกมีความสุขที่จะลงไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเขา

สิ่งที่กล่าวมาแล้วได้ช่วยให้เขามีกำลังใจและมองเห็นโอกาสกลับมาใช้ชีวิตใหม่โดยปรับตัวขึ้นมาใหม่อย่างไม่ต้องมีใครไปสั่งสอน หากทำให้ชีวิตคนลักษณะนี้เดินไปสู่ทางที่สว่างยิ่งขึ้น หรืออาจดีกว่าผู้ที่ ไม่ได้ถูกลงโทษเสียอีก

สิ่งที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียงตัวอย่าง หากยังมีรูปแบบอื่นซึ่งฉันรู้สึกว่า ทำลายต่อการเรียนรู้อีกมาก แม้กระทั่งถึงการลงไปคบหานักโทษที่อยู่ในแดนมหันตโทษภายในเรือนจำจากใจถึงใจเป็นรายๆ ไป บางรายแม้ในขณะนี้พ้นโทษออกมาแล้วเราก็ไม่ทิ้งกันจนถึงปัจจุบัน

ชีวิตคนเราแต่ละคน ควรค้นหาความจริงจากใจตนเองไว้ใช้เป็นพื้นฐานก่อนอื่น เธอทั้งหลายฉันเคยพูดกับผู้ที่มาขอพรในโอกาสปีใหม่ว่า วันเกิดบ้างหรือแม้แต่โอกาสอื่น โดยกล่าวฝากไว้อย่างหนักแน่นว่า ธรรมชาติของชีวิตเราแต่ละคน ถ้าไม่ลืมตัวยอมหยั่งรู้ความจริงได้ว่า ทุกคนมีพรธรรมชาติอันประเสริฐสุดอยู่ในใจมาแต่กำเนิด เพียงแต่ใช้ชีวิตโดยไม่ประมาท ยิ่งพบอุปสรรคต่าง ๆ ยิ่งกล้าที่จะเอาชนะใจตนเองเพื่อหวังให้พลังที่อยู่ในจิตใจสามารถต่อสู้กับมันให้ได้เท่านั้นเป็นพอ ฉันขอฝากข้อความสั้น ๆ เอาไว้ ณ โอกาสนี้ว่า ใครยกย่องสรรเสริญช่างเขา ใครติใครว่าทนเอา ขอให้ใจเรามั่นคงเป็นพอ

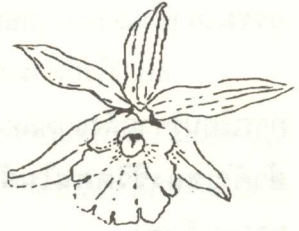
ภายในวิถีชีวิตเราแต่ละคน ถ้าคิดอยากได้สิ่งใดก็ตามที่อยู่ใน

สภาพแวดล้อมภายนอก แม้แต่การคิดอยากจะขึ้นไปมีอำนาจโดยที่หวังว่า จะช่วยแก้ไขปัญหาให้กับบ้านเมือง หากภายใต้รากฐานจิตสำนักกล้าที่จะหวนกลับมาดำตัวเองว่า อย่าเอาสันดานความอยากได้ออกไปใช้ทำลายสังคม ควรถือว่าเป็นวิถีทางที่นำไปสู่คุณค่าชีวิตที่สูงยิ่งขึ้นแล้ว

เธอเพื่อนรักของฉันทุกคน ฉันขอสารภาพความจริงจากใจว่า แรงบันดาลใจให้ตัวเองคิดเขียนเรื่องนี้ เริ่มต้นมาจากปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากสิ่งที่ผ่านมาแล้ว ยิ่งใช้อำนาจแก้ไขก็ยิ่งมีผลทำให้เหตุการณ์บานปลายมากขึ้น สรุปแล้วถ้าใครหวังแผ่นดินไทยด้วยความจริงใจ หากละกิเลสได้อีกทั้งยอมรับว่าตนต้องอดทน ย่อมมีผลช่วยให้สถานการณ์คลี่คลายไปสู่ความสงบสุขได้อย่างเป็นธรรมชาติ

๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

“ถ้าใครสักคนหนึ่งจะอยู่ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข บุคคลผู้นั้นไม่คิดแล้วว่า ปัญหาต่าง ๆ เกิดจาก สิ่งแวดล้อมภายนอก หากอยู่ในใจตนเองโดยแท้”

คนในสังคมยุคนี้

ควรจะอยู่ร่วมกับปัญหาโดยไม่ทุกข์ให้ได้

สังขธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า บุญและกรรมอยู่ที่ใจเราเอง เพราะฉะนั้น โปรดอย่าเดินหลงทางไปค้นหาที่อื่น เนื่องจากรังแต่จะเกิดความทุกข์

ธรรมชาติของชีวิตมนุษย์แต่ละคนเมื่อเริ่มต้นเกิดมา ย่อมมีเงื่อนไขแห่งกรรมแฝงมาในรากฐานจิตใจด้วย

อนึ่ง เราควรจะรู้อยู่เสมอว่า ภายในภาพรวมของชีวิตมนุษย์แต่ละคน ประกอบด้วยจิตใจและร่างกาย นอกจากนั้นหากพิจารณาให้เห็นได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมยังรู้ได้ว่า จิตใจคือพื้นฐานกำหนดพฤติกรรมโดยใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งวิธีทางดังกล่าวย่อมสะท้อนกลับมาช่วยให้ยังรู้ความจริงที่อยู่ในจิตใจตนเองเป็นวัฏจักร ทำให้ความคิดยิ่งรากลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากขณะที่ชีวิตของแต่ละคนเกิดมา ย่อมมีเงื่อนไขแห่งกรรมแฝงมาด้วย ดังได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นความคิด

ในช่วงเริ่มแรกของชีวิต บางคนก็ตื่นเงินมาก บางคนก็ลึกซึ้งพอสมควร ซึ่งจุดเริ่มต้นที่แตกต่างกันนี้อาจพิจารณาได้ว่าคือสิ่งที่เรียกกันว่าบุญเก่า หรือกรรมเก่าซึ่งแต่ละคนย่อมมีระดับไม่เท่ากัน

อย่างไรก็ตามสภาพดังกล่าวนับว่าเป็นจุดเริ่มแรกของพื้นฐานการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมที่เน้นความสำคัญของชีวิตคนในสังคมซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายเป็นครูสอนตัวเอง

โดยเหตุที่แต่ละคนต่างก็มีเงื่อนไขอยู่ในรากฐานจิตใจแตกต่างกัน ย่อมส่งผลสะท้อนกลับมาทำให้เกิดความรู้สึกรักและพอใจบางคน กับอีกด้านหนึ่ง รู้สึกไม่ชอบหรือไม่พอใจบางคนเป็นสิ่งที่คู่ขนานกันไป ช่วยให้แต่ละคนจำเป็นต้องยอมรับความจริงทั้งสองด้าน อีกทั้งเป็นเหตุและผลที่สานต่อไปถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองเพื่อการอยู่รอด

นอกจากนั้นกระแสดังกล่าวยังมีผลทำให้เงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคนได้รับการชำระล้างทั้งสองฝ่ายอีกทั้งมีผลช่วยให้พื้นฐานจิตใจตนเองอิสระและเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น หรือไม่ก็อาจคับแคบมากขึ้น สุดแต่เงื่อนไขซึ่งมีอยู่เดิม

สังขรรณจึงได้ชี้ไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนเกิดมาเพื่อการเรียนรู้ หรืออีกนัยหนึ่งมนุษย์แต่ละคนเกิดมาเพื่อชดใช้กรรมเก่า รวมถึงมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันย่อมมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นสังขรรณ หากรากฐานจิตใจปลอดจากเงื่อนไข หรืออยู่ในสภาพว่างเปล่า ชีวิตมนุษย์แต่ละคนก็คงไม่อาจเกิดมาได้

เนื่องจากส่วนที่เป็นร่างกายถ้าจะมีโอกาสเกิดมา หากไม่มีเงื่อนไขอยู่ในจิตใจตนเองแผ่มาด้วย ย่อมไม่มีเหตุที่จะเกิดพฤติกรรมเรียกร้องจากภายนอกเพื่อต้องการช่วยให้ร่างกายอยู่รอดนับแต่ช่วงเริ่มแรก

ดังจะพบว่า ชีวิตเด็กอ่อนซึ่งยังช่วยตัวเองไม่ได้ จำต้องร้องขอให้พ่อแม่ช่วยเหลือ ย่อมมีเหตุสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่กับอิทธิพลความต้องการของร่างกายเป็นสิ่งที่กำหนด

ช่วงหลัง ๆ ความโลภที่แฝงอยู่ในจิตใจของแต่ละคน มีผลทำให้ชีวิตคนส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งนำเอาวัตถุจากธรรมชาติที่มีความหลากหลายอยู่ในบรรยากาศภายนอกมาใช้ประโยชน์ เพื่อช่วยให้ตนอยู่รอด แต่ไม่อาจหยุดยั้งได้ เนื่องจากความ**ไม่รู้จักพอ** จึงเลยไปถึงการนำมาใช้สนองความสะดวกสบายแก่ตัวเองและพรรคพวกอันนับได้ว่าเกินความจำเป็น จึงถูกมอมเมาโดยกระแสการเปลี่ยนแปลงของวัตถุซึ่งตนได้สร้างไว้เอง จนกระทั่งหลงอยู่กับความสบายส่งผลให้เกิดการ**ลืมหืมตา** ทำให้รากฐานจิตใจซึ่งเคยหยั่งลงถึงพื้นดินถื่นเกิดของชีวิตถูกทำลายลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้ไม่สามารถรู้เท่าทันต่ออิทธิพลจากภาวะมอมเมาของสิ่งแวดล้อม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ทำให้มวลมนุษยชาติที่อยู่รวมกัน ซึ่งต่างก็มีความเห็นแก่ตัวมีการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบกันรุนแรงยิ่งขึ้น โดยหลักสัจธรรมแล้วสิ่งที่เป็นความจริงได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า **มนุษย์ที่เกิดมาจำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน อีกทั้งเรียนรู้ความจริงจากใจระหว่างกันและกันด้วย**

หากตกอยู่ในสภาพเห็นแก่ตัวยอมปฏิเสธความจริงดังกล่าวทำให้หวนกลับมาทำร้ายกันเองแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ดังจะเห็นได้จากคนยุคนี้ที่กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสขึ้นไปอยู่ด้านบนซึ่งมีสมมติฐานไว้ว่า**ควรจะทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม**แต่กลับหวนลงมาทำร้ายผู้คนซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าตน รวมทั้งทำร้ายคนพวกเดียวกันด้วย

สภาพของคนเห็นแก่ตัวย่อมเน้นการมองสิ่งต่าง ๆ ออกจากตนเอง มากกว่า เพราะมีสติปัญญาที่มีดบอด จนกระทั่งมองไม่เห็นโอกาสที่จะหยั่งรู้ได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ คือเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในจิตใจตนเอง เนื่องจากแรงดึงดูดของเงินและวัตถุจากภายนอก มีผลทำให้เน้นการมองออกจากตนเอง เลยไปถึงการมุ่งคิดร้ายทำร้ายกันโดยเชื่อว่า ปัญหาซึ่งเกิดขึ้นแก่ตนเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของผู้อื่น

อนึ่ง นิสัยของคนเห็นแก่ตัว หลังจากเกิดความทุกข์เพราะแรงกดดันที่สะท้อนออกมาจากปัญหา จึงมักมุ่งไปโทษผู้อื่น แทนที่จะหวนกลับมาพิจารณาค้นหาความจริงจากใจตนเองและมุ่งข่มใจเพื่อลบล้างอิทธิพลของเงื่อนไขที่ทำให้เกิดปัญหาซึ่งอยู่ในใจตนเองให้ได้

คนที่เห็นแก่ตัวจึงมีแนวโน้มเป็นคนเซลลาและซัลลาดหรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า ผู้ที่ไม่อาจหวนกลับมาเอาชนะใจตนเองได้ ย่อมมีนิสัยเห็นแก่ตัว อีกทั้งเป็นคนโง่เขลาและซัซซาลาดเป็นธรรมดา ส่วนผู้ที่มีจิตใจมั่นคงอยู่กับความจริงซึ่งอยู่ในจิตใจตนเอง ย่อมสามารถหยั่งรู้ความจริงจากใจผู้อื่นได้ไม่ยาก จึงเป็นผู้ที่มีนิสัยเห็นใจผู้อื่น หรือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา อย่างเป็นธรรมชาติ

ธรรมชาติได้พิสูจน์ความจริงให้ผู้ที่หยั่งรู้สัจธรรมของชีวิตตนเองสามารถหยั่งรู้ความจริงจากชีวิตคนในสังคมได้ทุกเรื่องว่า ไม่มีสิ่งใดที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาแล้วจะเกิดการสูญสิ้นไปทั้งหมด อย่างน้อยหนึ่งเดี๋ยวก็ยังมีหลงเหลืออยู่ จึงช่วยให้วิถีการเปลี่ยนแปลงหวนกลับมาเริ่มต้นใหม่อย่างเป็นวัฏจักร หากทุกสิ่งทุกอย่างสูญสิ้นไปทั้งหมด วิถีการเปลี่ยนแปลงที่ควรจะหมุนวนกลับมาเริ่มต้นใหม่อย่างเป็นธรรมชาติย่อมไม่อาจเป็นไปได้ ซึ่งสิ่งนี้มีทฤษฎีธรรมชาติที่พิสูจน์ได้มาโดยตลอด

แม้แต่วิชาสถิติขั้นพื้นฐานซึ่งฝรั่งจำลองแบบมาจากความจริง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือพยากรณ์ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ก็ยังสมมติสูตรในระดับล่างสุดไว้ว่า $(n - ๑)$ ทำให้ผู้ที่เรียนสถิติซึ่งสติปัญญาขาดความสมบูรณ์ ไม่อาจหยั่งรู้ความจริงจากสิ่งสมมติ จึงหลงคิดไปว่าสัญลักษณ์ในวิชานี้เป็นของจริง ทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องยาก

แต่ผู้ที่มีสติปัญญาไม่ยึดติดอยู่กับรูปแบบของสูตร ช่วยให้สามารถมองผ่านลงไปถึงความจริง ย่อมเกิดความเข้าใจเชื่อมโยงไปถึงชีวิตทั้งพืชและสัตว์รวมถึงคนอันเป็นสังขารมในระดับพื้นฐานได้ไม่ยาก

ดังเช่นที่ ผู้เขียนเคยเขียนบทความโดยหวังผลให้มีการศึกษาวิเคราะห์สิ่งซึ่งอยู่ในใจตนเองไว้หลายเรื่อง เช่นบทความเรื่อง การเอาชนะใจคนด้วยความดี ย่อมช่วยแก้ไขปัญหได้ทุกเรื่อง นอกจากนั้นยังมีเรื่องอื่นๆ อีก เช่น ท่ามกลางดงหนามคือแหล่งกำเนิดของปราชญ์ สิ่งเหล่านั้นหากแต่ละคนผ่านการดำเนินชีวิตมาจนกระทั่งถึงจุดปรับเปลี่ยน ย่อมช่วยให้หยั่งรู้ความจริงได้ว่า ปัญหาซึ่งแต่ละคนรู้สึกได้ มีผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขที่อยู่ในใจตนเอง ย่อมเข้าใจบทความดังกล่าวได้ไม่ยาก

หลายคน หลังจากเกิดความทุกข์เพราะคิดว่าปัญหาต่าง ๆ เป็นผลสืบเนื่องมาจากสิ่งที่อยู่ภายนอกหากได้รับการเตือนภัยที่กล่าวฝากไว้ว่า ให้เอาชนะใจตนเอง มักบ่นว่าทำได้ยาก หากนำเรื่องนี้มาพิจารณาให้เห็นได้ทั้งสองด้านย่อมรู้สึกได้ว่า ปัญหาคือครู ซึ่งมีบทบาทสอนให้วิถีชีวิตตนเองเข้าถึงธรรมชาติ

หรืออีกนัยหนึ่ง การเรียนรู้ธรรมะย่อมได้รับความรู้จากสิ่งที่เป็นปัญหา แทนที่จะหลงยึดติดอยู่กับสิ่งสมมติซึ่งคนในอดีตประดิษฐ์ขึ้น

มาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารสอนบนพื้นฐานของการจัดการ จนกระทั่งชีวิตตัวเองจำต้องเดินหลงทางต่อไป

ถ้าจะกล่าวว่า ขอให้แต่ละคนอยู่ร่วมกับปัญหาได้โดยไม่ทุกข์ อาจมีหลายคนโต้แย้งว่า ปัญหามีผลสร้างความทุกข์ให้กับคน จะช่วยให้ไม่ทุกข์ได้อย่างไร? บางคนก็กล่าวเตือนผู้อื่นว่า ให้รู้จักปล่อยวาง แต่ตัวเองยังมีกิเลสหนาจึงไม่อาจปล่อยวางได้ เนื่องจากเข้าใจว่า การปล่อยวางคือการไม่ทำอะไรเลย

ส่วนบุคคลผู้มีสติปัญญาลึกซึ้งย่อมหยั่งรู้ความจริงได้ว่า การปล่อยวางย่อมช่วยให้ตนทำงานได้คล่องตัวและมีความสุขมากกว่าเก่า เนื่องจากสามารถหยั่งรู้แล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างแม้แต่เพื่อนมนุษย์ทุกคนที่อยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อม หากเป็นผู้สร้างปัญหาไม่ จึงมองเห็นโอกาสที่จะนำปฏิบัติร่วมกับทุกคนซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายได้อย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง แม้กลุ่มคนซึ่งถูกสังคมรังเกียจ ดังนั้นสิ่งที่กล่าวมาแล้วควรจะมีคามหมายช่วยให้เข้าใจคำว่า ปล่อยวาง เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์โดยผู้มีรากฐานจิตใจลึกซึ้งถึงระดับหนึ่งแล้ว

เช่นเดียวกัน ผู้ที่หยั่งรู้ถึงความจริงถึงระดับหนึ่งแล้วอาจกล่าวจากความเชื่อมั่นได้ว่า ถ้าใครสักคนหนึ่ง จะอยู่ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข บุคคลผู้นั้นคงไม่คิดแล้วว่า ปัญหาต่าง ๆ เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หากอยู่ในใจตนเองโดยแท้

จากข้อความซึ่งชี้ถึงความจริงที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตหวนกลับมาชี้ให้เพื่อนมนุษย์ทั้งหลายพึงสนใจเรียนรู้ความจริงและพิจารณาต่อไปอีกว่า การคิดเอาชนะใจตนเองเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ควรจะมองเห็นเหตุและผลได้ทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งหากมี

บุคคลใดก็ตามยกย่องสรรเสริญหรือเชิดชูตน ควรกำหนดจิตใจให้เป็นกลาง หรือวางเฉยเสียได้ แม้ด้านนอกควรมีน้ำใจที่แสดงความขอบคุณโดยมารยาท นอกจากนั้นหากมีผู้แสดงออกอันเกิดจากการหวังประจบสอพลอ เพื่อหวังผลประโยชน์ให้กับตัวเอง ย่อมรู้เท่าทันจึงไม่ตกเป็นเหยื่อ

กับอีกด้านหนึ่ง ถ้ามีผู้อื่นกล่าวร้ายหรือคิดทำร้าย ทั้ง ๆ ที่ตนตั้งใจทำดีที่สุดแล้ว แทนที่จะรู้สึกน้อยใจหรือคิดว่าตนสูญเสีย การเอาชนะใจตนเองย่อมเสริมสร้างรากฐานจิตใจให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่คิดโต้ตอบ หรือแม้แต่พยายามชี้แจงเหตุผลเพื่อหวังแก้ตัว จนกระทั่งทำให้ถูกผู้อื่นมองว่า กินปูนร้อนท้อง หากวางเฉยหรือถอยหลังได้อย่างเป็นธรรมชาติ

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากผู้ใดปฏิบัติได้ วิธีชีวิตย่อมผ่านพ้นขวากหนามไปได้อย่างปลอดภัย นอกจากนั้นสิ่งซึ่งตนตั้งใจทำเพื่อหวังเรียนรู้ความจริงและนำไปสู่การสร้างสรรค์ ย่อมบรรลุผลก้าวไปสู่อีกระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามวิถีทางและสภาพที่กล่าวมาแล้ว หากรู้เท่าทัน ย่อมหยั่งรู้ความจริงได้ว่าหาใช่เป็นความสำเร็จที่สุดไม่ หากเป็นเรื่องของแต่ละช่วงที่ก้าวไปบนเส้นทางการดำเนินชีวิตเท่านั้น

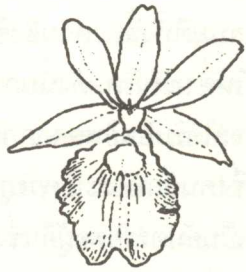
ผู้ที่รู้จริงย่อมไม่หลงยึดติดจนนำมาโอ้อวดว่า ตนได้ทำสิ่งนั้น สิ่งนั้นสำเร็จแล้ว แท้จริงแล้วต่างก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการผ่านในการเรียนรู้เท่านั้น ไม่เช่นนั้นแล้วย่อมส่งผลปิดโอกาสตัวเอง ทำให้เจริญก้าวหน้าสืบต่อไปได้ยาก

ผลสำเร็จที่แท้จริง ย่อมเกิดจากการเข้าถึงสัจธรรมซึ่งอยู่ภายในรากฐานจิตใจตนเองจนถึงที่สุดแล้ว แต่ตัวเองควรมีรากฐานที่เชื่อมโยงความรู้สึกจากใจเขาสู่ใจเราเป็นพื้นฐานสำคัญด้วย

ดังนั้นการที่เราคิดว่าเป็นผู้สำเร็จแล้ว นอกจากยังไม่สำเร็จกลับสะท้อนให้เห็นว่าเป็นคนมีกิเลสหนามากยิ่งขึ้น เพราะมีนิสัยคุยโอ้อวดตัวเอง แบบยกตนข่มผู้อื่นอย่างชัดเจน ความสำเร็จจึงควรเป็นเรื่องที่ผู้คนซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายในสังคมเป็นผู้มองเห็นและยอมรับด้วยความรู้สึกศรัทธา ส่วนตนควรมีความสงบเย็นเป็นธรรมชาติ ย่อมที่มีรากฐานจิตใจปลอดแล้วจากเงื่อนไข ร่างกายก็คงไม่สามารถเกิดมาได้อีก

๔ ธันวาคม ๒๕๔๘

มีรักยอมมีทุกข์จริงหรือ ?

เคยมีคำพังเพยจากคนยุคก่อนกล่าวเตือนสติไว้ว่า “มีรักยอมมีทุกข์” ข้อความบทนี้ สมัยที่ผู้เขียนเริ่มจะเติบโตขึ้นมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ จากประสบการณ์ชีวิต ซึ่งนำไปปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นความจริงจากใจ ตนเองให้ช่วยมองเห็นได้สองด้าน นอกจากนั้นยังสามารถยังรู้ความจริงต่อไปอีกว่า ด้านไหนคือรากฐาน และด้านไหนคือส่วนปลาย

ประเด็นที่กล่าวมาแล้วนี้ เกิดจากการเอาชนะใจตนเอง ซึ่งรักษาไว้ในรากฐานจิตใจได้อย่างมั่นคงมาโดยตลอด หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น **ทางสายกลาง** ช่วยให้ช่วงชีวิตต่อมาสามารถมีพลัง มองสวนกลับอย่างที่มีกล่าวกันว่า **เดินทวนกระแส** ดังนั้นแม้แต่ข้อความที่หยิบยกมาใช้เป็นหัวข้อบทความเรื่องนี้ว่า “มีรักยอมมีทุกข์” ถ้าผู้เขียนจะกล่าวทวนกระแสว่า **มีรักยอมช่วยให้มีความสุข** เราแต่ละคนจะทำได้หรือเปล่า ?

คำกล่าวที่ว่า “มีรักยอมมีทุกข์” น่าจะหมายถึง การรักเพื่อนฝูง การรักครอบครัว การรักทรัพย์สมบัติ อีกทั้งทรัพย์สินเงินทอง หากสามารถพิจารณาตัวเองให้เห็นความจริงได้ชัดเจนถึงระดับหนึ่งแล้ว ควรจะรู้ว่า **เครื่องมือที่ใกล้ชิดรวมทั้งทรัพย์สมบัติ** ซึ่งตนกอบโกยเก็บไว้ ล้วน

แต่เป็นของนอกกายนอกใจ ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมา มักกล่าวกันว่าเป็นสิ่ง
สมมุติทั้งสิ้น ส่วนสิ่งซึ่งเป็นของจริงนั่นคือ สัจธรรมที่ธรรมชาติได้มอบมา
ให้ตั้งแต่เกิด ดังนั้นการที่บุคคลใดยึดติดอยู่กับสิ่งสมมุติ จิตใจตนเองนำ
จะได้รับอิทธิพลจากภายนอกจนกระทั่งเปลี่ยนแปลงไปเป็นของจอมปลอม
ซึ่งคนลักษณะนี้ ควรถูกสังคมประณามว่าขาดความจริงใจจนกระทั่งส่งผล
เป็นอันตรายต่อผู้อื่นซึ่งหลงตัวเองเข้ามาคบค้าสมาคมด้วยดังเช่นที่ร้อยกรอง
บทหนึ่ง ได้ลิขิตไว้ว่า

คบคนพาล พาลย่อมพาไปหาผิด

คบบัณฑิต บัณฑิตย่อมพาไปหาผล

อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของรูปวัตถุมีผลกำหนดให้รากฐาน
จิตใจคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งควรมีความรัก ความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดินถิ่น
เกิดหุดหั่นยิ่งขึ้นแทบทุกเรื่อง แม้แต่พูดถึงความรัก ก็มักมีแนวโน้มเข้าใจว่า
คือความรักร่วมเพศ แม้ความรักภายในครอบครัว หรือความรักพรรคพวก
ตัวเอง ส่วนความรักพื้นดินซึ่งมีความหมายตามหลักศาสนา จากการ
ปฏิบัติดังที่เห็นได้ว่า ในศาสนาอิสลาม พิธีการทำละหมาด ก็มีการก้มลง
จูบพื้นดิน ส่วนในด้านคริสต์ศาสนาดังจะพบจากข่าวในโทรทัศน์บ่อย ๆ ว่า
หลังจากองค์สันตะปาปาเดินทางโดยเครื่องบินไปไหนก็ตาม หลังจาก
เสด็จลงมาแล้วก็มักก้มลงจูบพื้นดินก่อนอื่น แม้ในด้านพุทธศาสนาเองก็
ยังมีปรัชญาบทหนึ่งซึ่งชี้ถึงหลักความจริงไว้ว่า ชีวิตที่มีความรักความ
ผูกพันอีกทั้งในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควรจะหยั่งรู้คุณค่าของ
พื้นดิน ย่อมช่วยให้เกิดสติปัญญา สิ่งเหล่านี้น่าจะมีความสำคัญ
เหนืออื่นใดทั้งหมด

ในทางสังคมเราก็ยังพบความจริงต่อไปอีกว่า มนุษย์แต่ละชาติ
แต่ละภาษาควรมีอุดมการณ์ที่ให้ความรัก ความหวงแหน แผ่นดิน
ถิ่นเกิดของตัวเอง ส่วนในทางปฏิบัติเรายังพบต่อไปอีกว่า ความรัก

แผ่นดินถิ่นเกิดมีความสำคัญเหนือกว่าความรักชีวิตตนเอง แต่ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ผู้เป็นปุถุชน ซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยากแม้มีความรักพื้นดินก็ยังขาดความเห็นใจผู้อื่น แท้ที่จริงแล้วผู้เขียนเคยกล่าวไว้ในอดีตแล้วว่า **ความรักแผ่นดินหมายถึงความเป็นชาติ** แต่ความเห็นแก่ตัวมักทำให้ขาดการเห็นใจผู้อื่นการดำเนินชีวิตของคนที่รักแผ่นดินถิ่นเกิดส่วนใหญ่จึงยังขาดการเอาใจเขาใส่ใจเรา ดังกล่าวยอมทำให้เกิดแนวโน้มการยกพวกฆ่าฟันกันเองทั้งๆที่ความเป็นชาติ ถ้ามีความบริสุทธิ์ใจจริงควรละจากความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันช่วยให้เกิดความสามัคคีของคนในโลกอย่างทั่วถึง

เพราะสังคมมนุษย์ทุกวันนี้ ได้นำเอาวัตรธรรมจากธรรมชาติซึ่งมักเรียกกันว่า **ทรัพยากรธรรมชาติ** มาใช้ประดิษฐ์สร้างเทคโนโลยีช่วยให้ชีวิตตนและพรรคพวกเกิดความสะดวกสบาย ซึ่งนับวันจากการใช้กาลเวลาเป็นโอกาสส่งผลย้อนกลับมาทำลายรากฐานความรักพื้นดินของแต่ละคน ซึ่งควรเป็นความจริงที่อยู่ໃใจให้ห่างจากจุดอันเป็นธรรมชาติ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า ทำให้มนุษย์แต่ละคนลืมหืมตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งแท้จริงแล้ว **ความหมายของคำว่า ลืมตัว** ควรหมายถึงการลืมความรักพื้นดินอันควรมีอยู่ในรากฐานตนเองอย่างมั่นคงมาตลอดชีวิต ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวเราแต่ละคนต่างก็มีภูมิคุ้มกันอยู่แล้ว ซึ่งเครื่องมือชิ้นนี้ได้แก่การเอาชนะใจตนเอง ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของเราแต่ละคน

ทุกครั้งที่มีชนรุ่นหลังซึ่งให้ความเคารพรัก เข้ามาขอพรจากผู้เขียนตนมักกล่าวว่า **ทุกคนมีพรที่เป็นของจริงอยู่แล้วภายในจิตใจ** ตนเอง กุญแจดอกสำคัญที่จะนำมาใช้ไขตู้มหาสมบัติใบนี้ ควรได้แก่การเอาชนะใจตนเองหลังจากเกิดความรู้สึกโลภ โกรธ หรือ หลง สิ่งพวกนี้แหละคือคาถาสำคัญที่เป็นกุญแจที่จะเปิดประตูตู้มหาสมบัตินำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ส่วนพรจากผู้ใหญ่

ถ้ามีความเป็นผู้ใหญ่จริง ย่อมไม่สำคัญตัวเองผิดโดยคิดว่าตนเป็นคนให้พรกับเด็ก

ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตหยิบยกกรณีตัวอย่าง ความรัก ซึ่งตนได้รับความรู้มาจากประสบการณ์ชีวิต โดยที่ครั้งหนึ่งตนได้รับการขอร้องให้เข้าไปเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ในโครงการบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในอดีตเมื่อหลายปีมาแล้วภายใต้หัวข้อเรื่อง **การวิจัยเรื่องความรักกับพุทธศาสนา** มีหลายคนหลังจากได้ยินชื่อหัวข้อเรื่องนี้แล้วกล่าวว่า **ความรักไปเกี่ยวข้องกับอะไรกับพุทธศาสนา ?** แสดงให้เห็นว่าผู้กล่าวเกิดความรู้สึกสับสนซึ่งเค้าอาจเชื่อว่าเป็นคนละเรื่องกัน

ช่วงหลัง ๆ เรามักมองเห็นภาพสะท้อนจากรายงานข่าวของสื่ออย่างกว้างขวางว่า เมื่อถึงวันวาเลนไทน์มักได้พบพฤติกรรมของสังคมที่มีการนำเอาหนุ่มสาวมาประกอบพิธีมงคลสมรสแม้ในภาพที่เป็นทางการของรัฐซึ่งควรรับผิดชอบต่อความเจริญของประเทศชาติ แต่กับสะท้อนภาพให้ผู้รู้เกิดความสงสัยว่า กระแสภายใต้การจัดการของภาครัฐกำลังนำคนในสังคมไปสู่ความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้นหรือไม่ ?

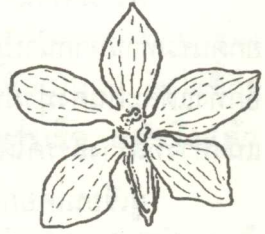
ทำนองเดียวกัน หลังจากได้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในขณะนี้เรามักมีโอกาสร่วมกับความเชื่อของคนส่วนใหญ่ที่ลงไม่ถึงความจริง ไม่เพียงแต่ความรักที่ลงไม่ถึงรากเหง้าของศาสนา แม้กระทั่งในกระบวนการเรียนรู้ของชีวิตซึ่งมีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติทางจิตใจ ดังตัวอย่างเช่น การที่มีผู้คนมองเห็นผู้เขียนด้วยความรู้สึกลึกซึ้งว่าเป็นคนรักต้นไม้ แม้รักกล้วยไม้ซึ่งเป็นรายละเอียด ดังที่ได้พบกับคำปรารภจากผู้คนที่ไปบ่อยครั้งว่า **เพราะท่านอาจารย์รักต้นไม้จึงมีใจเย็น** ซึ่งแท้จริงแล้วหากนำมาค้นหาความจริงให้ลึกซึ้งยิ่งกว่านั้นลงไปอีก สำหรับผู้ซึ่งมีรากฐานจิตใจอิสระจริง ย่อมหยั่งรู้ได้ว่าเป็นเพราะผู้เขียนรักเพื่อน

มนุษย์ซึ่งใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง จึงช่วยให้เข้าใจสัจธรรมของมวลมนุษยชาติอย่างกว้างขวาง ผลก็คือไม่ว่าใครจะตำหนิตินหรือชื่นชมยินดี ย่อมเกิดอารมณ์ตอบสนองน้อยลงไปเรื่อย ๆ ผู้เขียนจึงเป็นคนใจเย็น

อีกประเด็นหนึ่งซึ่งติดตามมาเป็นสัจธรรมควรจะได้แก่ การที่มีผู้กล่าวว่าหากใครมีโอกาสสัมผัสกับผู้เขียนมักรู้สึกร่มเย็นเป็นสุข แม้จะเป็นกระแสที่เป็นนามธรรม แต่เชื่อว่าทุกคนต่างก็มีกระแสอันเป็นนามธรรมทุกคน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานการเกิดสติปัญญา เว้นไว้แต่ว่าไม่สนใจหวนกลับมาค้นหาความจริง เพื่อนำสิ่งนี้ออกมาใช้ประโยชน์ให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่ตนเองเท่านั้น

ดังนั้น คำปรารภที่คนในอดีตเคยกล่าวไว้ว่า “เมื่อมีรักย่อมมีทุกข์” หากบุคคลใดที่มีรากฐานจิตใจที่เข้มแข็งช่วยให้การดำเนินชีวิตมั่นคงอยู่ได้ สิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นในวิถีชีวิตตัวเองย่อมสามารถแก้ไขและพัฒนาไปได้อย่างแน่นอน แม้กระทั่งปัญหาคอรัปชั่น ซึ่งทุกวันนี้กำลังหนักหนาสาหัสกันอยู่ในสังคมไทยเริ่มต้นจากหัวแถวซึ่งควรทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีลงมาถึงหางแถวซึ่งเฝ้าจับตาดูเป็นแบบอย่าง ดังที่ความจริงได้กล่าวไว้ว่า หางแถวเป็นอย่างไรขอให้ดูที่หัวแถว

“ต้นข้าวแต่ละต้น หลังจากปักดำแล้ว ย่อมเจริญ
งอกงามแตกออกเป็นธรรมชาติ ไม่เพียงเท่านั้น หลังจาก
เจริญงอกงามเป็นกอใหญ่และมีความแข็งแรงสมบูรณ์
จนกระทั่งมีดอกดกออกรวง เมื่อออกรวงซึ่งมีเมล็ด
อวบอ้วน ปลายย่อมโน้มลงสู่พื้นดินเสมอ”

ความสำเร็จหรือจะมีในโลกนี้

บนเส้นทางชีวิตของผู้เขียนเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว จนกระทั่งถึง ๘๔ ปี ในช่วงหลัง ๆ มักมีผู้คนเข้ามาหา โดยเฉพาะสื่อรูปแบบต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน มักมาพูดว่า **ผู้เขียนประสบความสำเร็จในชีวิต**

อย่างไรก็ตาม หลังจากได้ยินคำปรารภดังกล่าว ทุกครั้งผู้เขียนอดรู้สึกสะอึกใจจนกระทั่งถามตัวเองว่า **อะไรคือความสำเร็จกันแน่** ภายใต้อารมณ์ความรู้สึกซึ่งดูเหมือนมันจะเป็นธรรมชาติซึ่งปรากฏออกมาจากใจ จนกระทั่งได้คำตอบแล้วว่า **ความสำเร็จหรือความล้มเหลว** มันเป็นเพียงสิ่งสมมุติที่คนผู้มีกิเลสนำเอามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการเท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เขียนยังรู้สึกว่ ถ้าความสำเร็จมีจริง แต่ละคนคงนั่งอมมืออเท้า และไม่คิดจะทำอะไรต่อไป ให้บังเกิดประโยชน์สู่วิถีทางที่สร้างสรรค์

มีข้อความประโยคหนึ่งซึ่งมักได้ยินเสมอ ๆ ว่า **มนุษย์เป็นชีวิตผู้ทรงปัญญา** ดังนั้น มนุษย์จึงสามารถคิดค้นอะไรใหม่ ๆ ตามที่ตนเชื่อว่า จะนำไปสู่การสร้างสรรคได้ทุกเรื่อง

ความจริงแล้วโดยมารยาทของผู้คนในสังคม แต่ละคนไม่ควรยกตนข่มท่านหากนำไปปฏิบัติตามที่กล่าวมาแล้วได้โลกนี้คงมีความสุขยิ่งขึ้น อีกทั้งแต่ละคนคงมุ่งมั่นทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมตามแนวทางที่สร้างสรรค์ได้ทุกเรื่อง

ผู้เขียนเคยกล่าวไว้ในที่ประชุมนานหลายปีแล้ว ซึ่งขณะนั้นตนกำลังคิดถึงความสำคัญของพื้นดินกับต้นข้าว โดยที่กล่าวว่า **ต้นข้าวแต่ละต้น หลังจากปักดำแล้ว ย่อมเจริญงอกงามแตกกอ เป็นธรรมชาติ ไม่เพียงเท่านั้น หลังจากเจริญงอกงามเป็นกอใหญ่ และมีความแข็งแรงสมบูรณ์ จนกระทั่ง ออกดอกออกรวง เมื่อออกรวง ซึ่งมีเมล็ดอวบอ้วน ปลายย่อมโน้มลงสู่พื้นดินเสมอ**

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว ย่อมสะท้อนให้เห็นสัจธรรมบทหนึ่ง ซึ่งกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า คนที่เจริญเติบโตจากเด็กเป็นผู้ใหญ่จากผู้น้อยเป็นผู้มีอำนาจ ควรจะอ่อนน้อมถ่อมตน จากความรู้สึกที่เห็นผู้คนทุกคนเป็นคนเหมือนตน

ความจริงดังกล่าว คือหลักการบริหารงานที่ดี หากบุคคลใดมีการปฏิบัติผิดหลักธรรมชาติดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบทำให้หมู่คณะงานเหตุและผลไปสู่สังคมให้จำต้องประสบกับความเสียหาย

แม้กระทั่ง พิจารณาจากคนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งควรจะอยู่และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งมีกำลังใจในการพัฒนางาน ให้ได้ผลสมตามความปรารถนา แต่สภาพการบริหารและจัดการโดยผู้นำที่ผิดความจริงดังกล่าว ย่อมสร้างความเดือดร้อนและความเสียหายต่อคนรวมทั้งกิจการงานอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

อนึ่ง บุคคลใดคิดว่าตนประสบความสำเร็จแม้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้ามีผู้สนใจนำมาวิเคราะห์ ค้นหาความจริงย่อมพบได้ว่า **เป็นคนมีนิสัยชอบคุยโอ้อวดตัวเองหรือพูดทับถมผู้อื่น อย่างปราศจากความ**

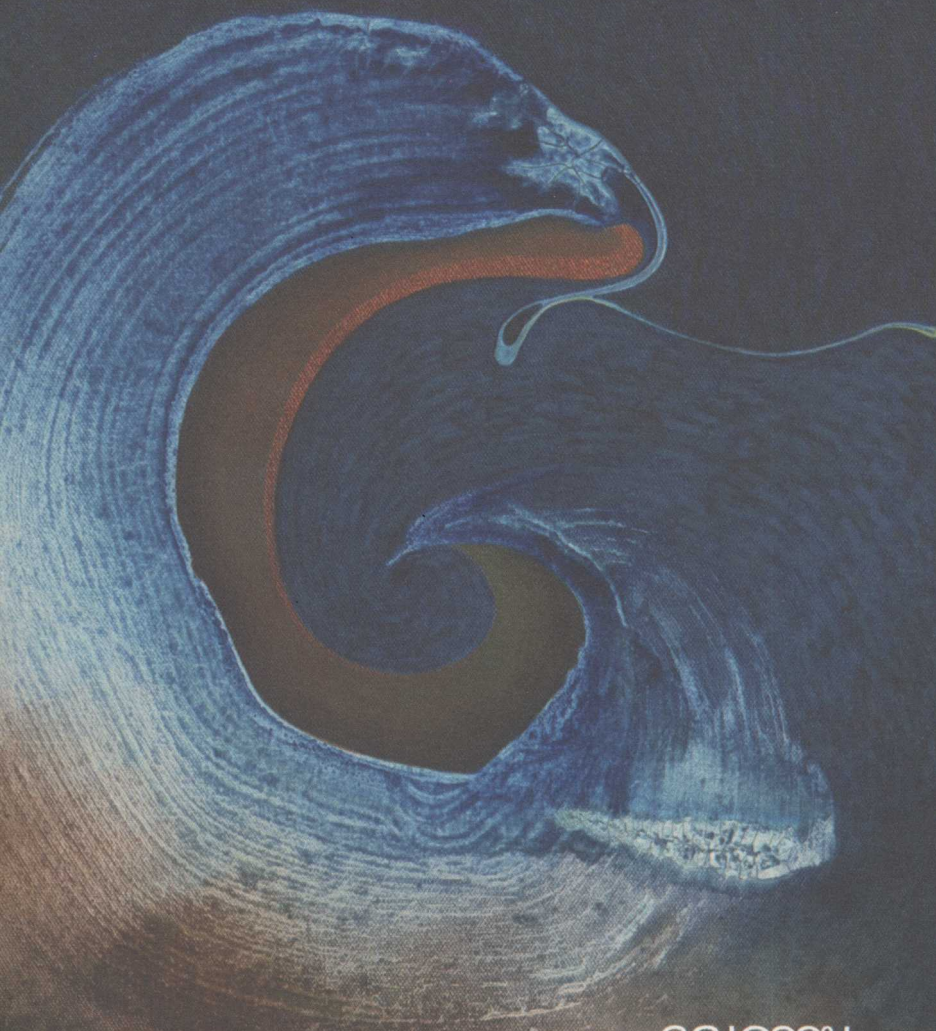
เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของแต่ละคน

แม้แต่พระพุทธองค์ ซึ่งหลายคนอาจคิดว่าบรรลุผลสำเร็จในธรรมะ แม้ที่จริงแล้วพระองค์เองคงไม่ได้คิดเช่นนั้นเป็นแน่ จึงได้ชี้ถึงสัจธรรมไว้ว่า **สงฆ์องค์ใด คิดว่าตนบรรลุผลสำเร็จ แท้จริงแล้วเป็นการหลงผิดอย่างร้ายกาจที่สุด**

ดังนั้น สิ่งที่น่าประหลาดใจเป็นความจริงอยู่ในสังคมยุคปัจจุบันโดยที่มักพบว่า มีคนจำนวนมากมักคุยโอ้อวดตัวเอง แม้แต่การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อหาเสียงในระหว่างการเลือกตั้ง หากผู้ใดรู้เท่าทันและนำมาคิดพิจารณาถึงความจริงให้ถ่องแท้ น่าจะรู้สึกได้ว่า ใครตกลงไปอยู่ในกระแสเช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราไปนำเอารูปแบบของระบบในประเทศมหาอำนาจมาใช้ ก็เปรียบเสมือนการถูกหลอกให้เดินลงไปในหลุมซึ่งเค้าขุดดักเอาไว้จนอย่างน่าสงสารที่สุด

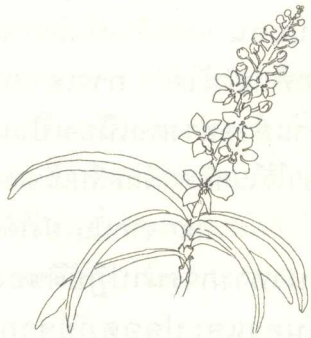
สรุปแล้ว ถ้าจะพูดว่า ความสำเร็จไม่มีจริงในโลกนี้หรืออีกนัยหนึ่งเท่าที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ความสำเร็จเป็นเพียงสิ่งสมมุติ บุคคลผู้รู้เท่าทันกิเลส ภายในรากฐานจิตใจตนเอง ย่อมรู้เท่าทันต่อสิ่งดังกล่าว จึงไม่ยึดติดอยู่กับมัน หากมองเห็นความจริงได้ว่า **ขอให้แต่ละคนนำปฏิบัติจากใจอย่างดีที่สุด อีกทั้งมีความเข้มแข็งอดทน ต่อผลกระทบจากภายนอกย่อมเป็นที่เคารพ เชื้อถือ ของคนในสังคมได้เอง**

“การที่มีผู้คนนำเอาเรื่องธรรมาภิบาล มาพิจารณา
ค้นหาความจริง อีกทั้งสนใจที่จะพูดถึงเรื่องนี้บ่อยๆ
น่าจะมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากคนในสังคมยุคนี้ ขาด
การอยู่ร่วมกันโดยใช้หลักธรรมะกว้างขวางมากขึ้น”

คุณธรรม
ของผู้บริหาร

“คนทุกคนในสังคมก็เป็นคนเหมือนกัน จึงควรเคารพ
ซึ่งกันและกัน แทนที่จะสำคัญตนเองว่าตนเป็น
ผู้ใหญ่เหนือคนอื่น หากยังคิดเช่นนี้ก็คงยากที่จะ
พัฒนาคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในระดับ
รองลงมาจนถึงระดับพื้นดินให้พึ่งพาตนเองได้สำเร็จ
ตามที่สังคมพึงปรารถนา”

เกาะเส้า เส้าก็หัก เกาะหลัก หลักก็โค่น

เกาะเส้า เส้าก็หัก เกาะหลัก หลักก็โค่น แรงบันดาลใจที่ทำให้นำเรื่องนี้มาเขียน สืบเนื่องมาจากในช่วงนี้เหตุการณ์การเมืองของสังคมไทยกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้หลายคนารู้สึกหวั่นบ้านเมืองนำมาตกปัญหากันอย่างกว้างขวาง

ระหว่างนั่งรถไปด้วยกัน เพื่อนสนิทคนหนึ่งของผู้เขียนได้ปรารภเรื่องนี้ขึ้นลอย ๆ โดยที่ตนเองเองมีนิสัยหากพบสิ่งใด ซึ่งผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวันมักนำมาคิดค้นหาความจริงให้ถึงที่สุด เท่าที่สติปัญญาพอจะมีอยู่ในขณะนั้น หลังจากได้ยินคำปรารภดังกล่าวแล้ว จึงนำมาคิดต่อไปอีกว่า เกาะเส้า เส้าก็หัก เกาะหลัก หลักก็โค่น ถ้าเกาะเส้าหลักก็อาจพบกับสภาพทั้งหักทั้งโค่น ประเด็นนี้จึงน่าจะเหมาะกับสภาพของสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่สามารถสืบสานย้อนกลับไปค้นหาความจริงจากอดีตอย่างรู้สึกท้าทาย ในขณะที่คนยุคนี้มักกล่าวกันว่า ให้ฟังผู้ใหญ่คนนั้น คนโน้นเป็นเสาหลัก หลายครั้งหลายหนมีคนหลากหลายประเภทที่เข้ามาหาผู้เขียนและกล่าวว่า ท่านอาจารย์เป็นเสาหลักให้กับคนทั่วไป หลังจากรับฟังเรื่องนี้แล้ว ตนเองต้องนำมาหยุดคิดทบทวน

พร้อมทั้งมีความรู้สึกอยู่ในใจว่า **ตนคงไม่หลงอยู่กับคำชมเหล่านี้อย่างแน่นนอน** แต่ก็เห็นเป็นโอกาสดี ที่จะนำมาค้นหาความจริงซึ่งอยู่รอบด้าน อีกทั้งยังรู้ได้ว่า **การเอาชนะใจตนเอง เป็นสิ่งที่ผู้เขียนได้นำปฏิบัติมาแล้วอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน** การที่ได้เคยเขียนบทความเรื่องนี้เอาไว้ในอดีตก็มีผลสืบเนื่องมาจากเหตุดังกล่าว

นอกจากนั้น ยังได้สรุปไว้ว่า **การเอาชนะใจตนเอง ควรเป็นแนวทางการนำปฏิบัติของแต่ละคน เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก** หมายความว่าถ้ามีใครชื่นชมยินดี เราอย่าไม่หลงตัวเอง หากใครตำหนิติติงอย่าไม่ถือสา

ถ้าบางคนยังจำได้ดีว่า ในอดีตที่ผ่านมา แม้ผู้เขียนมีอายุผ่านพ้นมาถึง ๘๔ ปีแล้ว ก็ยังจำได้ดีว่าคนในสังคมไทยยุคหลัง ๆ ส่วนใหญ่มักสะท้อนให้เห็นแนวโน้มว่าพึงตนเองได้ยาก ดังตัวอย่างเช่น เมื่อประมาณกว่ายี่สิบปีมาแล้วได้มีการจัดประชุมสัมมนาครูทั่วประเทศขึ้นที่สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นยังเป็นวิทยาลัยครู ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ การจัดการครั้งนั้นได้มีการเชิญผู้เขียนไปร่วมอภิปรายบนเวทีภายใต้หัวข้อเรื่อง **การพึงตนเองกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต** หลังจากอภิปรายกันไปถึงช่วงหนึ่ง มีคนในกลุ่มที่นั่งรับฟังลุกขึ้นยืนถามว่า **ถ้าจะพึงรัฐก็คงยาก ถ้าจะพึงภาคเอกชนก็คงยากอีกเช่นกัน หากเป็นเช่นนี้แล้วเราจะพึงใคร?** ผู้เขียนได้ตอบย้อนกลับไปว่า **ก็ให้พึงตนเองนะสิ** หลังจากนั้นก็ได้ยินเสียงผู้คนในที่ประชุมหัวเราะเสมือนเป็นเรื่องตลกขบขัน หรืออาจคิดกันว่าคำตอบของผู้เขียนเป็นเสมือนการประชดประชันก็ได้

ตนจึงเห็นโอกาสกล่าวสำคัญไปว่า **คำตอบที่พูดมาแล้วควรถือเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องที่น่ามาพูดเล่น ๆ** จึงขอให้แต่ละบุคคลนำ

กลับไปคิดและค้นหาความจริงให้พบได้ น่าจะเป็นความรู้ที่นำมาเก็บไว้ในใจตนเองอย่างรู้คุณค่า

ผู้เขียนยังจำได้ดีว่าครั้งหนึ่งตนเองมีโอกาสร่วมประชุมที่กรุงโตเกียวร่วมกับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยบางแห่งอีกสองคน ภายหลังเรื่อง การพึ่งตนเองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจัดประชุมครั้งนั้นมหาวิทยาลัยสหประชาชาติได้เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นโดยเชิญคนส่วนใหญ่ในบรรดาแวดวงวิชาการจากประเทศเขตร้อน รวมทั้งไทยไปร่วมประชุม ณ โอกาสนั้นด้วย

หลังจากการประชุมครั้งนั้นกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยก็ได้นำกลับมาขยายผลโดยนำเรื่องนี้มาจัดประชุมสัมมนา และเชิญผู้แทนจากของมหาวิทยาลัยของรัฐ มาร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

มีผู้บริหารจากสถาบันระดับชาติของรัฐคนหนึ่งกล่าวในที่ประชุมว่า การพึ่งตนเองก็ดีอยู่หรอก แต่ควรพึ่งคนอื่นด้วย ผู้เขียนมองเห็นโอกาสในการจับประเด็นนี้มาใช้ประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ จึงเข้าใจได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างหากรากฐานจิตใจบุคคลใดมีอิสระควรมองเห็นได้ ๒ ด้านเสมอ นอกจากนั้นยังหยั่งรู้ได้ว่า ด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง

หลังจากพบความจริงเรื่องนี้ได้แล้ว ยังช่วยให้สามารถมองถึงเงื่อนไข ซึ่งลึกลงไปอีกระดับหนึ่งได้ว่า การที่ผลการพิจารณาวิเคราะห์ของแต่ละคนจะปรากฏออกมาเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจของบุคคลผู้นั้น หลังจากมองเห็นประเด็นดังกล่าวแล้ว ทำให้ผู้เขียนพบความจริงซึ่งเป็นคำตอบอีกสิ่งหนึ่งซึ่งน่าจะเป็นบทสรุปได้ว่า ผู้ที่มีจิตใจพึ่งตนเองได้แล้วย่อมมีนิสัยอ่อนน้อม ถ่อมตน นอกจากนั้นยังเป็นคนที่ยกผู้อื่นให้มีความสำคัญไว้เหนือตนด้วย จึงมีธรรมชาติซึ่งพึ่งผู้อื่นอยู่แล้ว

ส่วนผู้ที่ยังคิดว่า การพึ่งตนเองก็ดีอยู่ แต่ต้องพึ่งผู้อื่นด้วย น่าจะกำลังตีความเรื่องการพึ่งตนเองโดยที่เข้าใจว่าเป็นความอวดดี ซึ่งปัญหาเรื่องนี้มักเกิดขึ้นกับคนไทยส่วนใหญ่ในสังคมยุคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ขึ้นไปมีตำแหน่งและรับอามิสตลอดจนมีอำนาจในระดับสูง เจื่อนไขดังกล่าว่ามีผลสืบเนื่องมาจากรากฐานการถือศีลธรรมซึ่งมีความจริงอยู่ในใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ยากยิ่งขึ้น ดังที่กล่าวกันว่า มักถูกกระแสนิยมพลจากเงินและรูปวัตถุ รวมทั้งการยกยอปอขึ้นจากบุคคลผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจครอบงำ ทำลายความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เจื่อนไขดังกล่าวนั้นแล้วหรือมิใช่ ที่ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันกันอย่างกว้างขวางตลอดจนเรื่องนี้ได้แพร่กระจายผลสูงสุดถึงผู้นำประเทศซึ่งควรมีคุณสมบัติของความเป็นผู้ใหญ่ผู้มีใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ลงมาสู่ผู้คนทุกหมู่เหล่า แม้มีความแตกต่างทางความคิดให้รู้สึกเคารพรักและศรัทธา ช่วยให้สังคมบังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข แทนที่จะขึ้นไปเป็นผู้บริหารระดับสูงซึ่งฉกฉวยโอกาสกอบโกยผลประโยชน์ของแผ่นดินอย่างไม่รู้จักพอเพียง อีกทั้งยังทำให้คนในสังคมแตกความสามัคคีกันรุนแรงยิ่งขึ้น

แม้การนำประเด็นประชาธิปไตยมากล่าวอ้าง ถ้าเป็นประชาธิปไตยที่เกิดจากการใช้ความรักผืนแผ่นดินของเราเองเป็นพื้นฐาน ย่อมนำไปสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ หากไปนำเอารูปแบบจากพื้นฐานที่อื่นมาใช้ประโยชน์ อีกทั้งใช้อำนาจทางวัตถุปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามอำเภอใจของตนและพรรคพวก ดังเช่นเมื่อเดือนมิถุนายนพ.ศ.๒๕๓๕ ย่อมทิ้งปัญหาไว้ให้ชนรุ่นหลังต้องเผชิญกับชะตากรรมหนักมากยิ่งขึ้น

คนทุกวันนี้ส่วนใหญ่มักพึ่งตนเองได้ยาก หากนำศีลธรรมของชีวิตไปฝากไว้กับผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอาไปฝากไว้กับพื้นฐานของคนต่างชาติ แม้ฝากไว้กับผู้ใหญ่ซึ่งตนพิจารณาแล้วเห็นว่าควรเคารพรักและศรัทธา ในอนาคตย่อมเกิดผลเสียหายแก่จิตใจตนเองอย่างแน่นอนที่สุด

ส่วนบุคคลที่มีความเป็นผู้ใหญ่อย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เป็นที่เคารพรักและศรัทธาได้อย่างยั่งยืน ย่อมไม่มีนิสัยเป็นคนล่ำเลาะบุญคุณจากผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ยังด้อยโอกาสกว่าตน นอกจากนั้นยังไม่ควรสำคัญตนเองผิดว่าเป็นผู้ที่ช่วยคนอื่นให้ดียิ่งขึ้น แต่ควรมีความรู้ลึกอยู่ในใจเสมอว่า ตนเป็นเพียงผู้เสริมรากฐานของผู้ที่เข้ามาหา ให้ยืนขึ้นได้ด้วยตนเองเท่านั้น ดังนั้นหากได้ยินผู้อื่นกล่าวว่า เพราะท่านช่วยให้เขาขึ้นขึ้นมาได้ ก็คงตอบจากใจอย่างเป็นธรรมชาติว่า ผมไม่ได้ช่วยคุณ แต่คุณสามารถช่วยตนเองได้ต่างหาก เนื่องจากความเข้มแข็งดังกล่าวเกิดขึ้นภายในรากฐานของตนเองโดยแท้

ประเด็นที่หยิบยกมาเป็นตัวอย่างย่อมสะท้อนให้เห็นความจริงได้ว่า ผู้ใหญ่ที่มีความเป็นผู้ใหญ่ควรมีรากฐานจิตใจที่อิสระ รวมทั้งมองเห็นความจริงแล้วว่า คนทุกคนในสังคมต่างก็เป็นคนเหมือนตน จึงควรเคารพซึ่งกันและกัน แทนที่จะสำคัญตนเองว่า ตนเป็นผู้ใหญ่เหนือคนอื่น หากยังคิดเช่นนี้ก็คงยากที่จะพัฒนาคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในระดับรองลงมาจนถึงระดับพื้นดินให้พึ่งตนเองได้สำเร็จ ตามที่สังคมพึงปรารถนา

ตัวอย่างเช่น สิ่งที่คุณเขียนได้บันทึกไว้ในหนังสือชื่อ **แด่วิญญานครูที่ฉันรักยิ่งชีวิต** ซึ่งมีความตอนหนึ่งที่ได้ลิขิตไว้ว่า **ครูไม่ใช่เรือจ้าง** ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากเคยได้ยินผู้คนกล่าวกันว่า ครูก็เปรียบเสมือนเรือจ้าง หลังจากส่งผู้โดยสารขึ้นฝั่งแล้วก็ถีบหัวส่ง แต่การคิดกันอย่างนี้จึงทำให้อุดมการณ์ของครู เปลี่ยนมาเป็นผู้หาเงินจากศิษย์ อีกทั้งการจัดการศึกษาก็ได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นธุรกิจการค้า

หวนกลับไปนึกถึงชื่อของบทความเรื่องนี้ที่กล่าวไว้ว่า **เกาะเส้า เส้ากั๊ก เกาะหลัก หลักรักไคว่น** แต่เรามุ่งไปเกาะโดยขาดจิตวิญญาณที่จะพึ่งตนเองให้ได้เสียก่อน สิ่งซึ่งเป็นเสาหลักย่อมมี ๒ ด้าน ด้านหนึ่งขาดการพึ่งตนเอง แต่เป็นเสาหลักที่เกาะเงินและวัตถุอย่างรุนแรง ย่อม

จนจวนโอกาสนำเงินและวัตถุมงคลมาแจกเพื่อใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือเพื่อผลประโยชน์แห่งตน ดังนั้นเราคงโทษเค้าด้านเดียวไม่ได้หากเป็นเพราะใจเราขาดรากฐานที่เข้มแข็งร่วมด้วย จึงทำให้ไม่อาจที่จะพิจารณาค้นหาความจริงจากใจของเค้าได้

ถ้าใจเราพึ่งตนเองได้แล้ว ควรจะรู้เท่าทันว่าบุคคลผู้ซึ่งเรากำลังมองเห็นว่าควรจะเป็นเสาหลัก ไม่น่าจะเป็นของจริง แต่เป็นสิ่งที่สมมุติ

สัจธรรมของสิ่งสมมุติย่อมไม่มีตัวตน ดังนั้นเมื่อเกิดขึ้นได้ก็ย่อมดับได้ ผู้ที่ปล่อยให้ชีวิตตนเองกลายเป็นสิ่งสมมุติ ถ้าทำกรรมใดไว้ กรรมนั้นย่อมสนองอย่างเป็นธรรมชาติและเป็นธรรมดา ถ้าบุคคลใดเข้าไปยึดเกาะ เมื่อเสาสถิงเวลาต้องหักและหลักถึงเวลาต้องโค่น ตนย่อมเจ็บปวดด้วยอย่างแน่นอน จึงเป็นอุทาหรณ์ที่สอนใจบุคคลให้มั่นคงกับความจริงจากใจตนเองที่ควรมอบให้แก่แผ่นดินซึ่งเป็นแม่บังเกิดเกล้าที่แท้จริงของทุกคน

บุคคลผู้ใดที่สามารถรักษาสัจธรรมของการดำเนินชีวิตตนไว้ได้อย่างมั่นคง ควรเป็นผู้ที่พิจารณาตนเองอยู่เสมอว่า ทั้งชีวิตและร่างกายเกิดมาจากแผ่นดิน ตายไปแล้วก็คืนสู่ผืนดินอย่างเป็นธรรมชาติ ควรจะมีแต่จิตใจที่เข้มแข็งอยู่ได้ โดยไม่ยึดติดกับสภาพแวดล้อม เริ่มต้นจากร่างกายตนเอง ที่เป็นสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ใกล้ใจที่สุดรวมทั้งมีอิทธิพลเหนือจิตใจอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ ดังเช่นที่ภานิตโบริกานทีกล่าวไว้ว่า “ขึ้นขึ้นหลังเสือนั้นง่าย แต่ลงจากหลังเสือนั้นยากยิ่ง” หากบุคคลใดมีจิตใจเข้าถึงความจริงได้ลึกซึ้งถึงอีกระดับหนึ่งย่อมหยั่งรู้ได้ว่า “ความยากความง่าย ไม่ควรมีอยู่ในจิตใจตนเอง หากควรนำปฏิบัติจากความจริงซึ่งอยู่ในใจที่มีวิริยะอุตสาหะอย่างดีที่สุด”

จริยธรรมและคุณธรรมหาได้จากไหน ?

บรรยากาศของสังคมในช่วงนี้มีความสับสนรุนแรงยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ทั้งในด้านการศึกษา สังคม และการเมือง ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ทำให้คนจำนวนมาก เรียกหาจริยธรรมและคุณธรรมกันอย่างกว้างขวาง

ท่ามกลางอิทธิพลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยทางวัตถุ ส่งผลกระทบทำให้คนเห็นแก่ตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งกรณีดังกล่าวได้กำหนดให้คนส่วนใหญ่ มองปัญหาออกจากตัวเองด้านเดียว ทั้ง ๆ ที่เงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของทุกคน มีผลกำหนดพฤติกรรม ไม่ว่าจะสะท้อนออกมาในรูปแบบใดก็ตาม

ทุกวันนี้ เรามักได้ยินคนพูดถึงความสำคัญของจริยธรรมและคุณธรรมกันอย่างกว้างขวาง ยิ่งกว่านั้นในแวดวงการจัดการศึกษา เมื่อกล่าวถึงปัญหาดังกล่าว คนส่วนใหญ่มักบ่นว่า แต่ก่อนเราเคยมีการสอนเด็ก ๆ ในโรงเรียน โดยใช้หนังสือ หน้าที่พลเมืองดี บ้างก็พูดถึงการเรียนการสอนซึ่งมีการใช้หนังสือเกี่ยวกับศีลธรรมและจรรยา

ผู้เขียนอดรู้สึกไม่ได้ว่า คนเหล่านี้กำลังสร้างภาพพจน์ ซึ่งนำเอาหนังสือเรียนในโรงเรียนเกี่ยวกับศีลธรรม มาใส่กรอบติดข้างฝาไว้ใช้

อวดเพื่อนฝูง มากกว่าการสำนึกได้ถึงจริยธรรมและคุณธรรมที่อยู่ในใจตัวเอง ความจริงแล้ว คำว่า **จริยธรรม** ควรจะหมายถึงธรรมชาติภายในจิตใจของแต่ละคน ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะทำงานอะไร อยู่ที่ไหน หรือในระดับไหนก็ตาม บางคนก็เล่นดนตรี โดยที่มีจิตใจต้องการให้บริการความสุขแก่เพื่อนมนุษย์ ยิ่งกว่านั้นในขณะที่ปฏิบัติงานในด้านศิลปะทุกรูปแบบ จำเป็นต้องมีสมาธิ ซึ่งช่วยให้ตนมีความสุขอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่า การรู้สึกอยากที่จะให้ผู้อื่นชื่นชมยินดีจนกระทั่งเกิดทุกข์

ช่วงหลัง ๆ ประสบการณ์ชีวิตได้สอนให้ผู้เขียนมองเห็นความจริงว่า งานศิลปะซึ่งนำปฏิบัติจากใจตนเองควรอยู่ในสภาพที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ศาสตร์ทุกสาขาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนสายวิทยาศาสตร์ หากไม่มีศิลปะอยู่ในรากฐานจิตใจผู้เรียน ย่อมนำไปสู่การใช้ความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ทำลายธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายธรรมชาติซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจเพื่อนมนุษย์

ดังที่มีการกล่าวกันว่า **ยิ่งรู้มาก ยิ่งทำงานได้อย่างลึกซึ้ง** ดังนั้นการเรียนศาสตร์สาขาต่าง ๆ แต่ละคนควรมีขอบเขตของจิตได้สำนึกที่เหมาะสม หากยิ่งรู้มาก ก็ควรจำกัดตัวเองไม่ให้เห็นแก่ตัว ตามความหมายของคำว่า พอเพียง เท่าที่สังเกตในขณะนี้ปัญหาสังคมกำลังรุนแรงในทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้น ทรัพยากรธรรมชาติ ก็ได้ถูกทำลายอย่างหยุดยั้งได้ยาก ควรต้องตั้งคำถามขึ้นมาถามตัวเองว่า **ปัญหาดังกล่าว มันอยู่ที่ไหน และเกิดจากอะไร ?**

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตกล่าวอย่างมั่นใจว่า สำหรับคนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัว ก็คงไม่อาจพบคำตอบที่เข้าถึงความจริงในเรื่องนี้ได้ โดยเฉพาะในสังคมยุคปัจจุบัน เมื่อกล่าวถึงการจัดการศึกษาย่อมสะท้อนให้เห็นภาพอย่างชัดเจนว่า มีการผลักดันและการล่อหลอก

ให้คนเข้าไปสู่สายวิทยาศาสตร์ โดยละทิ้งจิตวิญญาณในด้านศิลปะ จีงวิเคราะห์ได้ว่า เยาวชนเหล่านี้ เมื่อเติบโตขึ้นมาส่วนใหญ่ มักมีนิสัย เห็นแก่ตัวเป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานจิตใจ

เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวของวิทยาศาสตร์ คนแต่ก่อนมักมีอัตรา ธิบายว่า ร่างกายของคน รวมทั้งชีวิตทั้งหลายในโลก ประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ เมื่อกล่าวถึงเรื่องนี้ คนสมัยนี้ หลังจากได้ยิน มักมอง อย่างดูถูกว่า เป็นคนรู้น้อย บางคนอาจรู้สึกว่าเป็น ความรู้แบบ ถอยหลังเข้าคลองหรือแบบโบราณ

ความจริงแล้ว เมื่อกล่าวถึง ดิน ความรู้ในด้าน วิทยาศาสตร์ ของคนยุคปัจจุบัน คงหมายถึง องค์ประกอบซึ่งสืบเนื่องมาจากหิน รวม กับซากชีวิตของพืชและสัตว์มาก่อน

เมื่อกล่าวถึง น้ำ คนยุคนี้ก็ได้ค้นหาความจริงต่อไปอีกว่า มีธาตุ ไฮโดรเจน และ ออกซิเจน อีกทั้ง เมื่อกล่าวถึง ลม ก็ยังรู้ว่า มีแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในสภาพเป็นก๊าซ แทรกซึมอยู่ทุกหนทุกแห่ง ส่วนไฟก็คือพลังงาน

ซึ่งคนยุคนี้ ยิ่งรู้มาก ว่ามีเชื้อเพลิงอยู่ใต้พื้นดินแม้ในมหาสมุทร ก็ยังขุดค้นจากธรรมชาติภายใต้พื้นผิวดิน มาใช้เป็นเชื้อเพลิงเผาไหม้เพื่อ ใช้ขับเคลื่อนเครื่องจักรกลให้มนุษย์ สามารถบันดาลความสะดวกสบาย ได้ทุกเรื่อง จนกระทั่งทำให้เป็นบ่อเกิดปัจจัยหนึ่งของสึนามิ ซึ่งหวนกลับมาทำลายล้างชีวิตผู้คนอย่างใหญ่หลวง

ความจริงแล้ว ผู้เขียนไม่ได้หมายความว่า การเรียนวิทยาศาสตร์ จะให้โทษแต่เพียงด้านเดียว หากในขณะที่เรียนและนำไปปฏิบัติเพื่อ สร้างประโยชน์สุขให้กับมนุษยชาติภายใต้จิตสำนึกของผู้เรียนและนำไปปฏิบัติ ควรรู้สึกได้ว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นสิ่งแฝงอยู่ภายใต้จิตสำนึกตนเองอยู่ เสมอให้รู้จักบันยะบันยัง โดยไม่ใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ มาเอาเปรียบ ธรรมชาติ ซึ่งเมื่อกล่าวถึงธรรมชาติ หากมีความเห็นแก่ตัวลดน้อยลง

มาถึงจุดหนึ่ง แม้จะนำปฏิบัติบนพื้นฐานความเจริญก้าวหน้า แต่ภายในรากฐานจิตใจ ควรสำนึกได้ว่าธรรมชาติภายในจิตใจคน นับว่าสำคัญที่สุด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ ควรสำนึกได้ถึงความพอดีพองามในการทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ประโยชน์ อันนับได้ว่าเป็นการถ่วงดุลธรรมชาติภายในจิตใจเรา ซึ่งเป็นรากฐานการนำปฏิบัติของศาสตร์ทุกสาขา หรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวว่า มีความรู้สึกถ่วงดุล อยู่ในรากฐานจิตใจอยู่เสมอ

ความจริงแล้ว หลังจากกล่าวมาถึงช่วงนี้ ควรจะช่วยให้บางคนสรุปได้ว่า จริยธรรมและคุณธรรม หาได้จากความมีสติ ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคน เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติ ผู้ที่มีความเห็นแก่ตัวลดน้อยลงถึงระดับหนึ่ง ย่อมรู้ได้ว่า ธรรมชาติซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์ทุกคนเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด นอกจากนั้น คนเรียนวิทยาศาสตร์ซึ่งขาดจิตวิญญาณในด้านศิลปะ ถ้ามีนิสัยเป็นคนรู้มาก ย่อมคิดทำลายธรรมชาติก่อนอื่น ควรหมายถึง การทำลายธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตัวเอง ที่สาเหตุและผลถึงธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ในยุคปัจจุบัน กำลังปรากฏอยู่ในสังคมอย่างกว้างขวาง แต่คนที่ยังวนเวียนอยู่ในกระแสแห่งธรรมจักร ย่อมยืนอยู่บนพื้นฐานความไม่รู้

สรุปแล้วจริยธรรม ควรหมายถึง การนำปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างบนพื้นฐานความหลากหลาย โดยให้ความจริงจากใจตนเองแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคน อย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง ดังที่ผู้เขียนเคยเขียนบทความเรื่องหนึ่งภายใต้หัวข้อชื่อเรื่องว่าคุณค่าชีวิตของคนที่สังคมรังเกียจ บทความดังกล่าว มีเนื้อหาสาระพอที่จะสรุปได้ว่า ช่วงที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนักโทษซึ่งถูกตัดสินฐานฆ่าคนตายอยู่ในแดนมหันตโทษ ได้เขียนจดหมายมาหาเพื่อต้องการความรู้เรื่องกล้วยไม้

ซึ่งผู้เขียนเห็นเป็นโอกาสที่จะได้เพื่อนทางใจ โดยที่จากนั้นมา เราก็เป็นเพื่อนกันทางจดหมาย ต่อมายังมีอีกรายหนึ่งจากคุกกางขวางเรื่องนี้ ผู้เขียนรู้สึกว่ามันให้คุณค่าแก่ชีวิตตนเองเรื่อยมา

นอกจากนั้น ช่วงที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอธิการบดี ตนเองรักและสนใจที่จะลงไปสัมผัสกับนิสิต ยิ่งคนอื่นมองว่านิสิตคนไหนร้ายกาจ ตัวเองก็จะก้าวเข้าไปอยู่ตรงนั้น และคบค้าสมาคมกันเหมือนเพื่อน รวมถึงยาม และภารโรงอย่างมีความสุข นอกจากตัวตนยังได้คุณค่าแก่จิตใจ อีกด้านหนึ่ง คนระดับล่าง ย่อมเกิดพลังในการเรียนและการทำงานอย่างอบอูน ดังนั้น คุณธรรม จึงหมายถึงผลอันพึงได้รับจากวิธีการปฏิบัติ ทั้งแก่ตนเองและเพื่อนมนุษย์ในสังคมร่วมด้วย

หากบุคคลใดสามารถยังรู้ความจริงเพื่อความเข้าใจในเรื่องนี้ได้ ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตมอบบุญและกุศลไว้ให้ เพื่อความสุขแก่ตนเองและผู้อื่นร่วมด้วยอย่างเป็นธรรมชาติ

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๙

“ผู้มีคุณสมบัติของความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและศรัทธาบารมี สามารถเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรที่ให้ความร่มเย็นแก่ชนรุ่นหลัง อีกทั้งมีความเข้าใจถึงคนระดับรองลงมา จนถึงพื้นดินได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมหมายความว่า เป็นผู้มีเมตตา และพร้อมที่จะให้อภัยรวมทั้งให้โอกาสแก่บุคคลผู้ซึ่งสังคมอาจมองเห็นว่ามีความไม่เหมาะสม”

ความเป็นกลางอยู่ที่ไหน ?

ขณะนี้สังคมไทยกำลังเกิดวิกฤตหนัก ไม่ว่าจะมองไปทางไหน มักพบกับความแตกแยก ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ จนกระทั่งถึงระดับชาติ ผู้เขียนเรื่องนี้เชื่อว่าคงไม่ใช่เกิดขึ้นในขณะนี้เท่านั้น แต่น่าจะเริ่มต้นมาจากจุดเล็ก ๆ หากพื้นฐานคนในสังคมไทยมักหลงอยู่กับความสบาย ทำให้การดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ตกอยู่ในความประมาท ส่วนผู้ที่เป็นคนช่างสังเกตอีกทั้งไม่ดูถูกของเล็ก แม้ขณะนี้จะมีจำนวนลดน้อยลงไปทุกที แต่ก็ยังสามารถค้นหาความจริงได้เอง

ตามธรรมชาติในสังคมที่มีคนขาดความจริงใจต่อกันอย่างกว้างขวาง โดยปกติแล้ว มักซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริงไว้ในจิตใจของแต่ละคน เพราะความเห็นแก่ตัว แต่ในช่วงที่เกิดวิกฤตหนัก ความจริงที่ซ่อนเร้นอยู่ในรากฐานจิตใจ มักปรากฏออกมาเป็นเงื่อนปมให้ผู้คนที่สนใจเรียนรู้สามารถใช้โอกาสนำมาคิดค้นหาเหตุผลได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นช่วงนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าอย่างน้อย ตนก็เป็นคนหนึ่งซึ่งสนใจจับเอาความจริงซึ่งมีเงื่อนปมปรากฏออกมาเพื่อนำมาวิเคราะห์ค้นหาสิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานของผู้คนรวมทั้งสังคม โดยถือว่าเป็นกำไรชีวิตอย่างยิ่ง

มีคติสอนใจซึ่งคนแต่ก่อนเคยลืมหืมไว้ว่า ยามศึกเรารบ ยามสงบ

เราเตรียม แต่สังคมไทยขณะนี้มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น ทำให้ผู้เขียนอดรู้สึกไม่ได้ว่า ยามศึกเรารบ แต่ยามสงบเราสนุกสนาน อย่างที่มีผู้ปราชสเอาไว้ว่า เวลาเกิดเรื่องใหญ่ ๆ คนไทยมักจะรวมตัวกันครั้งหนึ่ง แต่พอเรื่องผ่านพ้นไปแล้ว ก็หันมาทะเลาะกันใหม่

ความจริงปัญหาเรื่องนี้ ผู้เขียนได้เสนอแะคิด ทั้งที่เป็นบทความและคำบรรยายไว้ในที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมานานแล้ว แม้กระทั่งการปล่อยให้เงินทองและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีข้ามชาติ เข้ามาอิทธิพลทำลายรากฐานจิตใจคนไทย นอกจากนั้นยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลปิดกั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นและทำให้สติปัญญามืดบอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่คนต่างชาติเข้ามาเสนอความช่วยเหลือทั้งในด้านเงินทุนและการค้นคว้าวิจัย จนกระทั่งฝ่ายไทยเสียดุล ลามมาถึงการไปยื่นข้อเสนอขอเค้าเองในภายหลัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้โดยสังขรณ์แล้วมีผลทำลายความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รวมทั้งความรักท้องถิ่นของคนส่วนใหญ่ แม้แต่ผู้ซึ่งวิถีชีวิตเติบโตขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจบริหารระดับต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งเสียดุลซึ่งทำให้ตนได้รับความสะดวกสบาย อีกทั้งมีอำนาจที่จะตัดสินใจแสวงหาความต้องการต่าง ๆ หลังจากเสียดุลเข้าไปแล้วย่อมเกิดภาวะลืมหืมใจใช้อำนาจหน้าที่รวมทั้งโอกาสซึ่งตนมีเหนือผู้อื่นฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างหยุดได้ยาก

เมื่อเหตุการณ์บ้านปลายมาถึงช่วงนี้ ใ้ว่าทุกคนจะมีความอ่อนแอ ปล่อยตนไปตามกระแสเสียทั้งหมดเท่านั้น แม้เหลืออยู่เป็นส่วน้อยก็มักจะกล่าวย่ำว่า ตนวางตัวเป็นกลางโดยไม่เข้าข้างฝ่ายไหน หากจะแสดงออกมาก็มีการระวังตัวโดยคิดว่าไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กับอีกด้านหนึ่ง อาจเกรงผู้อื่นจะเข้าใจว่า ตนลำเอียงเข้าข้างฝ่ายนั้น ๆ

ความจริงการวางตัวเป็นกลาง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นสิ่งที่มี

ความลุ่มลึกอยู่ในใจไม่น้อย ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นกลางก็ดี หรืออาจกล่าวได้ว่า ดำเนินชีวิตแบบทางสายกลางก็ดี อาจคิดได้ ๒ ด้าน ทั้งนี้และทั้งนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับรากฐานจิตใจที่มีความอิสระช่วยให้เปิดกว้างไม่เพียงมองปัญหาได้รอบด้านเท่านั้น หากสามารถหยั่งรู้ความจริงได้ว่า สิ่งแต่ละคนเข้าใจว่าเป็นปัญหา ย่อมไม่ใช่ปัญหา หากเป็นความจริงที่แฝงอยู่ในจิตใจตนเอง แทนที่จะรู้สึกว่าเป็นปัญหาต่าง ๆ เกิดจากผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

คนส่วนใหญ่ในยุคนี้ มักมีแนวโน้มยึดติดรูปวัตถุ ค่อนข้างรุนแรง แม้การดำเนินชีวิตที่เห็นแก่เงินเป็นใหญ่ บุคคลลักษณะนี้มักมีแนวโน้มที่เข้าใจว่า ทางสายกลาง คือการปฏิบัติแบบ นกสองหัว หรือไม่ก็จะต้องตรวจสอบได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุ จึงไม่ยอมสัมผัสกับด้านหนึ่งด้านใด ซึ่งคนลักษณะนี้อาจกล่าวได้ว่า วางตัวเป็นกลางบนพื้นฐานความกลัว แทนที่จะมีรากฐานจิตใจมั่นคงอยู่กับความจริงและกล้าแสดงออกบนพื้นฐานของเหตุผลได้ทุกเรื่อง ซึ่งคนลักษณะนี้ในทางปฏิบัติ ย่อมมองเห็นหน้าที่ในวิถีชีวิตซึ่งตนควรมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ควรสรุปได้ว่า ความเป็นกลางมีสภาพอยู่ในรากฐานอยู่ในจิตใจตนเอง เพราะฉะนั้นถ้าใครคิดจะหาความเป็นกลางว่าอยู่ที่ไหน ก็ควรฝึกจิตใจให้สามารถหวนกลับมาทบทวนและค้นหาเหตุผลที่เป็นความจริงจากใจตนเองได้อย่างอิสระ ก่อนที่จะคิดแก้ปัญหาเรื่องใดก็แล้วแต่

ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตเขียนถึงสังฆกรรมที่เคยกล่าวมาแล้วหลายครั้งหลายหนว่า ผู้ที่มีรากฐานจิตใจอิสระ ย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ ๒ ด้าน ไม่เพียงเท่านั้น ยังสามารถหยั่งรู้ความจริงลึกซึ้งลงไปอีกว่า ด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ดังนั้นแม้จะพบกับความ

แตกแยก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก การวางตัวเป็นกลาง หาใช่
นิ่งเฉย หรือไม่ยอมทำอะไรเลยไม่ แต่มีความมั่นใจที่จะแสดงออก
บนพื้นฐานความจริงมากกว่า นอกจากนั้นการแสดงออก ในแต่ละ
เรื่อง อาจสอดคล้องกันกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ควรเข้าใจได้ว่าหาใช่
ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายนั้นไม่ จึงควรได้ชื่อว่าปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อ
สังคมในทางสร้างสรรค์

อนึ่ง บุคคลผู้มีใจเป็นกลางควรสามารถมองเรื่องราวต่าง ๆ ที่
เกิดขึ้นได้รอบด้านจึงสมควรได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลผู้สามารถคิด
และนำไปปฏิบัติได้อย่างสุขุมรอบคอบ

ดังนั้น การมองเห็นสองด้านจึงเป็นเพียงขณะใดขณะหนึ่ง แต่
กาลเวลาก็มีบทบาทเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นตัวแปรร่วมด้วย บางครั้งการ
วางตัวเป็นกลางโดยไม่แสดงอะไรออกมา หาใช่เป็นความกลัวด้านเดียว
เท่านั้นไม่ แต่ขณะนั้นอาจพิจารณาเห็นว่าถ้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา
หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่ายังไม่สมควรที่จะแสดงออก เนื่องจาก
พิจารณาเห็นว่าอาจส่งผลเสียหายแก่ส่วนรวม สำหรับผู้มีสติปัญญา อาจ
พิจารณารอเวลาให้เหมาะสม ก่อนที่จะแสดงออกเพื่อหวังทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่อยู่รอบด้านมีความสอดคล้องต้องกันและนำไปสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ได้
โดยสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง

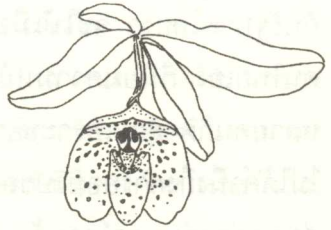
ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังต้องการบุคคลผู้มีคุณสมบัติดังได้
กล่าวมาแล้ว อย่างที่พูดกันว่า เป็นผู้มีคุณสมบัติของความเป็นผู้ใหญ่
ซึ่งเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและศรัทธาบารมี สามารถเป็นร่มโพธิ์
ร่มไทรที่ให้ความร่มเย็นแก่ชนรุ่นหลัง อีกทั้งมีความเข้าใจถึงคน
ระดับรองลงมาจนถึงพื้นดินได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ ย่อม
หมายความว่า เป็นผู้ที่มีเมตตาและพร้อมที่จะให้อภัย รวมทั้งให้
โอกาสแก่บุคคลผู้ซึ่งสังคมอาจมองเห็นว่ามีความไม่เหมาะสม

อนึ่ง บุคคลลักษณะดังกล่าวย่อมดำเนินชีวิตอย่างรู้คุณค่าของเพื่อนมนุษย์ทุกคน แม้แต่เป็นคนที่สังคมรังเกียจ เช่น เป็นโจรติดคุกติดตะราง หรือไม่ก็เป็นคนขายตัว รวมทั้งประสบเคราะห์กรรมด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งหลายคนอาจคิดว่าร้ายแรง การรู้คุณค่าตนเองของบุคคลดังกล่าว ย่อมเกิดจากนิสัยเอาชนะใจตนเองของผู้ปฏิบัติที่ยังรู้คุณค่าของตนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งสิ่งนี้ย่อมคู่ควรแก่ความภูมิใจเหนือกว่าความภูมิใจในทรัพย์สินเงินทอง เครื่องประดับ แม้แต่ลาภยศสรรเสริญ

สิ่งที่นำมาเขียนฝากไว้ในบทความเรื่องนี้ หากผู้ใดอ่านแล้วรู้สึกว่าคุณทำได้ยากก็ดี หรืออาจรู้สึกว่าเป็นข้อเขียนที่มีความลุ่มลึกจนกระทั่งเกินความรู้ความสามารถของตน ถ้าหวนกลับมาพิจารณาตนเองให้ถ่องแท้ควรเห็นภาพความจริงจากอีกด้านหนึ่งได้ว่า ตนเป็นคนไม่สู้ชีวิต ซึ่งลักษณะเช่นนี้ย่อมนำไปสู่วิถีทางซึ่งไร้อรรถาธิบายและความหมายยิ่งขึ้นทุกขณะ

๑๗ เมษายน ๒๕๔๙

“ความหมายของสื่อ มันอยู่ที่ใจของแต่ละคน หาก
รากฐานจิตใจบริสุทธิ์ถึงระดับหนึ่ง ย่อมช่วยให้มี
โอกาสนำไปปฏิบัติอีกทั้งถ่ายทอดความบริสุทธิ์จากใจ
ตนเองถึงผู้อื่นได้ไม่ยาก”

สื่อ ?

เมื่อพูดถึง “สื่อ” คนยุคนี้ ส่วนใหญ่มักมุ่งความหมายไปยังกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งทำงานสัมพันธ์อยู่กับ **สิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ฯลฯ** หากพิจารณาวิเคราะห์ เจาะลึกลงไปให้ถึงรายละเอียด แม้สิ่งซึ่งพบได้ในหนังสือพิมพ์เราก็ก็นึกได้อย่างกว้างขวางที่มีการใช้ตัวย่อ แทนความหมายกันจนเกือบหมด โดยไม่รู้ลึกเห็นใจผู้อ่าน

ปัจจุบันนี้ผู้เขียนมีอายุผ่านพ้นมาถึง ๘๔ ปีแล้ว แม้เวลาที่หลายคนอาจคิดว่ายาวนาน หากเห็นเป็นโอกาสที่หวนกลับไปค้นหาความจริงจากสิ่งซึ่งตนได้ปฏิบัติมาแล้วในอดีต อีกทั้งค้นหาผลกระทบที่เกิดจากการกระทำหลายสิ่งหลายอย่าง ตนยังจำได้ดีว่า เมื่อประมาณร่วม ๖๐ ปีที่ผ่านมา หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เสร็จสิ้นใหม่ ๆ เราก็เริ่มมีการใช้ตัวอักษรย่อ แทนความหมายที่แท้จริง อาทิเช่น **ในงานค้นคว้าวิจัย เรื่องข้าว** ถ้ามองเฉพาะระบบการวิจัยที่เริ่มต้นขึ้นในประเทศไทยยุคนั้น นักวิจัยส่วนใหญ่ก็ได้รับการหล่อหลอมความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดมาจากสหรัฐอเมริกา

ช่วงนั้น พันธุ์ข้าวที่เป็นผลจากการทดลอง ซึ่งหวังที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ก็ยังถูกตั้งชื่อว่า **กข-๑ กข-๒ ฯลฯ** ซึ่ง **อักษร กข** ย่อมาจาก

เกษตรกลางบางเขน ต่อมาภายหลัง ผลจากการที่กลุ่มฝรั่งเข้ามาตกลงกับรัฐบาลไทยว่า จะให้เมืองไทย ผลิตข้าวเลี้ยงชาวโลก ประกอบกับคนไทยเอง ก็นิยมความหน้าใหญ่ใจโต หลังจากรู้ว่าเป็นเรื่องระดับโลก หลายคนก็ตาลุก เพราะอยากยืนอยู่บนความยิ่งใหญ่ให้ผู้อื่นเห็นได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงการยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่งของสื่อ ที่จะนำไปสู่ผลอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ขณะนี้เราจึงเห็นความคิดแบบนี้ได้อย่างกว้างขวาง

ในที่สุด มูลนิธิใหญ่ ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในสหรัฐอเมริกา ก็จัดตั้งศูนย์พัฒนาพันธุ์ข้าวระดับโลกขึ้นที่ประเทศ ฟิลิปปินส์ (IRRI) ซึ่งแท้จริงแล้วประเทศนี้ก็เคยถูกยึดครองโดยอเมริกามาก่อนเป็นเวลายาวนานพอสมควร

แท้จริง สิ่งที่ถูกกล่าวมาแล้วก็คือ เส้นทางผ่านซึ่งถ่ายทอดการขนย้ายพันธุ์ข้าวดี ๆ ที่เป็นผลจากการคัดพันธุ์โดยนักวิชาการในเมืองไทยไปสู่อเมริกาซึ่งสิ่งที่ถูกกล่าวมาแล้วเป็นเพียงตัวอย่างที่ช่วยให้มองเห็นความจริงอย่างสอดคล้องกันกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งคนแต่ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า คนผลิตไม่ได้ใช้ ส่วนคนใช้ไม่ต้องผลิต เช่น ข้าวหอมมะลิ เป็นต้น

ระบบการใช้ตัวย่อ ยังไม่หยุดแค่นั้น หากเป็นเสมือนวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดอิทธิพลผ่านเส้นทางสายนี้ไปสู่สิ่งอื่นอย่างกว้างขวาง ประกอบกับ นิสัยคนไทยจำนวนมาก มักนิยมความง่ายเข้าว่า ดังนั้น การถ่ายทอด อิทธิพลนิยมตัวย่อดังกล่าว หากมองเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยมันก็ใช่ แต่ถ้าใครมีพื้นฐานที่ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง อีกทั้งช่วยให้มองเห็นการณ์ไกล ก็คงรู้สึกได้ว่ามันเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเป็นการใช้อิทธิพล ทางวัตถุบุกรุกวัฒนธรรมส่งผลทำลายรากฐานจิตใจความรักท้องถิ่น ซึ่งมีความละเอียดอ่อน จนกระทั่งยากที่บุคคลผู้มีสติ

ปัญญามีตบอดจะรู้สึกได้ โดยเฉพาะคนที่ไม่ดูถูกของเล็ก ย่อมसानเหตุและผล ไปถึงการมองเห็นเรื่องใหญ่ซึ่งติดตามมาได้อย่างลึกซึ้ง

ทุกวันนี้ โดยเฉพาะภายในสิ่งพิมพ์ มักกำหนดตัวย่อใช้กันอย่างไม่บันยะบันยัง จนกระทั่ง เป็นอุปสรรคต่อการบริการให้คนท้องถิ่น สามารถรับและเข้าใจได้อย่างสะดวกและคล่องตัว ยิ่งเป็นชื่อองค์กร หรือ คณะทำงาน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เรามักพบว่า มีการกำหนดตัวย่อใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนที่ ซึ่งแน่นอนที่สุด ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมี ๒ ด้าน เมื่อด้านหนึ่งกำหนดตัวย่อขึ้นมาใช้เพื่อความสะดวกของตัวเองอย่างกว้างขวาง อีกด้านหนึ่งก็ย่อมเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายที่จะสนใจรับรู้ข้อมูลร่วมด้วย

อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมักได้ยินกันเสมอ ๆ ก็คือ “คนไทยมีน้ำใจ” ในยุคนี้ หลังจากรับฟังแล้ว ทำให้ผู้เขียนอดที่จะมองสวนทางกลับไปไม่ได้ว่า “คนไทยมีน้ำใจ มีน้ำใจจริงหรือ?” เพราะกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่เป็นมาแล้วอย่างรวดเร็ว หากเข้าใจได้ชัด คำว่า **คนไทยมีน้ำใจ** ควรหมายถึง การมีพื้นฐานที่เป็นสื่อธรรมชาติ ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์เพื่อมองเห็นความจริงจากใจถึงใจ ภายในชุมชนท้องถิ่นได้ อย่างปราศจากการบอกกำหนด แต่เป็นเพราะเหตุว่า ขณะนี้เรานำเอาความจริงเรื่องนี้มาโฆษณาชวนเชื่อ ดังจะเห็นได้จากการที่ใช้ข้อความว่า คนไทยมีน้ำใจ เพื่อนำมาโฆษณาขายการท่องเที่ยวให้กับคนต่างชาติหรือไม่ก็ขายสินค้าเสพติด ซึ่งเงินหากใช้เกินเหตุและผล ย่อมครอบงำสังขรณ์ ที่เป็นความจริงอยู่ในใจคนท้องถิ่น โดยไม่นึกถึงการสูญเสียวัฒนธรรมทางจิตใจของคนในชาติ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งขณะนั้น โทรทัศน์ช่อง ๕ ได้เปิดสถานีดำเนินการขึ้นภายในอาคารที่สร้างใหม่ ในบริเวณวังบางขุนพรหม อันนับได้ว่า เป็นการเกิดของสถานีโทรทัศน์ขึ้นครั้งแรกในเมืองไทย ผู้เขียน

และภรรยา ได้ไปร่วมชมกิจการ จนกระทั่งถึงการส่งภาพออกอากาศ เพราะเห็นว่าเป็นของใหม่ ซึ่งเราไม่เคยพบมาก่อน แต่ก็ไม่ได้มีความรู้สึกอยู่ในใจเลย แม้แต่น้อยว่า ตนอยากเข้าไปจัดรายการ

หากในปีนั้น ผู้เขียนได้ใช้เวลาว่างช่วงเย็น ๆ เพื่อให้บริการสอนและฝึกอบรมกล้วยไม้แก่ประชาชน นอกจากนั้นแล้ว ตนยังมีพื้นฐานความคิดที่จะสร้างสรรค์ชุมชนให้รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผสมผสานไปกับการงานในกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย จึงมีผู้พบว่า ตนมักเขียนคติธรรมในการอยู่ร่วมกัน อีกทั้งหลักในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานความชอบธรรม ใส่ลงในแผ่นกระดานแผ่นเล็ก ๆ แทรกอยู่ในเรื่องวิชาความรู้บนพื้นฐานเทคโนโลยี

จนกระทั่ง แผ่นกระดานชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งแทรกอยู่ในเรื่องราวต่าง ๆ ตกไปถึงมือผู้บริหารของสถานี จึงได้ขอเชิญไปจัดรายการ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่สอนให้รู้ว่า ชีวิตคนเรา ถ้าไม่คิดโลกโมโหสัน อยากเป็น และอยากได้อะไรต่อมิอะไร ซึ่งอยู่เหนือขอบเขตของตน หากทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีที่สุด สิ่งที่ยิ่งประสงค์ของสังคม ย่อมได้รับผล ติดตามมาเอง อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งหลักความจริงเรื่องนี้ก็คือ การอยู่อย่างพอเพียง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ส่วนตนเองกลับได้รับความภูมิใจที่ไม่จำเป็นต้องแข่งขันกับใครหรือไปประจบประแจงคนอื่น

หลังจากถูกทาบทามแล้ว ผู้เขียนซึ่งเป็นคนมีนิสัยต่อสู่กับความจริง อีกทั้ง ยอมรับความจริงร่วมด้วย จึงได้ตอบรับเชิญไปอย่างกล้าหาญ ทั้ง ๆ ที่ ตัวเองไม่เคยทำมาก่อน แต่แทนที่จะกล่าวว่า ผมทำไม่เป็น หรือ ผมทำไม่ได้ เพราะไม่เคยทำมาก่อน

หลังจากนั้น ก็ต้องกลับมาอนาคิดอย่างหนัก เนื่องจากตัวเองมีนิสัย ไม่ชอบตามกันคนอื่น จึงไม่ยอมนำเอกสารมาอ่านในรายการไม่ว่า

ต่อหน้า หรือลับหลังผู้ชม นอกจากนั้น ยังเป็นการฝืนธรรมชาติ ซึ่งแต่ก่อนก็เคยพูดกับผู้อื่น โดยมองเห็นหน้ากันโดยตรง ๆ แม้แต่การบรรยายภายในชั้นที่มีผู้ฟัง ซึ่งเห็นได้ชัด แต่เรื่องนี้ตนจะต้องพูดกับกล้อง ซึ่งไม่ใช่คน จึงรู้สึกว่ถ้ามีอะไรอยู่ในใจที่จะพูด ก็คงรู้สึกยากลำบาก

ขณะนี้เวลาได้ล่วงเลยมาหลายสิบปีแล้ว แต่ตนก็ยังจำความรู้สึกขณะนั้นได้ดีว่า ครั้งแรกที่เข้ากล้อง รู้สึกอึดอัดใจมาก เพราะไม่ได้พูดกับคนโดยตรงเช่นแต่ก่อน หากต้องพูดกับกล้องโทรทัศน์ ซึ่งไม่ใช่คนที่มีชีวิตจิตใจ เมื่อเริ่มต้นรายการจึงรู้สึกประหม่า จนกระทั่งบางครั้งการแสดงออกเกิดการสั่น ทั้งเสียงและคำพูด แม้กระทั่งมือไม้ ที่ต้องหยิบเอาต้นไม้ออกมาแสดง แต่เป็นเพราะมีนิสัยเอาชนะใจตนเองมาตลอดสิ่งต่าง ๆ จึงผ่านพ้นมาได้ รวมทั้งได้รับประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้น

ดังนั้นหากใช้หลักดังกล่าวร่วมกับการใช้จินตนาการเป็นพื้นฐานการพูด ถัดมาไม่นาน หลังจากเห็นกล้องโทรทัศน์ ที่กำลังบันทึกทั้งภาพและเสียงอยู่ตรงหน้าตัวเอง ก็เกิดจินตนาการจนกระทั่งมองเห็นกล้องเป็นหน้าคนมากมายที่กำลังยิ้มต้อนรับรวมทั้งใช้ความรู้สึก เอาใจเขาใส่ใจเรา เพื่อการปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่าง ทำให้ช่วงหลัง ๆ สามารถพูดคุยได้อย่างเป็นธรรมชาติ หรือพูดออกมาจากใจกับทุกคน ซึ่งแน่นอนที่สุด ดูเหมือนยังทำให้ผู้ชมรู้สึกต้อนรับอย่างสนิทสนม ดังจะเห็นได้ว่า บางครั้งนำเรื่องเก่า ๆ มาออกอากาศซ้ำ แต่ก็ไม่มีใครบ่นหรือตำหนิ

ครั้งหนึ่งมีสามี - ภรรยา คู่หนึ่ง ซึ่งมีความรู้สึกเคารพรักผู้เขียนเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ภรรยาได้เล่าให้ฟัง ว่า พอเริ่มต้นรายการโทรทัศน์ ที่ผู้เขียนปรากฏตัวออกมา สามีเขาก็กยกมือไหว้อย่างนอบน้อม เสมือนกับตัวเขาเองนั่งอยู่ตรงหน้าผู้เขียนโดยตรง

ดังที่ผู้เขียน เคยกล่าวไว้ในอดีตว่า ทุกคนในโลกนี้ล้วนเป็น

คนดีทั้งนั้น ซึ่งบางคนสงสัย ทำให้ย้อนถามกลับมาว่า เหตุใดตนจึงพูดอย่างนั้น คำตอบก็คือ ถ้าเรามีจิตใจที่ดีมอบให้กับทุกคน ก็ย่อมเห็นผู้อื่นเป็นคนดีได้ไม่ยาก ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวใช้ได้ผล กับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม รวมทั้งการจัดการศึกษา ไม่ว่าบุคคลใดจะทำงานในด้านบริหาร หรืออื่นใดก็ตาม โดยเฉพาะคนที่ทำงานในด้านสื่อ ซึ่งเรื่องนี้ควรสรุปไว้เป็นพื้นฐานตัวเองอยู่เสมอว่า แต่ละคนผู้ดำรงชีวิตอยู่ในโลก ย่อมอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเต็มไปด้วยความหลากหลาย หรืออีกนัยหนึ่ง ควรถือหลักการเอาใจเขาใส่ใจเรา อย่างปราศจาก การเลือกที่รักมักที่ชัง แม้แต่คนที่สังคมรังเกียจ

ในช่วงที่แม่ของผู้เขียนเสียชีวิต ซึ่งตัวเองมีอายุได้ ๖๓ ปี ตนก็ได้ตัดสินใจบวชตามที่แม่ได้เคยขอร้องไว้ แม้เพียงวันแรกหรือวันที่สอง ซึ่งออกเดินบิณฑบาตร ช่วงแรกได้มีโอกาสสัมผัสกับดอกไม้ที่อยู่ข้างทาง ซึ่งหลายคนรู้สึกว่ามีกลิ่นหอม ครั้นเดินผ่านไปถึงอีกช่วงหนึ่ง ก็ได้พบกับกองขยะ ซึ่งมีคนนำมาทิ้งไว้ข้างถนนส่งกลิ่น จนกระทั่งเป็นที่ไม่พอใจของหลายคน หลังจากหวนกลับมาพิจารณาที่ตนเองแล้ว ทำให้ค้นความจริงได้ว่า ดอกไม้หรือขยะมันไม่ได้มีสภาพที่ส่งกลิ่นหอมหรือเหม็น หากความรู้สึกหอมหรือเหม็น มันเกิดขึ้นจากเงื่อนไขที่อยู่ในจิตใจตนเอง

สิ่งดังกล่าว ช่วยให้ผู้เขียนรู้เท่าทันต่อสภาพแวดล้อมได้ทุกเรื่อง ตนจึงไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งที่กล่าวถึงจนกระทั่งทำให้เกิดความทุกข์หรือความลุ่มหลงมัวเมา นอกจากนั้น ยังรู้ความจริงต่อไปอีกว่า ความหมายของสื่อ มันอยู่ที่ใจของแต่ละคน หากรากฐานจิตใจบริสุทธิ์ถึงระดับหนึ่ง ย่อมช่วยให้มีโอกาสนำไปปฏิบัติ อีกทั้งถ่ายทอดความบริสุทธิ์จากใจตนเองถึงผู้อื่นได้ไม่ยาก

ผู้เขียนเริ่มทำรายการโทรทัศน์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๙๘ อีกทั้งผ่านการเปลี่ยนแปลง มาจนกระทั่งถึงสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ซึ่งคุณวิจิตร วุฒิอำพล เป็นผู้อำนวยการ และได้มาขอให้ผู้เขียนร่วมมือเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ถ้าจะพูดว่า ผ่านร้อนผ่านหนาวมาเป็นช่วง ๆ ก็น่าจะใช่ แต่ตนก็ยังรู้ความจริงได้แล้วว่า ความรู้สึกร้อนหรือหนาว มันอยู่ที่ใจตนเอง แทนที่จะหลงโทษ สิ่งโน้นสิ่งนี้ ดังนั้น การนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเขียนไว้ ณ โอกาสนี้ หาได้คิดตำหนิติเตียน หรือชื่นชมเรื่องต่าง ๆ ไม่

แต่ก่อน ก็ไม่มีกรรมการควบคุมหรือตรวจสอบบุคคลากรที่จะมาทำหน้าที่ในการจัดรายการ ซึ่งผู้เขียนเองทำมาอย่างอิสระ อีกทั้งให้ทุกสิ่งทุกอย่างจากความจริงซึ่งอยู่ในใจ จนกระทั่งมาถึงช่วงหนึ่ง เกิดกรรมการควบคุมวิทยุโทรทัศน์ (กบว) ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ถ้าจะกล่าวว่า คนเหล่านี้อยู่ในระดับลูกศิษย์ หรือเสมือนลูกหลานก็ไม่น่าจะผิด ถัดมาในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ ก่อนที่จะเดินทางไปงานพืชสวนโลก ตามคำเชิญของคณะกรรมการจัดงานที่เกาะ REUNION ISLAND ซึ่งจะต้องบินข้ามทวีปแอฟริกาไปยังหมู่เกาะในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเกาะนี้ฝรั่งเศสได้นำเอาคนผิวดำจากแอฟริกาไปปล่อยไว้ที่นั่น เพื่อเป็นทาสรับใช้

ในช่วงหลัง ๆ จึงพบความจริงว่า มีเศรษฐีฝรั่งเศสไปสร้างบ้านเป็นที่พักผ่อน อยู่ในซีกหนึ่งของเกาะ ส่วนอีกซีกหนึ่งเป็นที่พักอาศัย และทำมาหากินของคนผิวดำ โดยทำการเกษตร เช่นการปลูกอ้อย และสับปะรดเป็นอุตสาหกรรมโดยที่การผลิตได้ป้อนไปสู่โรงงานของคนผิวขาว จนกระทั่งเวลาได้ผ่านพ้นมา ถึงช่วงซึ่งคนผิวดำรุ่นใหม่ ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งเกิดขึ้นในท้องถิ่นตามมาภายหลัง

การที่ผู้เขียนสนใจตอบรับเชิญครั้งนั้น ทั้งๆที่ยังไม่ทราบภาพที่นั่นมันเป็นอย่างไร หากน่าจะมีแรงดลใจเกิดจาก การเห็นคนผิวดำ

ซึ่งใช้ชีวิตแบบด้อยโอกาส จึงรู้สึกเห็นใจ อีกทั้งเกิดความรู้สึกตามมาด้วยว่า แม้ฝ่ายเจ้าภาพที่เชิญไปครั้งนั้น จะจัดค่าเดินทางให้ในระดับต่ำ ทั้ง ๆ ที่ตนก็มีอายุมากแล้ว แต่มีจิตใจต่อสู้กับสภาพดังกล่าว โดยที่เห็นใจว่าชาวเกาะที่นั่นเป็นคนด้อยโอกาส อีกทั้งมีรายได้น้อย ตนจึงไม่ปฏิเสธที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ร่วมด้วย

โดยที่การเดินทางครั้งนั้นเต็มไปด้วยความยากลำบาก ประกอบกับการที่ ผู้เขียนทำรายการโทรทัศน์ข้ามประเทศ แม้แต่ข้ามทวีปก็สามารถทำได้ เพราะความศรัทธาเพียงอย่างเดียว ซึ่งมองที่พื้นฐานแล้วย่อมเกิดผลจากความศรัทธาในตนเอง ซึ่งทำให้มีความอดทนสูง กับอีกด้านหนึ่งหากมองสู่ภายนอก เป็นเพราะได้รับความศรัทธาจากคนจำนวนมาก จึงทำให้เกิดความรู้สึกเคารพรักขึ้นแก่คนทุกชาติ ทุกภาษา ทำให้การทำรายการเป็นไปได้โดยไม่ต้องใช้เงินทอง แม้แต่กล้องถ่ายโทรทัศน์ก็มีคนต่างชาตินำมามอบให้ ส่วนการเดินทางไปไหนต่อไหน ก็มีคนออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมดโดยไม่ต้องเอ่ยปากขอใครให้เสียศักดิ์ศรี

ก่อนการเดินทางครั้งนั้น มีกฎระเบียบของสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ประกาศออกมาใหม่ว่า **ผู้ที่ไม่เคยผ่านการอบรมจากคณะกรรมการควบคุมวิทยุโทรทัศน์จะไม่ให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการ** ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจและศักดิ์ศรีของความเป็นคน โดยเหตุที่การประกาศกฎระเบียบดังกล่าว เปรียบเสมือนมีสติปัญญามืดบอด จึงไม่สามารถเห็นความสำคัญของ**ประสบการณ์ชีวิต** ซึ่งควรจะมีความจริงและความลุ่มลึก อีกทั้งความกว้างขวางของพื้นฐานจิตใจ เหนือกว่าการถือเอาประกาศนียบัตร และหนังสือตำราบนแผ่นกระดาษ ซึ่งเป็นเพียงสิ่งสมมุติ มาใช้เป็นพื้นฐาน

นอกจากนั้น ทางสถานียังส่งผู้สื่อข่าวประสบการณ์ อีกทั้ง มีวัย

อ่อนหดเข้ามาเป็นผู้ประกาศแทน ยิ่งกว่านั้นยังเข้ามาขอค้นจดหมาย
เอาเฉพาะแต่รายที่ถามปัญหาเรื่องกล้วยไม้เท่านั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ความ
คิดแบบอ่อนหดเช่นนี้ ไม่ได้ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และความคิดที่
พื้นฐานของประชาชนทั่วไป หากยังทำให้จิตใจคับแคบมากยิ่งขึ้น หรืออีก
นัยหนึ่งถ้ามองที่ภาพรวม คงสามารถเห็นความจริงได้ว่า ทักษะของ
สถานีโทรทัศน์เอาคนรุ่นหลัง ซึ่งอยู่ในสภาพอ่อนหดมาชี้คอผู้ใหญ่ ซึ่งควร
จะมีความเป็นผู้ใหญ่อยู่ในจิตสำนึก จึงได้ทำจดหมายลาออกจากการจัด
รายการ ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่า ตนทำเพื่อประชาชนเหนือกว่าการทำเพื่อสถานี

ผู้เขียนเดินทางไปครั้งนั้น แม้แต่สายการบินก็ยังไม่พร้อมที่จะ
รองรับคนจากเมืองไทย ให้ไปถึงเกาะ Reunion Island ได้ จึงได้ใช้สาย
การบินไทย และไปต่อเครื่อง มาดากัสการ์ ที่สิงคโปร์ อีกครั้งหนึ่ง
หลังจากเครื่องของสายการบินไทยไปถึงสิงคโปร์ เวลาสามทุ่ม และจะ
ต้องไปเอาตัวเพื่อเดินทางต่อไปยังเกาะดังกล่าว โดยที่ไม่มีหลักฐานอะไร
อยู่ในมือทั้งสิ้น นอกจากจดหมายบอกเล่าเพียงอย่างเดียว

ช่วงที่อยู่สิงคโปร์ ผู้เขียนต้องไปตามหาตัวในเวลากลางดึก กว่าจะ
ได้ตัวมาก็เป็นเวลาเกือบตีสอง พอตีสาม ก็เดินทางต่อ นอกจากนั้นยัง
ต้องเดินทางข้ามคืน ผู้เขียนนั่งคิดอยู่ในใจไปตลอดทางว่า เราจะพบกับ
ปัญหาอะไรอีกในอนาคตอันใกล้ คืนวันนั้น ผู้เขียนนอนไม่หลับไปตลอด
นั่งเฝ้าอยู่ริมหน้าต่าง จนกระทั่ง แสงเงินแสงทองเริ่มจับขอบฟ้า ทำให้
แลเห็นเงาภูเขาหินปูนอยู่เบื้องล่าง ตัดกับผิวน้ำได้ราว ๆ พอถึงสนามบิน
นานาชาติก็เป็นเวลาเที่ยงวัน

หลังจากผ่านการตรวจหนังสือเดินทางเรียบร้อยแล้ว ก็เกิด
ปัญหาตามมาภายหลังอีก นั่นคือ กระเป๋าเดินทาง ซึ่งเป็นที่เข้าใจกัน
ดีว่ามีเครื่องใช้จำเป็นสำหรับการเดินทางอยู่ในนั้น ปรากฏว่า กระเป๋า

เดินทางของผู้เขียนถูกวางทิ้งอยู่ที่สิงคโปร์เพราะความสะเพร่าของเจ้าหน้าที่
ผู้เขียนถูกพามาพักที่โรงแรม ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า เกาะนี้
ขาดความพร้อมหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น ยานพาหนะที่จัดไว้บริการ แม้แต่
รถแท็กซี่ ก็ยังหาได้ยาก นอกจากนั้น สถานที่พักยังอยู่ไกลจากบริเวณงาน
หลายกิโลเมตร

จนกระทั่ง ไปถึงที่นั่นแล้วได้พบธงชาติต่าง ๆ ถูกชักขึ้นสูยอดเสา
แม้แต่เกาะกลางถนน ก็ยังเห็นธงชาติไทยสะบัดพริ้วอยู่กลางสายลม
ระหว่างธงของชาติอื่น ๆ ครั้นเหลียวลงมาดูข้างล่าง จึงพบว่ามีคนไทยอยู่
เพียงคนเดียว คือ ตัวเอง ความรู้สึกขณะนั้นถึงกับน้ำตาร่วง

การไปครั้งนั้น ผู้เขียนได้รับเชิญให้ไปเป็นกรรมการตัดสินระดับ
สูงสุดของสมาคมพืชสวนโลก พื้นฐานความรู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว จึง
อยู่ที่การมีข้อมูลและความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละชาติ
แต่ละภาษา โดยเฉพาะ เน้นที่พื้นฐานของคนพื้นบ้าน ซึ่งตนเข้าใจว่า เขา
คัดคนที่มีรากฐานความคิดทั้งลึกและกว้าง อีกทั้งมีสติปัญญาสามารถ
มองได้ไกลเข้ามาเป็นกรรมการอยู่ในคณะนี้ เหนือกว่าความรู้เรื่องต้นไม้
ใบหญ้า

หลังเสร็จการตัดสินแล้ว ผู้เขียนได้ใช้เวลาว่างในช่วงนั้น เดิน
ชมงานในแง่มุมต่าง ๆ ได้พบร้านจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านของคนพื้นเมือง
ซึ่งนำเอา**นิลา**ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ให้น้ำมันหอมชนิดหนึ่ง ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับ
กล้วยไม้ออกมาเผยแพร่ จนกระทั่งปรากฏว่า ได้รับความนิยมนอย่าง
กว้างขวาง ทั้งที่เป็นพืชสมุนไพร และอาหารประเภทอื่น ๆ

ระหว่างนั้น ปรากฏว่า ผู้เขียน สะพายกล้องถ่ายรูปเอาไว้ถึง
สามตัว ซึ่งเป็นปกติวิสัยของตัวเอง ตัวหนึ่งสำหรับถ่ายวิดีโอ เพื่อเก็บไว้
ใช้ทำรายการโทรทัศน์ ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะผู้เขียนมีนิสัย ซึ่งไป

พบเห็นสิ่งใดในต่างแดนมักนึกถึงคนไทย จึงถ่ายทำนำมาฝากในรายการ แต่ช่วงนั้นตัวเองเดินทางไป หลังจากทำหนังสือลาออกจากการทำรายการส่งไปให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เรียบร้อยแล้ว ครั้นนึกถึงทีมงานที่ร่วมกับผู้เขียน ซึ่งเขาทั้งหลายยังคาดหวังว่า ผู้เขียนจะมีเรื่องราวดี ๆ มาออกอากาศกันอีก ทำให้นึกสงสารเพราะรู้ว่า ทีมงานที่ทำอยู่ร่วมกันต่างก็ทำด้วยใจซึ่งให้แก่นักดนตรีเพื่อน

ระหว่างนั้น มีกล้องถ่ายภาพนิ่งกล้องหนึ่งใช้ถ่ายสไลด์ ส่วนอีกกล้องหนึ่งใช้ถ่ายภาพนิ่งสี แขนงอยู่ที่คอ ถ่ายไปถ่ายมา ปรากฏว่าตัวเองลูกกลับออกมาโดยลืมกล้องตัวหนึ่งไว้ตรงนั้น กว่าจะรู้สึกตัวก็กลับไปถึงที่พักแล้ว ในที่สุด หลังจากรายงานให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทราบแล้ว ผลก็คือ ผู้เขียนต้องสูญเสียกล้องถ่ายภาพไปตัวหนึ่ง เนื่องจากตัวเองมีสมาธิแน่วแน่ เน้นที่ผลงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าการถือครองวัตถุ ดังนั้น แม้จะต้องสูญเสียกล้องถ่ายภาพไปตัวหนึ่ง ก็ไม่ได้เกิดความกระทบกระเทือนจิตใจมากนัก หากยังมีความผูกพันอยู่กับคนทั้งหลาย แม้แต่สภาพสังคมบนเกาะนี้ ซึ่งขณะนั้น เราเริ่มรู้ได้อย่างชัดเจนแล้วว่า มีกลุ่มคนฝรั่งเศสร่วมกันและสะท้อนให้เห็นการรวมพรรคพวกอย่างชัดเจน แต่ผู้เขียนก็ได้รับการต้อนรับจากคนกลุ่มนี้อย่างไม่ถือเขาถือเรา

อยู่มาวันหนึ่งคนฝรั่งเศสกลุ่มนี้ มีการนัดพบกัน และไปเยี่ยมชมสวน ซึ่งแต่ละสวนล้วนปลูกต้นไม้แบบสมัครเล่น อีกทั้งใช้ต้นไม้เป็นสื่อในการร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่าง

วันนั้น เขาชวนให้ผู้เขียนร่วมคณะเดินทางไปเยี่ยมบ้านของเศรษฐีรายหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า มาตาม หลังจากไปถึงบ้านหลังนั้นแล้ว ก็มีการเดินคุยกันในสวน และเดินคุยกันเรื่องต้นไม้ชนิดนั้น ชนิดนั้น นอกจากนั้น การพูดจาปราศรัยก็เป็นภาษาฝรั่งเศสทั้งหมด แม้ตนจะพูดภาษาฝรั่งเศส

ไม่ได้ และไม่เข้าใจสิ่งที่เขาพูดกัน แต่บรรยากาศขณะนั้น ก็ไม่ได้สะท้อนให้รู้สึกเลยว่า เราเป็นคนอื่น หรือต่างชาติต่างภาษากันกับเขา

คนฝรั่งเศสที่จับกลุ่มกันแบบนั้น โดยมากระหว่างการพูดคุยก็มีการดื่มเบียร์ดี และ เหล้า นานาชนิด ปรากฏว่า ผู้เขียนถูกเติมเหล้าให้ดื่มจนรู้สึกหนักมาก แต่ความอดทนซึ่งอยู่ในใจตนเอง จึงไม่ยอมทำตัวให้เขารู้สึกว่า เราเป็นสิ่งที่แปลกปลอมของเขา เสมือนมีจิตใจที่สอนตัวเองให้รู้ว่า สื่อที่เข้าถึงใจกันได้สนิท ก็คือจิตใจเราเอง ซึ่งบางคนอาจไม่เห็นด้วย แต่อย่าลืมว่า ระหว่างนั้น มีธงชาติไทยปลิวสะบัดอยู่ในหัวใจตลอดเวลา ดังนั้น การปฏิบัติตนทุกสิ่งทุกอย่าง จึงทำได้ทั้งสิ้น โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดเรื่องถูก

หลังจากจับเที่ยวบินกลับกรุงเทพฯ ตนก็รู้สึกว่าเร็วแรง มันแทบไม่เหลือ ระหว่างเดินทางจากเกาะ Reunion Island มาถึงสิงคโปร์ ตนเองรู้สึกว่า แม้แต่การเขียนหนังสือเพื่อจดบันทึกอะไร ๆ ระหว่างอยู่บนเครื่องบิน ซึ่งมักทำเป็นประจำตนก็ไม่สามารถที่จะเขียนออกมาเป็นตัวอักษรให้อ่านได้อย่างชัดเจน เพราะมือสั่นจนกระทั่งไม่อาจควบคุมอยู่ได้ จนกระทั่งเครื่องบินลงที่สนามบินสิงคโปร์แล้ว ตนเองพยายามส่งเอกสารจากที่นั่นไปยังอีกประเทศหนึ่ง เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ที่สิงคโปร์ได้สังเกตเห็นว่า ผู้เขียนไม่อาจเขียนจำหน่ายซองให้เป็นตัวอักษรได้ จึงแสดงน้ำใจรับเอาไปเขียนให้

หลังจากเปลี่ยนสายการบินที่สิงคโปร์มาขึ้นเครื่องการบินไทยแล้ว ผู้เขียนได้หลบไปนั่งอยู่ท้ายเครื่องคนเดียว แล้วหลังจากนั้นก็รู้สึกตัวอีกเลย มารู้ตัวเขาก็เมื่อเจ้าหน้าที่ต้อนรับในเครื่องคนหนึ่งนำผู้เขียนไปนั่งชั้นหนึ่ง พร้อมกับบอกให้ทราบว่า เขามาเห็นสภาพของผู้เขียนเป็นอย่างนั้น ประกอบกับคงรู้จักว่าเป็นใคร จึงไปรายงานให้กับกัปตันทราบ กัปตันจึง

สั่งให้นำผู้เขียนไปนั่งที่ชั้นหนึ่ง อีกทั้งให้การดูแลเอาใจใส่อย่างดีเป็นพิเศษ
ความจริงที่เล่ามาแล้วทั้งหมด คงจะเป็นอุทาหรณ์ให้ ผู้อ่านได้
นำไปคิด เช่นเดียวกันกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของชาติ ในขณะที่มีชาวบ้าน
เข้าไปอยู่และทำมาหากินแล้ว ป่าผืนนั้นกลับถูกประกาศให้เป็นเขตสงวน
ในภายหลัง โดยไม่คำนึงถึงว่า คนที่เขาทำมาก่อนนั้น จะได้รับผลกระทบ
อย่างไร

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องการสูญเสียทางวัตถุ หาก
เป็นการสูญเสียทางจิตใจ สำหรับผู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อ โดยมีพื้นฐาน
จิตใจในด้านสร้างสรรค์ให้กับทุกคน ซึ่งเป็นเพื่อนมนุษย์อันนับได้ว่า เป็น
ของเก่าที่มีคุณค่าอย่างไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกับเงินและวัตถุได้

สภาพการณ์ที่เกิดเรื่องทำนองนี้ขึ้นกับการบริหารงาน ยิ่งใน
ระบบราชการ มันเกิดจากกลุ่มบุคคลที่ขึ้นไปครองอำนาจ ขาดจิตวิญญาน
ที่ยังลงถึงพื้นดิน เป็นประเด็นสำคัญที่สุด แม้จะเล็งผลจากการฝึกอบรม
ดูเหมือนจะยังมีการถือพรคถือพวกมากยิ่งขึ้น

หวนกลับไปนึกถึงช่วงเวลา หลังจากผู้เขียนลาออกจากราชการ
มาแล้ว ก็มีคนมาหาและเอางานมาให้ทำทั้งในและต่างประเทศอย่าง
ต่อเนื่อง ปกติที่บ้านก็มักมีชนรุ่นหลังมาช่วยทำงานเป็นประจำ บางครั้ง
หลังจากคุ้นเคยและสนิทสนมกันดีพอสมควร ตัวเองมักตั้งคำถามขึ้นมา
ถามว่า ตนเป็นคนเก่งเรื่องกล้วยไม้หรือเปล่า ?

หลังจากนั้น ได้สังเกตเห็นเขานั่งนิ่งอยู่นาน ทำให้เดาใจได้ว่า
ครั้นจะตอบว่า ไม่เก่งก็เกรงใจ ผู้เขียนจึงตอบเองว่า ไม่เก่งใช่หรือ
เปล่า ? แล้วปล่อยให้เขาคิดได้เอง

ทั้งนี้และทั้งนั้นมีบทสรุปได้ว่าผู้เขียนไม่ได้เก่งเรื่องกล้วยไม้
แต่การณได้รับการยอมรับจากคนทั่วโลก น่าจะมีเหตุผลสืบเนื่อง

มาจาก การที่ผู้เขียนปฏิบัติตนเป็นมิตรกับทุกคน โดยให้จิตใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง

สิ่งนี้หรือมิใช่ ที่ทำให้คนทั่วโลก ผู้มีโอกาสพบเห็นรู้สึก ศรัทธา และอยากจะให้ความร่วมมือทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งหมายความว่า สื่อที่แท้จริง ควรจะอยู่ที่ใจของแต่ละคน หากนำปฏิบัติให้มุ่งไปสู่ คุณประโยชน์ของสังคม ตนเองย่อมได้รับคุณประโยชน์ร่วมด้วย ซึ่งสิ่งดังกล่าวหากใครนำปฏิบัติได้ควรนำไปสู่ความสำเร็จได้ทุกอย่าง

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙

คุณค่าในการเรียนรู้ จากธรรมชาติของคนและสัตว์

บทนำ

ผู้เขียนนึกถึงโคลง ๔ สุภาพบทหนึ่งในหนังสือ โคลงโลกนิติ ที่สมเด็จพระยาเดชาดิศร ได้ทรงพระนิพนธ์เอาไว้ให้บรรดาเด็ก ๆ ได้เรียนสมัยที่ยังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ - ๓ ซึ่งร้อยกรองไว้ว่า

จามรีชนช้างอยู่

หยุดปลด

ชีพ บ่ รักภัยศ

ยิ่งไซ้

สัตว์โลกซึ่งสมมติ

มีชาติ

ดูเยี่ยงสัตว์นั้นได้

โลกซึ่งสรรพเสรีญฯ

เรื่องราวสาระที่กล่าวมาแล้ว แม้เวลาจะล่วงเลยมามากกว่า ๖๐ ปี ฉันก็ยังจำได้ดีอยู่เสมอ ทั้งนี้และทั้งนั้นคงรู้สึกประทับใจกับสิ่งที่เป็นความจริง ซึ่งมีอยู่ในใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติมาตลอดร่วมด้วย

บทความเรื่องนี้มีความหมายลึกซึ้งมาก อย่างน้อยก็เตือนสติให้แต่ละคนดำเนินชีวิต โดยไม่คิดว่าตนใหญ่หรือสำคัญเหนือชีวิตอื่น ตราบใดที่คิดถูกเหยียดหยามสิ่งซึ่งหลายคนอาจเห็นว่า ต่ำต้อยกว่าตนเอง ตราบนั้นก็เปรียบเสมือนเราถูกดูตัวเอง เนื่องจากสิ่งดังกล่าวควรมีอยู่ในใจเราทุกคนอย่างเป็นธรรมชาติร่วมด้วย

รากฐานจิตใจของเราแต่ละคนล้วนมีความจริงซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้กับชีวิตตนเองทั้งสิ้น เว้นไว้แต่ว่าถ้าเราไม่ให้ความสำคัญในการค้นหาความจริงจากใจตนเอง เพื่อนำออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ย่อมสะท้อนคำตอบให้อ่านได้ว่า เราเป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา

แม้ชีวิตจะผ่านการเรียนรู้จากสถาบัน ซึ่งทำหน้าที่จัดการศึกษามาถึงขั้นได้ปริญญาสูงสุด ตัวเองนั้นแหละกลับมีปัญญามืดบอด จึงไม่รู้ว่าความจริงว่า สิ่งซึ่งตนได้มาจากระบบการจัดการนั้นมันไม่ใช่ของจริง แม้ได้ปริญญาสูงสุดแค่ไหน หากคือสิ่งซึ่งมีผู้อื่นสมมติขึ้นมามอบให้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสร้างประโยชน์ หากผู้ใดหลงยึดติดย่อมได้รับอิทธิพลครอบงำภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ชีวิตจำต้องตกเป็นทาสของเขา หากผู้ใดหลงติดเข้าไปแล้ว การดำเนินชีวิตยอมตกเป็นทาสของผู้อื่น ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งสิ่งเหล่านั้นได้ในที่สุด

กรณีตัวอย่าง

ผู้เขียนศึกษาจากประสบการณ์ชีวิต เท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ๘๒ ปี แต่เกือบทุกสิ่งทุกอย่างมันได้เข้าไปสู่ความทรงจำ หากไม่มีเหตุซึ่ง

เป็นผลกระทบจากสิ่งที่อยู่ภายนอก สิ่งเหล่านี้มันก็คงนอนอยู่ใน
ส่วนลึกของหัวใจ โดยพร้อมที่จะได้รับการนำออกมาให้อยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม สภาพดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ แต่ทุกคนควร
ดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท หากมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งใดก็ตามที่ปรากฏ
อยู่ในชีวิตประจำวัน ถ้าไม่ดูถูกหรือคิดว่าเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือกรอบของ
ตัวเองแล้ว คงไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง ว่าสิ่งนั้นน่าสนใจ สิ่งนั้นไม่น่าสนใจ
หรืออีกนัยหนึ่งสิ่งนั้นควรยกย่องว่าดี แต่สิ่งนั้นเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจจึง
ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง

กรณีแรกที่ใคร่ขออนุญาตหยิบยกมาเล่าสู่กันฟัง ได้แก่ ครั้งหนึ่ง
เมื่อฉันอายุประมาณ ๑๐ กว่าขวบเห็นจะได้ ช่วงนั้น พ่อกับแม่แยกทาง
กันเดิน ทำให้ฉันมีโอกาสที่จะต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต
ของตัวเองอย่างอิสระ โดยไม่เคยคิดว่า ตนเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว

หากใช้โอกาสสัมผัสทุกสิ่งทุกอย่างโดยให้ความสนใจ นำมาคิด
วิเคราะห์ค้นหาเหตุผลให้ถึงที่สุด สุดแล้วแต่สติปัญญาของตนที่มีพอจะคิด
และกระทำได้ในขณะนั้น ซึ่งสภาพเช่นนี้ย่อมเกิดผลบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็น
ความจริงลงไว้ในรากฐานจิตใจตนเองตลอดมา

ในบริเวณบ้านพัก ซึ่งเคยเป็นที่อยู่ของคุณตากับคุณยาย มี
ลักษณะเป็นเรือนไม้ ๒ ชั้น ได้ถูกรื้อทิ้ง หลังจากท่านทั้งสองเสียชีวิตลงแล้ว
ฉันได้ใช้เป็นที่พักอาศัย ซึ่งขณะนั้นฉันยังต้องนอนอยู่คนเดียว ในขณะที่
อายุยังไม่ถึง ๑๐ ขวบ

กับอีกหลังซึ่งอยู่ถัดไป มีลักษณะเป็นเรือนไม้ห้องแถวชั้นเดียว
ยกพื้นเตี้ย ๆ พอให้คนเดินมุดเข้าไปได้ ทั้ง ๒ หลังมุงด้วยหลังคาสังกะสี
ลูกฟูก ซึ่งคนสมัยนั้นใช้เป็นที่รองรับน้ำฝนธรรมชาติ เพื่อเก็บไว้ดื่ม และ

ใช้ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวันด้วย

ภายในผ้าระหว่างตัวหลังคา กับเพดาน มีช่องทางซึ่งนกพิราบ ลอดเข้าไปอาศัยอยู่และออกลูกออกหลานกันเป็นจำนวนมาก แม่นอนอยู่ ในบ้าน มักได้ยินเสียงนกตื่นอยู่บนหลังคา นอกจากนั้นยังได้ยินเสียงร้อง ซึ่งคนสมัยก่อนมักไม่ค่อยชอบฟังกัน เพราะเขาถือว่าเสียงนกพิราบร้อง เหมือนกับเสียงร้องครางของคนป่วยหนัก

แต่ดูเหมือนว่าในบ้านหลังนี้ ไม่ค่อยมีใครสนใจนำเรื่องนี้มาคิด จึงเป็นโอกาสดีของฉัน ผู้ซึ่งมีรากฐานจิตใจใฝ่รู้อยู่เสมอ โดยไม่ยึดติดหรือ ถือสากับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งตนยังค้นหาเหตุผลไม่พบ บนช่วงระหว่างผ้าเพดาน กับหลังคาสังกะสีมีนกพิราบเข้าไปอาศัยทำรัง ออกไข่มากขึ้นทุกวัน จนกระทั่งอยู่มาวันหนึ่ง ลูกนกตัวแดง ๆ ซึ่งเพิ่งออกจากไข่ใหม่ ๆ และยังไม่ มีขน มันตกลงมาจากหลังคา ฉันไปพบมันเข้าแล้วรู้สึกสงสาร

มีคนเล่าว่า ลูกนกซึ่งตกมาจากรังแล้ว หากมีคนนำกลับไปคืนให้ แม่ มันจะไม่เลี้ยง เนื่องจากได้กลิ่นคน สิ่งนี้เองที่ทำให้ฉันผู้ซึ่งไม่เคยจน ปัญญา อีกทั้งยังรู้ว่าธรรมชาติของคน หากรู้จักใช้สิ่งที่มืออยู่ภายใน สมองและจิตใจ ย่อมได้สิ่งดังกล่าวกว่าเพิ่มมากขึ้น

เพราะฉะนั้น ความไม่จนปัญญาซึ่งน่าจะเป็นพื้นฐานสำคัญ ของชีวิตมนุษย์ทุกคนซึ่งคนลักษณะนี้ย่อมไม่กลัวความจนด้วยวัตถุและเงิน หากคิดได้ว่าเมื่อสูญเสียไป ก็ย่อมหาได้ใหม่เสมอ หากยังมีปัญญาสร้าง ศรัทธา ด้วยความรักและอดทน

สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ฉันมองเห็นโอกาสที่จะเรียนรู้ความ จริงจากสัตว์ แต่การเรียนรู้ก็ควรมีพื้นฐาน กล่าวคือ ไม่คิดดูถูกธรรมชาติ ของสัตว์ จึงมองเห็นทางได้ว่า เราควรป้อนอาหารให้กับลูกนกโดยใช้วิธี เลียนแบบการปฏิบัติจากแม่ของมันหากนำมาใช้ก็น่าจะประสบความสำเร็จ

ฉันเคยเห็นแม่ฉันมาป้อนอาหารให้กับลูกนก โดยคาบอาหารมาที่รังและสอนให้ลูกนกกิน ซึ่งแต่แรกลูกนกจะใช้ปากตัวเองไขว้กินอาหารที่อยู่ในปากของแม่ก่อนสักระยะหนึ่ง

ถ้าฉันพยายามป้อนอาหารแบบธรรมชาติลูกนกคงไม่ยอมกิน ฉันจึงให้ข้าวสารปริมาณพอสมควร ใส่เข้าไปในปากตัวเองแล้วเคี้ยวให้เหลกปนกับน้ำลายนิดหน่อย แล้วนำปากลูกนกจุ่มเข้าไปในริมฝีปากเรา พร้อมกับใช้ลิ้นดันข้าวสารที่เคี้ยวไว้แล้ว ปรากฏว่า ลูกนกไขว้กินจนอิ่ม

ฉันทำเช่นนี้ทุกเช้าและเย็น วันละ ๒ เวลา โดยมีได้ขาด ช่วงเช้าก่อนไปโรงเรียน และช่วงเย็นหลังกลับจากโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว ทำให้ลูกนกโตวันโตคืน จนกระทั่งสังเกตเห็นว่า เขาเริ่มจิกอาหารกินเองได้เอง ฉันรู้สึกดีใจที่ได้รับความรู้ในเรื่องนี้ว่า เราต้องเรียนรู้จากธรรมชาติ

ลูกนกพิราบดังกล่าวเริ่มออกชนเต็มตัว แต่ไม่ยอมบินออกไปไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใกล้เวลาค่ำ เขาจะมาเดินวนไปเวียนมาอยู่รอบเตียงที่ฉันนอนเป็นประจำ และกลางคืนลูกนกก็จะนอนอยู่ใต้เตียงที่ฉันนอนด้วย เข้าขึ้นหลังจากที่ฉันตื่นนอนแล้ว เขามักเดินตามเสมือนว่า มีใจถึงฉันด้วยความรู้สึกอบอุ่น

สิ่งที่เล่ามาแล้วดูเหมือนว่าจะเป็นกิจวัตรประจำวันระหว่างฉันกับลูกนกตัวนั้น จนกระทั่งรู้สึกว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา แสดงให้เห็นว่าต่างฝ่ายต่างมีจิตใจถึงกันอย่างเป็นธรรมชาติ

ฉันไม่เคยนึกฝันมาก่อนเลยว่า วันหนึ่งจะเกิดอันตรายกับนกตัวนั้นจนถึงชีวิต เพราะเช้าวันนั้น ลูกนกยังเดินเล่นอยู่บนบ้าน จนกระทั่งฉันเดินลงบันไดเพื่อไปโรงเรียน โดยลืมปิดประตูบ้านไว้ ช่วงเย็นหลังจากกลับมาถึงบ้านแล้ว ฉันมองไม่เห็นลูกนกซึ่งเคยมารอรับอยู่ตรงบันไดเป็น

ประจำ จึงรู้สึกผิดสังเกต

หลังจากสอบถามหลายต่อหลายคนจนกระทั่งได้ความว่า นักได้ลงมาข้างล่างอาจเป็นเพราะ ความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ จากโลกภายนอก ในที่สุดลูกนกตัวนั้นก็มาเดินตามหมา จนกระทั่งถูกหมากัดตาย มันเป็นบทเรียนชีวิตที่สอนฉันอย่างลึกซึ้ง แม้จะเป็นเพียงแค่นกตัวหนึ่ง แต่มันก็เป็นเพื่อนใจ และเป็นผลพวงที่ฉันได้ปฏิบัติเอาไว้ สิ่งนี้เป็นกรณีที่น่าประทับใจ ตั้งแต่สมัยที่ฉันอายุยังน้อย

ความจริงยังมีเรื่องราวอีกมากมาย จึงขออนุญาตนำอีกกรณีมาเป็นตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งในช่วงนั้นประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ขณะนั้นฉันถูกขอร้องให้เข้าไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการเกษตรและสหกรณ์ โดยมีนายกรัฐมนตรี พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการเอง เพราะท่านมีพื้นฐานที่สนใจการเกษตรอย่างมาก แต่ก็ได้มอบหมายให้ฉันพิจารณาทำงาน และตัดสินใจเองได้อย่างอิสระ

ดังนั้นฉันจึงไม่ค่อยได้ไปพบ หากมุ่งลงสู่ชีวิตคนที่อยู่กับพื้นดินตลอดเวลา แม้แต่ทำงานที่ฉันนั่งทำงาน ส่วนใหญ่ก็เป็นพื้นดินในชนบท บางวันถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ ก็มักนั่งรถแท็กซี่มาที่กระทรวงเกษตรฯ และไม่ยอมปล่อยโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้จากชีวิตและความคิดของคนขับรถแท็กซี่ไปในตัวด้วย ชีวิตของฉันจึงมีแต่ได้กำไร ที่ค่อนข้างชัดเจนกว่าการสูญเสีย

เช้าวันหนึ่งหลังจากตื่นนอนแล้วรู้สึกสดชื่น จึงแวะเข้าไปเดินดูต้นไม้ในเรือนกล้วยไม้หลังเล็ก ๆ ที่สร้างไว้ใช้ศึกษาหาความรู้ใกล้บ้านพักด้วยความรู้สึกสบายใจ

ระหว่างเดินอยู่ในเรือนต้นไม้ สายตาของฉันเหลือบไปเห็นเจ้ากระรอกตัวหนึ่งเดินอยู่บนราวแขวนกล้วยไม้ด้วยผีเสื้อที่เสียบมาก ดูเหมือน

มันจะสนใจจ้องมองฉันด้วยแววตาที่เป็นประกายน่าประทับใจมาก

เมื่อฉันก้าวเท้าเดินต่อไป ๒ - ๓ ก้าว มันก็จะกระโดดตามโดยมีสายตาจับจ้องมองฉันตลอดเวลาทำให้ฉันรู้สึกว่ามันเป็นภาพที่น่ารักมาก เพราะมันทำให้รู้สึกถึงความละเอียดอ่อน และมีความรักความน่าเอ็นดู

หลังจากฉันก้าวเดินต่อไปอีกเล็กน้อย มันก็จะกระโดดตามด้วยฝีเท้าที่เงียบกริบ สะท้อนให้เห็นถึงความนุ่มนวลในอากัปภิกิริยา ทำให้ฉันรู้สึกว่ามันเป็นภาพที่น่ารักเอามาก ๆ

หลังจากนั้นฉันได้หันมามองตามันด้วยความซึ่งใจ และแล้วความเมตตาปรานีก็ได้ปรากฏออกมาเป็นอากัปภิกิริยา โดยการยื่นมือข้างขวาออกไปหา พร้อมทั้งดีดนิ้วเบา ๆ เพื่อว่าสิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นสื่อสัมผัสกับจิตใจที่ละเอียดอ่อนของมันได้

โดยมิได้คาดฝันเลยว่า อะไรจะเกิดขึ้น แต่ระหว่างอากัปภิกิริยาที่มีการสื่อสารกันอย่างเป็นธรรมชาตินั่นเอง มันก็จะกระโดดมาเกาะที่มือฉัน พร้อมทั้งใช้ฟันอันแหลมคมคู่นำฝังลงไปยังปลายนิ้ว จนกระทั่งปรากฏเลือดสีแดงกระชูดออกมา

ด้วยความตกใจร่วมกับความเจ็บปวด! แต่แทนที่จะโกรธเจ้ากระรอกตัวนั้น ฉันกลับหวนมาพิจารณาตนเอง โดยนึกในใจว่า จิตใจเรายังไม่ละเอียดอ่อนพอที่จะสื่อกับมันได้ หรือว่าการกระโดดกัดปลายนิ้วเป็นการแสดงความรักของมันก็เป็นได้ ?

ฉันเดินกลับออกมานอกเรือนต้นไม้ เพื่อออกมาหายใจแผ่ แต่ในใจก็ทำให้รู้สึกว่ามันเป็นบทเรียนที่สัต์ว์ตัวน้อย ๆ สอนให้ฉันรู้ว่าอย่าถือดีว่าตัวเองมีเมตตาธรรม แค่นั้นยังไม่พอ จึงไม่ควรเห่อเหิมลืมหืม หากหวนกลับไปทบทวนเสียใหม่

วันนั้นฉันไปทำงานที่กระทรวงเกษตรฯ ด้วยปลายนิ้วข้างขวาซึ่ง

มีผ้าพันแผลพันเอาไว้ด้วย มันสอนให้รู้ว่า ตนเองควรจะต้องพิจารณา
ปรับปรุงอยู่เสมอ ตราบใดที่คิดว่า ตนดีแล้ว รู้แล้ว ตราบนั้นก็
คงจะมีอันตรายรออยู่เบื้องหน้า ซึ่งไม่ควรไปโทษคนอื่น แต่ทำให้รู้สึก
ได้รับ บทเรียนขั้นตอนใหม่หรือบทใหม่

มีอีกกรณีหนึ่งซึ่งผู้เขียนใคร่หยิบยกมากล่าว เพื่อเป็นตัวอย่าง
ในการเรียนรู้ แม้ช่วงเวลาจากสิ่งที่เล่าให้ฟังมาแล้ว ในกรณีลูกนกพิราบ
ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อฉันยังเป็นเด็ก มาถึงช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ นับว่าเวลาผ่านพ้น
มาหลายปี แต่สิ่งเหล่านี้มันยังอยู่ในหัวใจ ทำให้ปฏิบัติได้อย่างเสมอต้น
เสมอปลาย

ฉันมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บางเขนซึ่งขณะนั้นยังมีสภาพเป็นท้องนา
มองเห็นกอไผ่ขึ้นเป็นหย่อม ๆ ฉันพัฒนาบริเวณบ้านให้เติบโตขึ้นมาโดย
มีต้นไม้ขนาดใหญ่ทั้งใหญ่และเล็กปลูกไว้ในบ้าน หรืออาจเรียกว่า เป็น
ชุมชนของตนไม้ก็ไม่น่าจะผิด ปรากฏว่ามีสัตว์ธรรมชาติ โดยเฉพาะ
นกนานาชนิดมาอาศัยความร่มเย็นอยู่อย่างมีความสุข

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สภาพในบริเวณบ้านฉันก็ยังร่มรื่น
เหมือนเดิม ทั้ง ๆ ที่โดยรอบแทบจะเป็นป่าคอนกรีตหมดแล้ว ปรากฏว่ามี
ลูกนกเขาคุนึ่งหนึ่งตกลงมาจากรัง ขณะที่ตัวมันยังแดง ๆ ทำให้ฉันนึกถึง
ภาพสมัยก่อน แล้วฉันก็ตัดสินใจเลี้ยงนกเขาคุนึ่งนี้ โดยเลียนแบบธรรมชาติ
เหมือนที่เคยทำ ตั้งใจว่าพอเขาโตจนกระทั่งปีกกล้าขาแข็งก็จะปล่อยไป
ให้เขาใช้ชีวิตอย่างอิสระ

เวลาผ่านพ้นมากกว่า ๑ ปี ฉันสังเกตว่า เขาอยู่ในกรงที่ฉันเลี้ยง
ดูอย่างมีความสุข มีขนขึ้นเต็มตัว และมีสุขภาพแข็งแรง ถึงเวลาก็ได้กิน
อาหารอย่างสม่ำเสมอ

อยู่มาวันหนึ่งฉันจึงคิดจะปล่อยนกคุนึ่งนี้ออกไปสู่ธรรมชาติเนื่องจาก

บรรยากาศในบริเวณบ้านเวลาเช้า ๆ มักได้ยินเสียงนกเขามาขันอยู่ตามต้นไม้เสมอ ๆ บางวันก็พบว่ามันนกเขาชวามาเดินอยู่ภายใต้ร่มไม้เป็นคู่ บางวันขณะที่มีแสงแดดออกอ่อน ๆ ยังมีนกมานอนกางปีกอาบแดดอยู่ที่ลานหน้าบ้าน

เช้าวันนั้นฉันเปิดกรงปล่อยนกคู่นั้นให้บินออกไปหากินเอง แต่สังเกตเห็นว่า ช่วงเวลากลางวันเขากลับมาเดินเล่นอยู่ในบ้านอีก และยังมีนิสัยเชื่องกว่านกอื่น ๆ จนกระทั่งถูกหมาและแมวจ้องจะกัด ทำให้ฉันต้องไล่สัตว์พวกนั้นออกไป และจับมาใส่ไว้ในกรงอีก

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความคิดได้ว่า แม้สัตว์ที่เราเอามาเลี้ยงไว้ด้วยความเมตตาปราณีมันก็ไม่อยากละทิ้งออกไปหากินเอง หากยังสะท้อนให้เห็นภาพเสมือนระลึกถึงบุญคุณ ทำให้หวนกลับมาพิจารณาด้วยใจถึงความอบอุ่น มากกว่าที่จะกลับมาคิดว่าเข้ามาถูกกักขัง

หวนกลับมานึกถึงกล้วยไม้ ซึ่งฉันเป็นคนริเริ่มพัฒนามาตั้งแต่เริ่มแรก ทำให้ตกอยู่ในสภาพ เติบโตจนกระทั่งค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม จากนั้นมาความมั่นคงที่อยู่ในอุดมการณ์ดังกล่าว ได้สอนให้ฉันรู้ว่ธรรมชาติของชีวิตคนและสัตว์ ซึ่งหลายคนที่รักความสบายยังคงเดินตามกระแสต่อไปเป็นส่วนใหญ่มองไม่เห็นความจริงดังกล่าว

ดังตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดภาวะสูญเสียพันธุ์กล้วยไม้ที่อยู่ในป่าตามธรรมชาติ ส่วนใหญ่มักคิดกันว่าจะต้องเอากลับไปปลูกคืนสู่ป่า ซึ่งเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ จึงทำให้เสียทั้งเวลา รวมทั้งเงินทอง และก็ทำไม่สำเร็จ

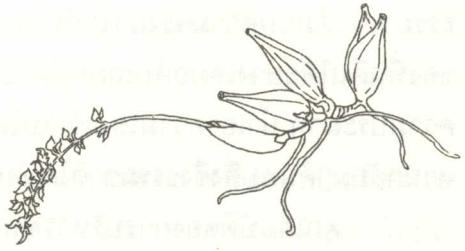
ซึ่งความจริงแล้ว หากคนหวนคิดกลับมาพิจารณาที่ต้นเหตุซึ่งอยู่ในใจตนเอง โดยที่เราทุกคนจำเป็นต้องทำตามธรรมชาติ การนำเอากล้วยไม้มาใช้ประโยชน์จึงไม่ใช่เป็นปัญหา แต่เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนแต่ละ

คนมีโอกาสเรียนรู้ จึงสามารถอยู่ได้ทั้งคนและต้นไม้

เพียงแต่การเอามาใช้ประโยชน์ควรอยู่ในสภาพที่พอดีพองาม และเกิดความรักตามเหตุผล อย่าใช้ความโลภไปกอบโกยมาหาประโยชน์ อย่างอื่นจนกระทั่งมากเกินไป ในที่สุดสิ่งเหล่านี้ย่อมอยู่ได้ทั้งคนและต้นไม้ โดยไม่เบียดเบียนใคร

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว น่าจะเป็นครูสอนใจให้เราทุกคนนำไปปฏิบัติ ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข โดยที่ธรรมชาติไม่ตก อยู่ในสภาพสูญเสียอีกด้วย

คุณสมบัติของผู้บริหาร

ภายในภาพรวมของสังคม ซึ่งมีคนอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย หวนกลับไปนึกถึงช่วงซึ่งอิทธิพลความทันสมัยทางวัตถุ ยังไม่เข้ามาครอบงำรุนแรงมากนัก คนยุคก่อนเคยมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลกว่าปัจจุบัน โดยที่มีภาชิตบทหนึ่งซึ่งกล่าวฝากลูกหลานเอาไว้ว่า ภายในภาพรวมของความแตกต่าง สิ่งซึ่งมีคุณอนันต์ ย่อมมีโทษอย่างมหันต์ ภาชิตดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติของทุกสิ่งทุกอย่าง ดังเช่นที่ผู้เขียนเคยกล่าวย่ออยู่เสมอว่า บนพื้นฐานความเป็นกลาง ควรมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เห็นได้ ๒ ด้าน อีกทั้งยังรู้ความจริงได้ว่า ด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง

เรื่องราวซึ่งนำมาเขียนลงในบทความเรื่องนี้เป็นความจริงที่ผู้เขียนได้รับจากประสบการณ์ชีวิตมากกว่าการนำเอาสิ่งประดิษฐ์ทั้งหลายจากภายนอกมาเขียน ความหมายของผู้บริหารที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างสอดคล้องกันกับความจริง มีผลสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจของแต่ละคน

โดยเหตุที่การดำเนินชีวิตของทุกคน ซึ่งเกิดมาจากพื้นดินสู่โลก

ธรรมชาติได้มอบความจริงมาให้กับใจ ซึ่งมีจิตได้สำนึก รำลึกถึงคุณค่าของพื้นดินได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย เว้นไว้แต่ว่า ผู้ดำเนินชีวิตด้วยความประมาท นำเอาความโลภเข้าไปใส่ไว้ในใจตนเองทำให้ลืมนั่น มักไม่หวนกลับมาค้นพบสิ่งซึ่งธรรมชาติได้มอบไว้เป็นสมบัติติดตัวมาด้วย

คุณสมบัติของการบริหารงาน ผู้บริหารควรตรวจสอบได้จากรากฐานจิตใจตนเอง ซึ่งแต่ละคนเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต อันมีผลช่วยให้สามารถจัดการ ในการดำเนินชีวิตของตนเองไปได้อย่างราบรื่น ทุกคนต้องการความสุข แต่ความสุขที่แท้จริง ควรยังรู้ได้ว่า เกิดจากผลของการบริหารใจตนเอง อันนำไปสู่การบริหารผู้คน เริ่มต้นจากผู้ซึ่งอยู่ใกล้ตัวเรามากที่สุด นับตั้งแต่ ครอบครัว ญาติมิตร ไปจนถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบและทำงานอยู่ร่วมกัน ไปจนถึงเยาวชนคนรุ่นหลังในสังคมทั่วไป

หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า ผลจากการบริหารช่วยให้ตนมีความสุขร่วมกับผู้คนที่ดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานอยู่รอบข้าง ดังนั้น อาจกล่าวสรุปได้ว่า ก่อนที่จะบริหารงานอื่นใดให้เป็นผลสำเร็จ ตนควรจะต้องบริหารทุกสิ่งทุกอย่าง ภายในชีวิตตนเองให้ประสบผลสำเร็จ ช่วยให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างภาคภูมิใจ มากกว่าความภูมิใจในการได้ตำแหน่ง อำนาจ ทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนยศถาบรรดาศักดิ์

แต่การจะผ่านจุดนี้ไปได้ ตนควรยังรู้ความจริงภายใต้จิตสำนึกว่า สิ่งต่าง ๆ เป็นเพียงรูปวัตถุ ซึ่งผู้คนในสังคมในอดีตได้สมมติขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการบริหารและจัดการ ถ้าเข้าใจจุดนี้ได้ ย่อมไม่หลงยึดติด หากรู้เท่าทันต่ออิทธิพล ดังนั้น จึงช่วยให้มันคงอยู่ได้กับสัจธรรมที่มีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองโดยแท้

ทุกวันนี้ เรามีการเลือกตั้ง และสรรหาผู้บริหาร แต่ผู้ที่เข้าใจถึงความจริง ย่อมรู้ได้ว่า ใ้ว่าบุคคลทั่วไปจะไม่มีความรู้ในการบริหารไม่

หากบุคคลผู้ได้รับเลือกควรมีคุณสมบัติชัดเจนเหนือผู้อื่นมากกว่า หาใช่การปล่อยให้ออกมาใช้อวดตัวเอง โดยยอมรับว่าเป็นการหาเสียง นับได้ว่าเป็นการเสียมารยาทในสังคมอย่างชัดเจน

ความจริงแล้ว หากจะว่าการหาเสียงไม่ใช่เรื่องจำเป็นก็ใช่ที่ แต่ควรเข้าใจความจริงว่า การหาเสียงที่ไม่ผิดมารยาทของผู้ดี ควรมีอยู่ในทุกคน นั่นคือการทำงานสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้เพื่อนมนุษย์อย่างอ่อนน้อมถ่อมตนมาตลอดชีวิต โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวัตถุของตนเอง สิ่งนี้ใช่หรือไม่ที่ควรถือว่า คือการหาเสียงบนพื้นฐานธรรมชาติที่มีความสุภาพเป็นสิ่งที่รองรับ เพราะนำมาซึ่งความเคารพและศรัทธาจากบุคคลทั่วไป อันนับได้ว่า เป็นการลงคะแนนเสียง ซึ่งเป็นของแท้

ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ อันเป็นที่พึงปรารถนาของคนในสังคม ควรจะมีความจริงดังกล่าวยุติในภาพที่แสดงออกมาให้คนยอมรับ มากกว่าปล่อยให้คนในสังคมแสดงมายาภาพกัน จนกระทั่งก่อความเสียหายอย่างกว้างขวาง

ถ้าจะถามว่า ขณะนี้ เราไปได้แนวคิดความเชื่อดังกล่าว ซึ่งเห็นอยู่ในปัจจุบันมาจากไหน คงตอบได้ชัดเจนว่า มันไม่ได้มาจากใจเราเอง หากมาจากรากฐานจิตใจของคนชาติอื่น อย่างเช่นที่นิยมกล่าวกันว่า **เอามาต่อยอด** ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ผู้เขียนขออนุญาตกล่าวฝากไว้ว่า มันไม่ได้ต่อยอดอะไรหรอก แต่เป็นเพราะเราเอามาทำลายสิ่งที่ควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจของเราเอง แต่เราเอาพื้นฐานคนชาติอื่นมาชุกภายใน อย่างที่เรียกกันว่า **ชุกหุ่น**

เมื่อกล่าวมาถึงจุดนี้ ควรจะมองเห็นได้ชัดเจนว่า กรณีชุกหุ่น ซึ่งเกิดจากบุคคลผู้ขึ้นไปถืออำนาจอยู่ในที่สูง ไม่ว่าจะจริงหรือไม่จริง เพียงคิดว่าจะน่าจะเป็นความจริง เพราะมีเหตุสืบเนื่องมาจากการชุกพื้นฐานวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาไว้ในกระบวนการวัฒนธรรมไทย อย่างที่เรียก

กันว่า **กระทำไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์**

ผู้เขียนเชื่อว่า คำว่า บुरณาการ เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว ภายในรากฐานจิตใจของทุกคนอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม หากแต่ละคนมีนิสัยบทพทอนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถรักษาความจริงเรื่องนี้เอาไว้ในรากฐานจิตใจตนเองให้มันคงอยู่ได้ ร่วมกับการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ย่อมสามารถมองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นบुरณาการ เพื่อนำไปสู่ความจริงได้ทุกเรื่อง

ผู้บริหาร หากใช่เป็นเพียงบุคคลผู้ขึ้นไปมีอำนาจในการบริหาร และจัดการอยู่บนที่สูงเท่านั้น ไม่ หากใครมองเห็นความจริงได้แค่นั้น เมื่อขึ้นไปทำหน้าที่บริหารก็คงมีลักษณะที่ขาดพื้นฐานซึ่งไม่แตกต่างไปจากปัญหาที่พบอยู่บ่อย ๆ ในสังคมขณะนี้

ทุกวันนี้ ถ้าเข้าใจความจริงแล้วว่า ทุกคนเป็นผู้บริหารไม่ว่าจะทำงาน อยู่ไหน และระดับไหนก็ตาม หากทำหน้าที่ ณ จุดนั้น อย่างดีที่สุด ควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้บริหารที่สร้างความสุขให้กับตนเองและสังคม อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ตนเอง อาจเป็นผู้ที่คนทั่วไปในสังคม เห็นว่ายิ่งใหญ่ ควรเข้าใจได้ว่า ความยิ่งใหญ่ที่แท้จริงไม่ใช่หาได้จากการมีเงิน มีอำนาจ และมีทรัพย์สิน รวมทั้ง ข้าทาสบริวารล้นเหลือ แต่ที่จริงแล้วควรหมายถึง การได้รับความเคารพรักและศรัทธาที่ยิ่งใหญ่ในสังคม อย่างที่สุภาชิตโบราณ ได้กล่าวไว้ว่า มีทรัพย์สินเงินทองมากแค่ไหน ถ้าได้มาจากพื้นฐานความโลภ หรือส่วนปรองดองก็ย่อมหมดไปในอนาคต

หากมีความศรัทธาอยู่ภายในรากฐานจิตใจ ถ้ายังใช้ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเอาความโลภไปใส่ เพราะความโลภ ทำให้เกิดความเสียหาย แก่คุณภาพชีวิตอย่างปฏิเสธไม่ได้

ดังนั้น ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ อันควรแก่การความต้องการของ

สังคมอย่างแท้จริง น่าจะได้แก่ ผู้ซึ่งยกความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ไว้เหนือตนเอง ยิ่งเป็นคนระดับล่าง และเยาวชนซึ่งชีวิตตกอยู่ในสภาพด้อยโอกาสกว่าตนด้วย

ผู้เขียน ได้เคยเขียนบทความเรื่อง คุณค่าชีวิตของคนที่สังคมรังเกียจ การเขียนครั้งนี้่อออกมาจากความจริงซึ่งมีอยู่ในใจตนเองและได้นำปฏิบัติมาแล้วในอดีต ตัวอย่างเช่น ระหว่างที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอธิการบดี ได้คบกับนักโทษในคุก ซึ่งต้องคดีฆ่าคนตาย นอกจากนั้นระหว่างช่วงดำเนินชีวิตประจำวันก็ได้มีการคบค้ากับคนที่อยู่ในกลุ่มชายตัวจนกระทั่งคนกลุ่มนี้ตัดสินใจเลิกการใช้ชีวิตอยู่ในมูมนั้น กลับมาเป็นผู้รู้ดำเนินการสุวิติทางที่สร้างสรรค์ได้เอง ซึ่งแน่นอนที่สุด ถ้าไม่ได้ปฏิบัติให้เกิดผลอยู่ในใจแล้ว ก็คงไม่อาจค้นหาความจริงจากใจออกมาเขียนให้เชื่อมั่นได้

ดังนั้น ใครจะว่าผู้เขียนว่าเป็นนักอะไร ต่อมิอะไร แม้กระทั่งถูกกล่าวเป็นนักเขียน แต่ตัวเองไม่เคยคิดว่าจะจะเป็นนักโน้น นักนี้ หากคิดอยู่เสมอว่าตนเป็นคนเหมือนทุกคน อีกทั้งมีหน้าที่นำปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่ยอมให้อิทธิพลภายในสถาบันการศึกษา รวมทั้งองค์กรซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการ เข้ามาสร้างเงื่อนไขกดดันให้จิตใจตนเอง ต้องเป็นนักอะไร ต่อมิอะไร

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙

“สู้กับใจตนเองเพื่อเป็นฐานที่ตั้งของการสู้กับ
ทุกสิ่งทุกอย่าง โดยไม่ยอมนอนลงบนพื้นดินให้
ผู้ที่ไม่ประสงค์ดีจะเข้ามาทำร้าย”

ความมั่นคงของชาติ ที่ไม่ต้องซื้อหาด้วยเงิน

เราได้พูดถึงถึงเรื่อง **ความมั่นคงของชาติ** มาช้านาน อีกทั้งยังมีการตั้งองค์กรภายใต้เรื่องนี้ขึ้นมา เพื่อการจัดการและดำเนินการอีกด้วย แต่ภาพซึ่งหลายคนมองเห็นก็คือ ในระดับชาติและภาพที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมมาจนกระทั่งถึงยุคนี้ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่เน้นการพัฒนาในด้านกำลังทหารและอาวุธ แม้การป้องกันกระแสสืบราชการลับ

ความจริงผู้เขียนก็ได้กล่าวมาแล้วหลายครั้งหลายหนว่า **ทุกสิ่งย่อมมองได้ ๒ ด้าน** โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่เป็นรากฐานซึ่งมีความจำเป็นอย่างแท้จริง ยิ่งเมื่อกล่าวถึงความมั่นคง ถ้าขาดรากฐาน ย่อมอยู่ได้ยาก เนื่องจากไม่ช้าไม่นาน สังคมก็ย่อมสั่นคลอนมากขึ้น จนกระทั่งล่มสลายในที่สุด

เป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดี แม้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ หลังจากประชุมเพื่อระดมความคิด เริ่มต้นจากครั้งที่ ๘ เราก็เน้นนโยบายของปัญหาว่าอยู่ที่คน ซึ่งสอดคล้องกันกับความจริงของสังคมและธรรมชาติ

จากสิ่งดังกล่าว ควรสะท้อนผลให้เข้าใจได้แล้วว่า **ความมั่นคงทางจิตใจของคนท้องถิ่น ควรมีความสำคัญในระดับพื้นฐาน** ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ย่อมอยู่ที่นี้แต่คนยุคปัจจุบันส่วนใหญ่ยังไม่มองเช่นนั้น ดังจะพบความจริงว่า หลังจากการสัมมนากันมาแล้ว แม้แผนพัฒนาแผนที่ ๘ จะผ่านพ้นมาแล้ว แต่เราก็กังมองข้ามหัวคนไปยึดติดอยู่กับเงินและวัตถุ ซึ่งมีทั้งทันสมัย และ ล้าสมัยเป็นวัฏจักร

อนึ่ง เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในขณะนี้ ซึ่งมีการแปลกแยกออกเป็น ๒ ฝ่าย โดยที่ฝ่ายหนึ่งอ้างว่า ตนมีพรรคพวกมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยึดถือรูปแบบประชาธิปไตยว่า ฉันได้เสียส่วนใหญ่ ซึ่งมาจากชาวนา ชาวสวน และชาวไร่ แต่แท้จริงแล้ว คนระดับนี้ในอดีตได้ถูกปล่อยปละ ละเลย หรืออีกนัยหนึ่ง มองข้ามความสัมพันธ์ทางจิตใจจากด้านการจัดการมาเป็นเวลาช้านาน

ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ เหล่านี้ ถูกอ้างว่าเป็นกลุ่มคนยากจน จึงมีการนำเงินและความสะดวกต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพไปให้ ทั้งที่ผ่านระบบราชการและไม่ได้ผ่านซึ่งหากรู้เท่าทัน ควรพบความจริงว่าการนำเงินไปแจกก็ดี หรือทำโครงการที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกสบายในด้านความเป็นอยู่ รวมทั้งสิ่งมอมเมาทั้งหลาย ตลอดจนงานอาชีพไปช่วยเหลือ แท้จริงแล้วก็คือ การสร้างพลังซึ่งมีผลทำลายรากฐานจิตใจคนท้องถิ่น ซึ่งควรจะซื่อสัตย์ต่อตนเองให้ลดน้อยลงไป กลายเป็นคนเสพติดเงินทอง อีกทั้งรสชาติความสะดวกสบายทางวัตถุต่าง ๆ

หลังจากผู้เขียนกล่าวมาถึงจุดนี้ ทำให้นึกถึงคำปรารภเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ดังมีข้อความต่อไปนี้ว่า **การให้ความรู้แก่คนเป็นเรื่องง่าย แต่การให้ความรู้โดยที่สามารถพัฒนาคนให้เป็นผู้รู้เท่าทันผู้อื่นเป็นสิ่งยากยิ่ง** ซึ่งประเด็นดังกล่าว ขณะนี้ แม้แต่บุคคลผู้ทำหน้าที่อยู่ในกระบวนการจัดการศึกษาก็ยังไม่อาจรู้ได้ถึงความจริงเป็นส่วนใหญ่

ทุกวันนี้ รากฐานจิตใจคนท้องถิ่น ซึ่งควรจะหยั่งรู้ความจริง และมีความรักแผ่นดินถิ่นเกิด ซึ่งชีวิตตัวเองได้พึ่งพาอาศัย อีกทั้งยังรู้เท่าทันผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติของการถ่วงดุลในระดับพื้นฐาน นับว่ายิ่งหย่อนยานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่พบเห็นได้ก็คือ การนำมือบมาชนมือบ โดยที่ ฝ่ายหนึ่ง น่าจะมองถึงความมั่นคงของชาติ โดยการพิจารณาถึงเหตุและผล ในด้านจารีตประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น และเศรษฐกิจ ซึ่งควรเกิดจากจิตได้ สำนึกของแต่ละคน กลับถูกชักจูงให้เกิดความแตกแยกแบบมือบชนมือบได้โดยง่าย

สภาพสังคมดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนนึกถึงความเชื่อของคนแต่ก่อน ซึ่งมักนำมากล่าวเตือนสติลูกหลานว่า **เงินและความทันสมัยทางวัตถุเข้าที่ไหน สังคมย่อมแตกความสามัคคีขึ้นที่นั่น** สิ่งซึ่งเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ในชัดเจนจากอดีต อันไม่น่าจะยาวนานนัก ได้แก่ นโยบายการนำเงินในท้องพระคลังมาผันสู่ชนบท ทำให้วัฒนธรรมการลงแขกของชาวนา ชาวไร่ กลับหายไป กลายเป็นการว่าจ้างและรับจ้างเหมือนอย่างในปัจจุบัน นอกจากนั้น การเอาเงินท้องพระคลังมาแจกจ่าย ทำโครงการกองทุนหมู่บ้าน ในขณะที่ชาวบ้านยังมีหนี้สินกระจายอยู่ทั่วไป นอกจากทำลายอุดมการณ์ในการพึ่งพาตัวเองบนพื้นฐานความซื่อสัตย์สุจริต ต่อแผ่นดินถิ่นเกิด และตระหนักถึงความสำคัญของการทำเกษตรในด้านที่อบรมบ่มนิสัยให้คนรักแผ่นดิน แทนที่จะมองแค่ว่าเป็นงานอาชีพ ทำให้รากฐานจิตใจบนเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งอ่อนแออยู่แล้ว กลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ถ้าจะว่ารากฐานจิตใจคนท้องถิ่น ยังไม่อาจมั่นคงเข้มแข็งยิ่งขึ้นได้แล้ว กลับทำให้ทรุดหนักลงไปอีก ดังนั้น ยังเป็นโอกาสให้กลุ่มบุคคลผู้มีทุนรอนมากมายใช้เงินทองเป็นเครื่องมือสร้างความเลวร้ายให้กับความมั่นคงของชาติมากขึ้น

สิ่งที่กล่าวมานี้ ควรจะสะท้อนให้เห็นความจริงแล้วว่า กลุ่มบุคคลผู้ต้องการประชาธิปไตย แต่ขาดความรู้ประชาธิปไตยให้ถึงรากเหง้าได้ทำอะไรลงไป จนกระทั่ง เกิดความเสียหายให้กับประเทศชาติในระยะยาว สมกับคำปราชญ์ที่กล่าวกันไว้ว่า **คนในสังคมไทยส่วนใหญ่แก้ปัญหาได้ แต่เพียงปลายเหตุ** ยิ่งไปกว่านั้นความรู้สึกเช่นนี้ ทำให้ผู้เขียนนึกได้ว่า ตนเองได้เคยเขียนไว้ในบทความบางเรื่อง ตั้งแต่สมัยหนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ยังไม่ถูกปิด ถึงกับขนานนามสังคมไทยว่า สังคมไทยเป็นสังคมปลายเหตุ

มาถึงขณะนี้ หากเราแต่ละคนยังมีสติที่มั่นคงอยู่ได้ ควรจะจำได้ ว่า การคิดแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะจากคนในภาครัฐ มักถูกกำหนดโดยอิทธิพลจากอุปวัตถุทำให้เห็นได้แต่ปัญหาเฉพาะหน้า จนกระทั่ง กลายเป็นระบบซึ่งมีเปลือกหนามาก

อนึ่ง แท้จริงแล้ว ถ้าต้องการความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประเทศชาติ ทั้งในด้าน สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เราควรใช้การแก้ปัญหาในระยะยาว เป็นพื้นฐาน โดยมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นส่วนเสริม

สังคมทุกวันนี้ จึงมาถึงจุดซึ่งเราเรียกกันว่า ทางตัน ไม่ว่าจะหันไปทางไหน คุณจะเห็นแต่สิ่งแปลกปลอม ซึ่งเข้าไปปนเปื้อนอยู่ในกระบวนการจัดการ ทั้งในด้านวัฒนธรรม การศึกษา และในด้านเศรษฐกิจ เราก็มักมีแต่ตำราซึ่งเป็นสิ่งสมมุติหอบติดมือกันไปเป็นตั้ง ๆ ส่วนตำราที่เกิดจากจิตวิญญาณความเป็นไทยของคนไทยแต่ละคน แม้เป็นนักวิชาการส่วนใหญ่ก็ดูเหมือนว่าจะมีการผูกרון ยิ่งขึ้นทุกขณะ จนแทบจะหาทางซ่อมแซมได้ยาก

การที่เราเขียนย้ำไว้ในรัฐธรรมนูญถึงความมั่นคงของชาติ ถ้าจะกล่าวว่า หากรากฐานจิตใจคนไทยมีความมั่นคงอยู่กับสัจธรรมแล้ว ความมั่นคงของชาติย่อมเกิดได้เองเป็นธรรมชาติ

นับจากอดีตมาจนถึงทุกวันนี้ ดูเหมือนว่าเราจะมีความมั่นคง แต่เพียงภาพเฉพาะหน้า ซึ่งขณะนี้ ก็อ่อนแอลงไปเรื่อย ๆ ครั้นจะหันไปหาความมั่นคงในระยะยาว ดูเหมือนว่าคนไทยกำลังเลื่อยขาเก้าอี้ตนเอง ส่วนใครจะเห็นได้ หรือไม่ได้ ย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละคน ที่จะมีพื้นฐานอิสระแค่ไหน แทนที่จะปล่อยให้ สิ่งแปลกปลอมจากภายนอก มันเข้าไปแฝงอยู่จนแทบจะเต็มไปหมดแล้ว

ถ้านำเอารากฐานจิตใจของคนไทยแต่ละคน ซึ่งควรจะมีอิสรภาพมาเป็นพื้นฐานของเอกราชและประชาธิปไตยแล้ว สิ่งที่ปรากฏเห็นได้จากภายนอก มันทำให้อดรู้สึกไม่ได้ว่า ขณะนี้รัฐนาวาลำนี้ กำลังใกล้จะจมลงไปสู่ท้องทะเลอยู่แล้ว แม้แต่การคิดจะกู้ให้คืนกลับมา ผู้เขียนก็ยังหวังได้ยากว่า กระแสการกู้มันจะเร็วเหนือกว่าน้ำเสีย ซึ่งมีเกลียวเค็มจัดได้เข้าไปสู่ภายในรวดเร็ววกกัน เพราะหลายสิ่งหลายอย่างยังปรากฏเป็นภาพที่ขาดสมดุลในตัวของมันเอง

หรือว่ามีใครบางคน กำลังอุตรจิตไปว่า สังคมไทยซึ่งเคยมีรากฐานเป็นของตัวเองอย่างชัดเจน ถ้าจำต้องสูญเสียไปทั้งหมด ก็ไม่เป็นไร เพียงขอให้ตัวกูและครอบครัวอยู่ได้เท่านั้นเป็นพอ

อนึ่ง ผู้เขียนใคร่ขอแนะนำร้อยกรองบทหนึ่งซึ่งบรรพบุรุษของเราเคยลิขิตเอาไว้ว่า

เสียสินสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู่ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้แต่ดำรงความสัตย์	ไว้นา
เสียสัตย์อย่าเสียสู้	ชีพม้วย มรณา

จึงมีคำถามตามมาว่า เราจะสู้ หรือจะคิดหนี ? คงมีคนถามว่าจะสู้กับอะไร ผู้เขียนขออนุญาตตอบให้ถึงรากฐานว่า สู้กับใจตนเอง เพื่อเป็นฐานที่ตั้งของการสู้กับทุกสิ่งทุกอย่าง โดยไม่ยอมมนอนลง

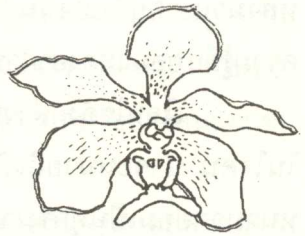

บนพื้นดินให้ผู้ที่ไม่ประสงค์ดีจะเข้ามาทำร้าย เช่นที่คนโบราณเคยกล่าวไว้ว่า คนที่ขี่ม้าเข้าป่า ควรพกมะนาวสด ๆ ไปด้วย หลังจากม้าได้กลืนเสื้อ มันจะนอนลงให้เสือกิน โดยไม่ทันเห็นตัวว่าเสื้ออยู่ที่ไหน เพราะฉะนั้น เมื่อคนขี่รู้ว่าม้าได้กลืนเสื้อ ก็นำลูกมะนาวไปบีบใส่จมูก นี่คือวิธีแก้แบบชาวบ้านโดยไม่ต้องไปเสียเงินมากมาย

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙

การเดินทางสู่จุดหมาย
ของชีวิต

“ปัญหาคือครูชีวิต เราจะเป็นคนดีที่มีคุณภาพได้
จำเป็นต้องผ่านความยากลำบากของชีวิตมาก่อน
จนกระทั่งรู้สึกได้ว่าความยากลำบากไม่ใช่เรื่องลำบาก
แต่เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต”

ผีมีจริงหรือไม่จริง ?

มนุษย์ทุกคนย่อมมีความเห็นแก่ตัวเป็นธรรมดา นอกจากนั้นบางคนก็อาจมีมากมีน้อยแตกต่างกัน

คนมีนิสัยเห็นแก่ตัวเมื่อรู้สึกว่ามีปัญหามักมีแนวโน้มมองออกจากตัวเองลงไปโทษคนอื่นสิ่งอื่นมากกว่าการหวนกลับมาพิจารณาตัวเองเป็นธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่ใจตัวเองเป็นฝ่ายรู้สึกได้ถึงปัญหา ดังนั้นคนลักษณะนี้จึงไม่กล้าเผชิญความจริงเพราะกลัวความทุกข์จากใจตัวเอง

คนเห็นแก่ตัวมักมีนิสัยหวาดระแวงคนอื่น สิ่งอื่น แม้จินตนาการที่ควรเกิดจากใจอันเป็นธรรมชาติ แต่ถ้าจิตใจมีกิเลสย่อมเกิดความหวาดระแวงสิ่งที่อยู่ภายนอก ไม่ว่าจะเห็นอะไรก็มักสร้างภาพขึ้นมาหลอกตัวเอง

อนึ่ง ความทุกข์เกิดจากเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในใจคน หากมีใจสะอาดบริสุทธิ์ถึงระดับหนึ่ง ย่อมรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ คนลักษณะนี้มีธรรมชาติที่ไม่รู้สึกว่ามีสิ่งใดคือปัญหา เมื่อเกิดความทุกข์คงหาทางออกในการทำงานได้อย่างอิสระ ทำให้มีความสุขในการทำงานได้ทุกอย่าง

ความเห็นแก่ตัวของคนเกิดจากเงื่อนไขที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจ ทำให้ยึดติด หากเห็นสิ่งใดแล้วรู้สึกตรงใจตัวเองก็จะลุ่มหลงมัวเมาอยู่กับสิ่งนั้น ในมุขกลับหากมีโอกาสสัมผัสสิ่งใดที่ขัดต่อความรู้สึกย่อมแสดงอาการปฏิเสธออกมาปรากฏ โดยเก็บความรู้สึกไว้ไม่ได้

เงื่อนไขดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่า ความหมายของคำว่าบาปอยู่ในใจคน น่าจะหมายถึงเงื่อนไขที่กล่าวมาแล้ว หากใครเก็บเอาไว้ในใจหนามากย่อมเป็นทุกข์มาก หากมีสิ่งที่สนองความอยากซึ่งอยู่ในจิตใจตนเองได้ ก็มักหลงอย่างไม่ลืมหูลืมตา

หากเงื่อนไขดังกล่าวถูกชำระล้างให้เบาบางลงไปเรื่อย ๆ จิตใจย่อมสามารถมองเห็นอะไรต่อมิอะไรซึ่งอยู่ภายนอกได้ทะลุปรุโปร่งถึงความจริง

ดังนั้นความโปร่งใสที่อยู่ในใจเราแต่ละคน น่าจะหมายถึง “บุญ” เพราะบุญทำให้ใจรู้สึกเป็นสุข ผู้ที่มีจิตใจปล่อยวาง ย่อมมีความสุขได้เสมอ นอกจากนั้นยังมีพลังใจในการทำงานอย่างไม่เลือกว่าเป็นงานอะไร เพราะทำแล้วมีความสุขได้ทุกเรื่อง

มีผู้กล่าวว่า คนถูกผีหลอกเพราะมีบาปหนา ส่วนคนมีบุญ ผีจะไม่กล้ำหลอก สิ่งนี้น่าจะมีเหตุผลมาจากสิ่งที่ได้ชี้แจงถึงเหตุผลมาแล้วทั้งหมด

อย่างไรก็ตามหากนำสิ่งที่กล่าวมาแล้วมาประมวลเข้าด้วยกัน คนที่มีจิตใจโปร่งใสถึงระดับหนึ่งย่อมเข้าใจได้ไม่ยาก ส่วนผู้ที่มีจิตใจยึดติดหรืออีกนัยหนึ่งมีอัตตาสูง ย่อมเข้าใจได้ยาก

เพราะฉะนั้น หากจะถามว่าผีมีจริงหรือไม่จริง แต่ละคนก็อาจคิดได้ทั้งสองด้าน บางคนเชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ บางคนเชื่อแนบแน่นว่าเห็นมากับตาตัวเอง ซึ่งก็เป็นความจริงเพราะคนลักษณะนั้น ย่อมมองเห็น

ด้วยตนเอง คงต้องเชื่อว่าเขาเห็นผีจริง จนกว่าจะชำระจิตใจให้สะอาด บริสุทธิ์ได้สำเร็จ

ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีเหตุมีผล คนที่รู้สึกกลัวผีก็มีเหตุผลเป็นของตัวเอง ส่วนคนที่ไม่เคยเห็นผีและไม่เชื่อว่าผีมีจริง ก็มีเหตุผลเป็นของตัวเองเช่นกัน หากหันหน้ามาเถียงกันก็คงไม่รู้จักจบสิ้น อย่างคนแต่ก่อนเคยพูดว่า **เถียงกันไม่ตกปาก**

จะตกปากได้อย่างไร ในเมื่อต่างคนต่างยืนอยู่คนละฟากอย่าง ที่สัจธรรมได้ชี้ไว้ว่า **ความจริงเป็นเรื่องเฉพาะตัว** เพราะจะให้แต่ละคนเหมือนกันไม่ได้ เรื่องนี้เป็นธรรมดาของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม

แทนที่จะคิดให้คนต้องเหมือนกัน ทำไม่ไม่หวนกลับมาคิดอีกด้านหนึ่งว่า **คนที่อยู่ร่วมกัน ควรเรียนรู้ซึ่งกันและกัน** เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน น่าจะเป็นไปได้มากกว่า

อนึ่ง การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ก็ไม่ใช่มานั่งคุยกันเฉย ๆ ก็จะทำให้ได้ง่าย หากระดับจิตใจใกล้เคียงกัน ก็พอจะพูดกันให้รู้เรื่องได้ไม่ยาก หากมีพื้นฐานยืนอยู่คนละฟาก การทะเลาะกันรุนแรงก็เป็นเรื่องธรรมดา บางคนขัดใจกันถึงกับชกต่อยกันก่อน หลังจากทั้งคู่รู้รสความเจ็บปวดได้ถึงจุดหนึ่ง ก็อาจหวนกลับมาเข้าใจกันได้

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว น่าจะเป็นอุทาหรณ์สอนให้รู้ความจริงว่า โดยสัจธรรมแล้วคนจำเป็นต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากการขัดใจกันก่อน แม้การขัดใจซึ่งกันและกันก็มีต่างระดับ หากไม่รุนแรงมากนัก หลังจากได้เถียงกันแล้วก็คงเข้าใจกันได้

หากระดับจิตใจแตกต่างกันมาก จนถึงกับยืนคนละฟาก ก็อาจถึงกับต้องลงมือลงไม้ทำให้เจ็บกันไปทั้งคู่ ถ้าไม่ยึดติดรูปแบบ ความเจ็บ

ปวดก็มีรูปแบบหลากหลาย บางครั้งถึงกับเลือดตกยางออก บางโอกาสก็ถึงกับฆ่ากันตาย

ความจริงจึงชี้ไว้ว่าวิถีชีวิตที่อยู่อย่างสบายเป็นการสร้างนิสัยไม่ดี ทำให้รู้สึกเปราะบางหรือไม่มีความอดทน ซึ่งแท้จริงแล้วความเจ็บปวดก็ดี ความรู้สึกอดทนก็ดี เป็นธรรมชาติซึ่งอยู่ในวิถีชีวิตของเราทุกคน หากมีมากมีน้อยต่างกันตามโอกาสและกาลเวลา โดยเฉพาะ**ความแตกต่างของเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานตนเอง**เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ

ท่านจึงกล่าวว่า **ปัญหาคือครุชีวิต** เราจะเป็นคนที่มีคุณภาพได้จำเป็นต้องผ่านความยากลำบากของชีวิตมาก่อน จนกระทั่งรู้สึกได้ว่าความยากลำบากไม่ใช่เรื่องลำบาก แต่เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตทุกคน

คนลักษณะนี้ แม้ก้าวไปสู่สภาพแวดล้อมซึ่งบางคนรู้สึกว่ามีปัญหาหนัก แต่อีกคนหนึ่งกลับรู้สึกว่ายู่อย่างมีความสุขและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่รู้คุณค่าของความยากลำบากได้ถึงระดับหนึ่งแล้ว ย่อมรู้สึกท้าทายที่จะก้าวเข้าไปหามัน

เพราะฉะนั้นหากใครรักลูกรักหลาน แล้วทะนุถนอมเลี้ยงดูชนิดที่กล่าวกันว่า **รินไม่ให้โตไรไม่ให้ตอม** ไม่ยอมขัดใจอะไรทั้งนั้น โดยที่เชื่อว่าตัวเองตั้งใจเลี้ยงลูกอย่างดีที่สุด

พ่อแม่ที่มีความรู้สึกนึกคิดดังกล่าว คือผู้ที่กระทำไปเพราะความไม่รู้ตัวเอง ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือการสร้างกรรมไว้ให้กับลูกหลานในอนาคต ทั้ง ๆ ที่ตนคิดว่าเจตนาดี

เพราะฉะนั้น จากสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่ากรรมเป็นสิ่งถ่ายทอดถึงลูกถึงหลาน และไม่เพียงพ่อแม่กับลูกหลานเท่านั้น หากผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและปกครองคนทุกรูปลักษณะมีนิสัยเช่นนี้ ย่อมเท่ากับทำร้ายเพื่อนมนุษย์ซึ่งอยู่ต่ำกว่าตน เป็นต้นว่าการแจกเงิน

แจกทองเพื่อหาเสียง เรียกร้องความรักเพื่อผลประโยชน์แห่งตน

ในกลุ่มทุกขนาดและทุกลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวในที่ทำงาน หรือในหมู่บ้าน รวมทั้งในประเทศ หากมีผู้นำลักษณะนี้ย่อมตรงกับสิ่งที่กล่าวกันว่า **ปฏิบัติการมอมเมาให้ตนเป็นผู้ปกครองได้ง่าย** แต่ในระยะยาวกลับสร้างความเสียหายไว้เป็นมรดกตกทอดสู่ชนรุ่นหลัง ทำให้ต้องได้รับกรรมและแก้ไขได้ยากยิ่งขึ้น

ผู้นำที่เข้มแข็ง ไม่เอาใจคนระดับล่าง แต่ปฏิบัติการให้เกิดความยากลำบากซึ่งชีวิตทุกคนจำต้องต่อสู้ คือผู้ที่หวังดีอย่างแท้จริง

แต่ความไม่เห็นแก่ตัวของผู้นำย่อมทำให้หวนกลับมามองที่ตนเอง และรู้ความจริงได้ว่า ตนเป็นผู้นำ ควรเผชิญความยากลำบากมากกว่าผู้อื่น อย่างที่พูดกันว่า **ผู้นำต้องกล้าเสียสละความสุขทุกรูปแบบ**

หากทุกสิ่งทุกอย่างปฏิบัติจากธรรมชาติที่อยู่ในใจ ย่อมไม่นึกว่าเป็นความยากลำบาก จึงสามารถปฏิบัติได้คงเส้นคงวา ไม่ว่าตัวเองจะยืนอยู่ในสภาพอย่างไร หากนำปฏิบัติเฉพาะขณะที่ตนยืนอยู่ ณ จุดสูงเหนือผู้อื่น แต่ปกติไม่ได้ทำเช่นนั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าขาด**ความจริงใจ หรือแสดงมายาภาพ** คนลักษณะนี้ย่อมทำได้ไม่นาน เพราะต้องฝืนใจตัวเอง วันหนึ่งก็ย่อมมีคนจับได้ว่าธาตุแท้ที่อยู่ในใจเป็นอย่างไร

แม้แต่จะจับได้เพียงนิดเดียวย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกเสื่อมศรัทธา ทำให้สิ่งที่ปฏิบัติมาแล้วในอดีตสูญสิ้นไปหมด

ความอดทนกับความสุขเป็นของคู่กัน ยิ่งไปกว่านั้นใครขออนุญาตกล่าวไว้ว่า **ความสุขเป็นพื้นฐานของความอดทนที่แท้จริง** หรืออีกนัยหนึ่งมีการปฏิบัติด้วยความจริงใจซึ่งให้กับทุกคน

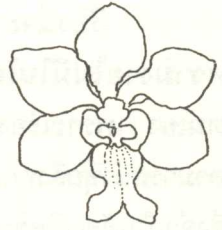
ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หากในสังคมมีคนที่ให้ใจดีต่อกัน ถึงจำนวน

หนึ่งแม้ไม่มากนัก สังคมย่อมปรับเปลี่ยนทิศทาง จากความเสื่อมถอยมาสู่ความสูงได้ไม่ยาก

จากหัวข้อที่ว่า **ผีมีจริงหรือไม่จริง** ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็คงเป็นเรื่องธรรมชาติของแต่ละคนที่จะคิดได้เอง หากใครคิดว่าผู้อื่นต้องเชื่อเหมือนตน บุคคลผู้นั้นแหละคงต้องเห็นผีไปอีกนาน

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

ชาติหน้ามีจริงหรือไม่จริง ?

ชาติหน้ามีจริงหรือไม่จริง? เป็นเรื่องที่พูดกันมานานแล้ว ความประโยชน์ตนได้ยืนมาตั้งแต่เด็ก จนกระทั่งถึงขณะนี้ก็ยังมีความบางคนพูดกันอยู่บ้างก็กล่าวว่า **ฉันเชื่อว่าชาติหน้ามีจริง** แต่ก็ไม่มีการอธิบายถึงเหตุและผลให้ผู้คนที่หลายเข้าใจชัดเจนจนเป็นที่เชื่อมั่นได้

บางคนกล่าวว่า **ชาตินี้ชาติหน้าเป็นเรื่องมงายไร้เหตุผล** คำพูดแบบนี้ที่ยังเปิดช่องว่างช่องโหว่ไว้ให้คนที่มีความจิตละเอียดอ่อนสามารถเห็นได้ หากยังรู้ความจริงจากจิตใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมองเห็นเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในความคิดแบบนี้

ชาตินี้ชาติหน้าเป็นเรื่องหลงมงาย เพราะตนเองใจร้อนขาดการค้นหาเหตุผลให้ถึงความจริงมากกว่า จึงด่วนปิดตาตนเองเพราะหลงอยู่กับความสบาย จนกระทั่งไม่ยอมคิด ทั้งที่เวลาของชีวิตทั้งหมดเปิดโอกาสให้แต่ละคนใช้คิดค้นหาความจริงอย่างต่อเนื่องจนถึงที่สุด จึงมีคำถามตามมาว่า **คุณได้ปฏิบัติจากใจตนเองและนำเหตุผลมาคิดให้ถึงที่สุดแล้วหรือยัง?**

เรื่องนี้จะว่าง่ายก็ง่าย จะว่ายากก็ยาก แต่ก็เชื่อว่า**ความยาก ความง่ายไม่มีในโลก** นอกจากหวนกลับมามองค้นหาเงื่อนไขที่อยู่ในใจตนเอง เพราะเรื่องนี้จะค้นหาคำตอบได้จากผู้ที่สนใจเรียนรู้เหตุผลและสามารถนำทุกสิ่งทุกอย่างมาคิดเชื่อมโยงถึงกันอย่างที่เรียกกันว่า **บูรณาการ** ซึ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นจากรากฐานจิตใจที่อิสระจึงจะสามารถอธิบายเหตุผลให้เห็นได้อย่างชัดเจน

หากจะกล่าวถึงเหตุและผลให้คนมองเห็นได้ก็คือ **ถ้าไม่มีอดีต เป็นพื้นฐาน ย่อมไม่มีปัจจุบัน หากไม่มีอดีตที่สานถึงปัจจุบันเป็น พื้นฐาน ย่อมไม่มีอนาคต** หรืออีกนัยหนึ่ง ความจริงได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า **ถ้าไม่มีเหตุ นั้นย่อมไม่มีเหตุนี้**

ข้อความที่หยิบยกมาเป็นต้นแบบดังกล่าว คือความจริงซึ่งคนผู้มีจิตวิญญาณและมีสติย่อมมองเห็นได้ไม่ยาก ยกเว้นไว้แต่ว่าผู้ซึ่งมีจิตใญ่ถูกอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของรูปวัตถุครอบงำไปจนกระทั่งเปรียบเสมือนก้อนอิฐ ก้อนหิน แล้วเท่านั้นจึงคิดได้ไม่ถึง

เพียงแต่คิดถึงชาตินี้ซึ่งอยู่ใกล้ตัวเราแต่ละคนมากที่สุด ควรจะเห็นได้ชัดเจนที่สุดว่า ชีวิตเราแต่ละคนที่เกิดมาและผ่านประสบการณ์จากการปฏิบัติเพื่อเรียนรู้ความจริงมาแล้วช่วงหนึ่ง ทุกคนน่าจะรู้ความจริงได้ว่า **มีอดีตเข้าไปแฝงอยู่ในจิตได้สำนึก**

ซึ่งแต่ละคนน่าจะสนใจค้นออกมาใช้เป็นบทเรียน อันถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างรากฐานตนเองให้ก้าวไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคง อย่างที่มีผู้กล่าวเตือนลูกหลานไว้ว่า **จงก้าวต่อไปอย่างมีสติ**

เมื่อใดที่จิตใจมุ่งไปสู่อนาคตอย่างรีบร้อน หรือมีความอยากได้ **สิ่งที่เป็นอนาคตอยู่ในความรู้สึก** เมื่อนั้นย่อมเกิดสภาพซึ่งเรียกกันว่า **คนล้มตัวเหมือนวัวล้มหลังหว่า** ย่อมเสี่ยงต่อผลเสียหายซึ่งตนเองและสังคมพึงได้รับที่อาจติดตามมาในภายหลังได้ไม่ยาก

การที่จะก้าวต่อไปอย่างมีสติได้ย่อมเกิดจากบทเรียนในการปฏิบัติซึ่งชีวิตตนได้สอนไว้แล้วในอดีต สิ่งนี้คือพื้นฐานในการดำเนินชีวิตซึ่งอดีตที่ผ่านมาได้ส่งสมผลมาแล้วตามช่วงของกาลเวลา รวมกับความจริงจากใจตนเองซึ่งได้รับจากสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน

อีกทั้งคนเราเกิดมามีธรรมชาติที่อยู่ร่วมกัน ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีทั้งระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กและครูกับศิษย์ ซึ่งแต่ละคนควรเป็นทั้งครูและศิษย์ให้แก่กัน เราจึงมักกล่าวว่า **ทุกคนและทุกสภาพชีวิตย่อมมีความสำคัญเสมอเหมือนกันหมด**

บางคนอาจสงสัยว่า **เด็กเป็นครูของผู้ใหญ่ได้อย่างไร ?** เมื่อผู้ใหญ่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า ผู้เขียนเคยกล่าวไว้ในที่ต่าง ๆ ว่า เด็กไม่ใช่อนาคต หากเป็นอดีต บางคนย้อนถามกลับมาว่า **ทำไมถึงคิดว่าเด็กเป็นอดีต ?** คำตอบก็คือ **เป็นอดีตของผู้ใหญ่ยังงี้ละ**

หากผู้ใหญ่คนไหนเห็นเด็กทำอะไรแล้วไม่พอใจ โดยไม่คิดทบทวนตัวเองว่า **เมื่อครั้งที่ตนยังเป็นเด็กก็คิดและทำเช่นเดียวกัน** ย่อมไม่ควรถือว่า มีคุณสมบัติความเป็นผู้ใหญ่ที่แท้จริง หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นผู้ใหญ่ที่เห็นแก่ตัวจึงไม่รู้จักเอาใจเขาใส่ใจเรา

หากมีคุณสมบัติเป็นผู้ใหญ่จริงย่อมเข้าใจความจริงจากใจเด็ก **จึงให้อภัยและให้โอกาส** โดยที่ไม่คิดตำหนิลงโทษเด็กแต่อย่างใด ผู้เขียนเคยกล่าวย้ำไว้หลายหนว่า **ผมได้ลูกศิษย์ที่หลากหลายเป็นครูตัวเอง** โดยที่คิดว่าเขาสอนผมมากกว่าผมสอนเขา

หากบุคคลใดมีรากฐานจิตใจอิสระถึงระดับหนึ่ง ย่อมสามารถเข้าใจและยอมรับความจริงดังกล่าได้แล้วได้ จึงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมท่ามกลางความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ทุกรูปทุกวัยได้อย่างมีความสุข

บางคนกล่าวเตือนสติไว้ว่า อย่าเพิ่งมองข้ามไปถึงชาติหน้า ชาติไหนเลย ขอให้มองดูความจริงชาตินี้เสียก่อน ซึ่งก็เป็นความจริง โดยที่คนยุคก่อนเคยสอนไว้ว่า ขอให้สนใจให้ความสำคัญเริ่มจากสิ่งที่อยู่ ใกล้ตัวไปก่อน แล้วจึงค่อยมองไกลออกไปโดยไม่ยึดติดอยู่กับรูปแบบของ จุดเริ่มต้น

แม้ในช่วงชีวิตนี้เราจะพบความจริงได้ว่า คนยุคนี้ส่วนใหญ่ มองข้ามตัวเองไปสนใจสิ่งที่อยู่ปลายเหตุ เพราะอิทธิพลจากการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบของเทคโนโลยีข้ามชาติ ที่เข้ามาแสวงประโยชน์ทาง วัตถุจากคนท้องถิ่น ทำให้ผู้มีรากฐานจิตใจไม่ลึกซึ้งแน่นอนหนาพอ ต่อสู้กับ ใจตนเองได้ยาก จึงหลุดจากรากฐานไปยึดติดอยู่กับสิ่งล่อตาล่อใจ และ สิ่งที่ย้ายวนอารมณ์

ดังนั้นจึงเห็นได้แม้จากช่วงชีวิตนี้ว่า คนส่วนใหญ่ลืมอดีตได้ง่าย แม้แต่สิ่งซึ่งชีวิตตนเองเคยสัมผัสมาแล้ว แต่ก็ไม่สนใจนำมาเก็บสะสมไว้ เพื่อใช้เตือนสติตนเองในการดำเนินชีวิตสู่อนาคต จึงทำให้เกิดความรู้สึก ว่า ของเก่าเป็นสิ่งที่ไร้คุณค่า สู้ของใหม่ไม่ได้ เราจึงเห็นพิพริภันท์ ต่าง ๆ ถูกทิ้งร้างไว้อย่างเปล่าประโยชน์ โดยที่มีคนสนใจเข้าไปหาศึกษา หาความรู้ น้อยมาก ยิ่งกว่านั้น ยังมีคนขโมยไปขายเอาเงินอีกด้วย

จึงสรุปได้ว่า แม้อดีตของชาตินี้ยังถูกคนส่วนใหญ่มองข้าม นับประสาอะไรที่จะสนใจค้นหาความจริง ย้อนกลับไปนึกถึงอดีตชาติ เมื่อไม่สนใจอดีตชาติ ย่อมไม่เชื่อว่าชาติหน้ามีจริง จึงคิดแบบปิดตัวเองว่า ใครเชื่อเรื่องนี้ถือเป็นการเชื่อแบบงมงาย

ความจริงแล้ว ร่างกายคนเป็นเพียงด้านวัตถุซึ่งเป็นสิ่งที่ สິงสทิถยของจิตวิญญาณเพียงชั่วชีวิตหนึ่งเท่านั้น

ในเมื่อเรือนร่างของคนมีสภาพเป็นวัตถุ หลังจากเกิดมาแล้ว ย่อมมีการเสื่อมสลายไปในที่สุดเป็นสัจธรรม จิตวิญญาณคนจึงต้องจาก

ไปแสวงหาที่อยู่ใหม่ พร้อมทั้งเอาความจริงซึ่งแฝงอยู่ในจิตวิญญาณคน
 อย่างเป็นธรรมชาติติดตามไปด้วย

ดังนั้นช่วงชีวิตของคนแท้จริงแล้วก็คือชาติหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นจึง
 กล่าวได้ว่า ร่างกายเป็นสิ่งสมมติส่วนความจริงอยู่ในจิตใจมนุษย์เอง
 ดังนั้นสิ่งที่ชีวิตถือปฏิบัติมาแล้วในอดีต แม้นานแค่ไหนจึงไม่มี
 สิ่งดีสิ่งเลว หากเป็นความจริงซึ่งมีสองด้านอันถือเป็นหลักธรรมชาติแล้ว
 จึงไม่ควรนำสิ่งที่เชื่อว่าดีมาอวดและไม่ควรปิดบังสิ่งที่ตนเองคิดว่าเลวร้าย
 เอาไว้เป็นความลับ หากกล้าพูดความจริงย่อมมีผู้สรรเสริญ

ดังร้อยกรองบทหนึ่งซึ่งคนยุคก่อนเคยลิขิตไว้ว่า

จามรีชนช้องอยู่	หยุดปลด
ชีพบ รัก รักยศ	ยิ่งไซ้
สัตวโลกซึ่งสมมติ	มีชาติ
ดูเยี่ยงสัตว์นั้นไว้	โลกขร้อง สรรเสริญ

จากเนื้อหาสาระในร้อยกรองบทนี้เป็นปรัชญาชีวิตที่สอนไว้ว่า
 ชาติเป็นเพียงสิ่งสมมติ แม้ประเพณีก็เป็นเพียงสิ่งสมมติเช่นกัน หาก
 มนุษย์ยึดติดทำให้ปราศจากการเท่าทันถึงความจริง ย่อมนำมาแบ่งแยก
 คนซึ่งควรอยู่ร่วมกันจนกระทั่งรบราฆ่าฟันกันตายเสมอ ๆ ทั้ง ๆ ที่มีการ
 ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันบนแผ่นดินเดียวกันของโลกใบนี้

เนื่องจากจริงจังอยู่กับสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาเอง จนกระทั่ง
 เชื่อว่าเป็นคนละพวก มนุษย์ในโลกจึงมีการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวก เป็นฝัก
 เป็นฝ่าย ซึ่งเวลานี้แม้แต่คนกลุ่มเล็กก็ยังมีการแบ่งแยกซึ่งสะท้อนให้เห็น
 ความจริงได้แล้ว

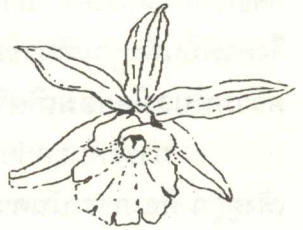
ผู้เขียนไม่คิดว่าจิตวิญญาณมนุษย์เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา
 ธรรมดา เนื่องจากเป็นนามธรรมจึงจำเป็นต้องรู้และเห็นได้ด้วยจิต

หากใครมองเห็นน่าจะพิสูจน์ความจริงได้ว่า จิตใจของมนุษย์ทุกคนย่อมมีจินตนาการอยู่ในวิญญาณ หากจินตนาการมีสิ่งปนเปื้อนทำให้เกิดความหวาดระแวง ย่อมสร้างมายาภาพออกมาปรากฏเองตามที่ตนคิด มักเป็นสิ่งที่เกิดจากรูปแบบที่ตนเคยสัมผัสมาในอดีต

เริ่มต้นจากคำถามที่ว่า ชาตินี้ชาติหน้ามีจริงหรือไม่จริง กับความไม่รู้ไม่เข้าใจของมนุษย์เอง ในที่สุดมนุษย์ก็ต้องมาฆ่าฟันกันตาย อันเป็นผลซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นวัฏจักร

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗

ไสยศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้จริงหรือ ?

ระหว่างช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ ผู้เขียนสังเกตเห็นโฆษณาจากสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่ง ซึ่งเจ้าของโฆษณาคือ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เน้นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งว่า **ไสยศาสตร์อาจพิสูจน์ไม่ได้ แต่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้**

หลังจากรับชมโฆษณานี้แล้ว อดนำมาคิดไม่ได้ว่า สิ่งที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำมาโฆษณาแบบนี้ น่าจะทำให้ประชาชนผู้รู้ความจริง เกิดความเสื่อมศรัทธาได้ไม่ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยราชการของรัฐ ควรจะเป็นหลักในการรับใช้ประชาชน ทั้งในด้านการศึกษาและข้อมูลข่าวสาร อันตรงไว้ซึ่งสติปัญญา แต่การนำสิ่งนี้มากล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คนของรัฐผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและบริหารงานของชาติ ยิ่งเป็นระดับกระทรวงด้วยแล้ว ยังไม่เข้าถึงความจริง และทำให้เป็นที่เชื่อถือได้

คนโบราณเคยกล่าวเตือนสติไว้ในเชิงปรัชญาว่า **สิ่งใดที่ยังรู้ได้ไม่ถึง อย่าเพิ่งดูถูก** คำกล่าวบทนี้สะท้อนให้เห็นการรู้เหตุ รู้ผลของคนในอดีต เหตุใดผู้เขียนจึงชี้ให้เห็นความจริงข้อนี้ บุคคลผู้มีสติย่อมเข้าใจ

สังขรรณบทหนึ่งได้ว่า ถ้าไม่มีอดีต ย่อมไม่มีปัจจุบัน ดังนั้น คำว่าโบราณ จึงควรเป็นพื้นฐานที่มาของปัจจุบัน หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าไม่มีความโบราณ ความทันสมัยย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

การที่คนยุคก่อนเคยกล่าวฝากเอาไว้ว่า สิ่งใดที่ยังรู้ไม่ถึง อย่าเพิ่งดูถูก คือ การเน้นความสำคัญที่รากฐานจิตใจคน เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด การเน้นรากฐานจิตใจคนก็คือ การเน้นที่ต้นเหตุมากกว่า ผู้ที่เห็นได้แต่เพียงปลายเหตุซึ่งหมายถึงคนที่ดูถูกตัวเอง

หากยอมรับความจริงก็ควรรู้ได้ว่า สิ่งที่เรายังรู้ได้ไม่ถึง น่าจะเป็นเพราะเราต้องเรียนรู้ต่อไปอีกมากกว่า แทนที่จะคิดว่า ทุกสิ่งทุกอย่าง เราเรียนรู้มาแล้วตั้งแต่เกิด ซึ่งคนลักษณะนี้มักปฏิเสธวิถีความเชื่อของตัวเอง ดังนั้นไม่ว่าจะพบสิ่งใดซึ่งตนยังคิดได้ไม่ถึง ก็จะไม่เชื่อไปเสียหมด แทนที่จะเปิดใจกว้างและเพียรพยายามคิดหาเหตุผลต่อไปซึ่งคนลักษณะนี้ ย่อมมีนิสัยเห็นแก่ตัว แทนที่จะมีรากฐานจิตใจที่อิสระ อย่างที่สังขรรณได้ชี้ไว้ว่า คนเราเกิดมาเพื่อการเรียนรู้

ส่วนเรื่องไสยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ถ้าจะให้ผู้เขียนนำมาพิจารณา ใคร่ขอกล่าวว่า ศาสตร์ทุกสาขา ย่อมเชื่อถือได้ทั้งนั้น ไม่เช่นนั้นแล้วก็ไม่ควรใช้คำว่าศาสตร์ลงท้าย สำหรับผู้ที่คิดว่าไสยศาสตร์อาจพิสูจน์ได้ยาก ก็คงไม่ใช่เรื่องของไสยศาสตร์อย่างแน่นอน หากคู่ควรมุ่งพิจารณาที่คนผู้นำไปคิดและปฏิบัติ ซึ่งอาจมีสิ่งสกปรกเจือปนอยู่ในรากฐานจิตใจมากกว่า คำว่า ศาสตร์คู่ควรแก่ความรู้ที่มีเหตุและผล เป็นพื้นฐาน สำหรับวิทยาศาสตร์ น่าจะหมายถึงความรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้านวัตถุ แต่ไสยศาสตร์ น่าจะเป็นความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้านจิตวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มนุษย์ผู้มีกิเลส ย่อมมีปัญญามืดบอด จึงต้องพบกับความไม่รู้มากกว่า

การที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำเอาข้อความที่ว่า ไสยศาสตร์อาจพิสูจน์ไม่ได้ แต่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ มาใช้ในการโฆษณาตัวเอง ทำให้เข้าใจได้ว่า คือ การยกตนข่มผู้อื่น หรืออาจจะเป็นเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งคงไม่น่าแปลกใจอะไร ถ้าเราเข้าใจได้ว่า ระบบราชการมักแข่งขันกันเองเพื่อความยิ่งใหญ่ แทนที่จะประสานงานระหว่างกันเพื่อหวังผลให้แก่ส่วนรวมจากใจจริง

อนึ่งสังคมยุคนี้ มีคนยึดติดวัตถุนิยมยิ่งขึ้น จึงทำให้สติปัญญามืดบอด ดังนั้นเราจึงพบความจริงว่า การที่สังคมปัจจุบันกำลังมีความสับสนวุ่นวาย น่าจะสืบเนื่องมาจาก คนยุคนี้มีความเห็นแก่ตัวรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งหากเป็นความจริงตามนี้ คนยุคปัจจุบันคงสามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ จากสายตาที่เป็นวัตถุ เป็นข้อจำกัดอยู่ด้านเดียว แทนที่จะใช้ปัญญาซึ่งเกิดจากคุณภาพจิตใจที่สามารถมองเห็นและเข้าใจความจริงจากทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นหนึ่งเดียวกันหมด

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในขณะนี้ก็คือ การกล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ ในเชิงปรัชญา หลายคนมักบ่นว่าพูดไม่รู้เรื่อง หรือพูดลึกเกินไป ทำให้เข้าใจได้ไม่ถึง บางคนถึงกับกล่าวว่า บุคคลลักษณะนี้ ขึ้นไปพูดอยู่บนยอดไม้ แต่แท้ที่จริงแล้ว ผู้กล่าวนั้นแหละ กำลังยืนอยู่บนยอดไม้ จนไม่อาจมองเห็นความจริงที่พื้นดินได้อย่างชัดเจน เช่นที่คนยุคนี้บางคนมักปรารภว่า **การศึกษาบนหอคอยงาช้าง**

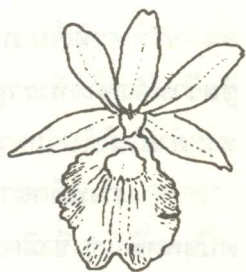
ทั้งนี้และทั้งนั้น คนยุคก่อนเคยกล่าวถึงสังขารเรื่องหนึ่งไว้ว่า บุคคลใดที่ใช้ชีวิตติดพันดินอย่าง เป็นธรรมชาติ ย่อมเกิดปัญญาแตกฉาน สามารถรู้ความจริงได้ทุกเรื่อง แต่คนเดี๋ยวนี้มักรักความสบาย และใช้ชีวิตใ้หรูหราอยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีสูง ๆ เช่น ต้องใช้รถยนต์ราคาแพง ๆ ต้องมีบริวารห้อมล้อมคอยช่วยเหลือรับใช้ แทนที่จะรักการทำงานทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเองอย่างรู้คุณค่าของชีวิต ดังภาษิตบทหนึ่งในอดีตซึ่งกล่าวฝากไว้

ว่า จงลำบากไว้ก่อน แล้วจะสบายเมื่อภายหลัง แต่คนที่ยึดติดอยู่กับ
วัตถุมักเข้าใจว่า ความสบายตามความหมายของภาษิตบทนี้ คงจะหมายถึง
การมีข้าทาสบริวารรับใช้อย่างเหลือล้นและมีเงินร่ำรวยมาก ๆ

ซึ่งแท้ที่จริงแล้วก็คือ คนลืมหิน เนื่องจากความหมายของคำว่า
ความสบายตามภาษิตบทนี้ ควรจะหมายถึง ความมีสติปัญญา ปลอดโปร่ง
ช่วยให้เกิดความสุขใจไม่ว่าชีวิตจะอยู่ที่ไหน แม้แต่นอนกลางดิน กลางทราย
ก็มีความสุขได้

๑๔ มีนาคม ๒๕๔๗

เส้นทางชีวิตที่มุ่งสู่รกรอเวจี

คนในสังคมไทยจากอดีตส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่อง **นรกและสวรรค์** กันมาช้านานแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนพื้นฐานพุทธศาสนา ซึ่งเข้ามาเผยแพร่และเจริญงอกงามตามกาลเวลา ทำให้คนส่วนใหญ่เชื่อว่าเรื่องนี้เป็นปรัชญาของพุทธศาสนา

แต่ช่วงชีวิตผู้เขียนเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ทำให้อดรู้สึกไม่ได้ว่าพื้นฐานแนวคิดตลอดจนเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เป็นปรัชญาที่ยังลงลึกซึ่งถึงรากเหง้าของจิตใจคนอันควรถือว่า เป็นศูนย์รวมของสัจธรรม

ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่าง หากมีรากฐานจิตใจอิสระถึงระดับหนึ่งควรจะมองเห็นได้สองด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถเข้าใจถึงความจริงที่มีสมมูลอีกทั้งมีเหตุผลเชื่อมโยงทั้งสองด้านให้สานถึงกันอย่างมีเหตุมีผล

แต่ชนรุ่นหลังส่วนใหญ่มักเชื่อสิ่งที่เป็นอดีตอย่างปราศจากการค้นหาเหตุผลกับอีกด้านหนึ่งอาจคิดว่า เป็นเรื่องมหาย ณ จุดนี้เอง ในช่วงถัดมาจึงทำให้กระแสที่ควรจะเชื่อมโยงถึงกันจำต้องขาดหายไป แม้จะนำมาอธิบายก็มักมีแนวโน้มที่เข้าใจว่า เป็นเรื่องอุปมาอุปไมยมากกว่า

สิ่งที่เป็นความจริง ซึ่งควรหยั่งรู้ได้จากจิตใจตนเองโดยแท้

อาทิเช่น **ภาพพุทธประวัติ** ซึ่งมีผู้นำออกมาแสดง โดยที่ปรากฏชัดว่าหลังจากพระพุทธรูปประดิษฐานออกมาจากครรภ์พระมารดา ก็ทรงพระดำเนินได้นอกจากนั้นยังมีดอกบัวหลวงรองรับพระบาทติดตามมาด้วย

ภาพที่กล่าวถึง ขาดการอธิบายถึงเหตุผลได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง คนยุคหลัง ๆ ซึ่งมีความเห็นแก่ตัวสูงขึ้น ย่อมไม่อาจค้นหาความจริงเพื่อนำมาใช้อธิบายเรื่องนี้ได้ จึงทำให้เข้าใจว่า เป็นเรื่องเหลวไหล

หากการดำเนินชีวิตของแต่ละคน แม้จะเติบโตขึ้นมาจากพื้นฐานร่างกายและวัตถุสูงมากแค่ไหน ถ้าวิญญูญาณความรักรังมัจจุราญยังฝังแน่นอยู่ก็พื้นดิน ย่อมไม่จนปัญญาที่จะค้นหาเหตุผลมาใช้อธิบายทำให้เกิดความเข้าใจได้ทุกเรื่อง

ผู้ที่หยั่งรู้ความจริงจากใจตนเองอย่างลึกซึ้ง ควรจะรู้ได้ว่าปรากฏการณ์ซึ่งนำมาเขียนไว้ในภาพพระพุทธรูปประวัติระหว่างช่วงประสูติของพระพุทธรูป ควรจะหมายถึงจิตใจมากกว่าการนำมาตีความบนพื้นฐานวัตถุ เพราะฉะนั้นการที่พระพุทธรูปประสูติออกมาจากครรภ์พระมารดาแล้วสามารถยืนและเดินได้ น่าจะหมายถึงรากฐานจิตใจที่มีอิสรภาพสามารถหยั่งรู้ความจริงจากพื้นฐานตนเองถึงระดับหนึ่ง ช่วยให้เกิดปัญญาที่ลึกซึ้งสามารถพึงพาเหตุผลในใจตนเองได้ชัดเจนกว่าคนทั่วไป

หรืออีกนัยหนึ่งคือ **บุญที่มีมาแต่ชาติกำเนิดถึงระดับหนึ่งแล้ว** นอกจากนั้นดอกบัวหลวงซึ่งรองรับพระบาทควรหมายถึง **มีความดีความงามอยู่ในรากฐานจิตใจมาแต่กำเนิด** ซึ่งประเด็นนี้ทุกคนมีเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว หากมีสิ่งปนเปื้อนเข้าไปแฝงอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ เว้นไว้แต่ว่าบางคนอาจมีมากมีน้อยแตกต่างกันบนพื้นฐานความหลากหลายของมวลมนุษยชาติ

หากสามารถเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้อย่างชัดเจน ย่อมไม่หลงมกยดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความหลงมกยหรือการมีเหตุผล หาใช่อยู่ที่แนวคิดความเชื่อของผู้อื่นไม่ หากหมายถึงเงื่อนไขที่อยู่ในใจตนเองมากกว่า ดังนั้นคนที่หลงมกยหากไม่พอใจอะไร มักมุ่งไปโทษคนอื่น แท้จริงแล้วน่าจะอยู่ในรากฐานจิตใจของบุคคลผู้นั้นมากกว่า

บางคนกล่าวว่า พุทธศาสนาเป็นปรัชญามากกว่าที่จะเป็นศาสนา หากพูดในเชิงโต้แย้งย่อมสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลผู้นั้นไม่คิดทำความเข้าใจประเด็นนี้ให้แจ่มแจ้ง แท้จริงแล้วทุกศาสนามีรากฐานสืบเนื่องมาจากปรัชญาด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นศูนย์รวมของทุกศาสนา จึงมีเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งสิ่งนี้หมายถึงรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคนอย่างปราศจากพรมแดน

อนึ่ง สิ่งทีกล่ามาแล้วควรเป็นศูนย์รวมความแตกต่างของทุกสิ่งทุกอย่าง ประเด็นนี้หากเข้าใจได้ ความแตกแยกระหว่างศาสนาไม่น่าจะเกิดขึ้น ตราบใดที่คนในสังคมใจแตก ความสงบสุขของโลกย่อมเปลี่ยนแปลงมาเป็นความร้าวฉาน ทำให้มนุษย์โลกมุ่งวิถีทางไปสู่การทำลายล้างกันเอง

ในช่วงที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของสังคมมีผลทำให้สภาพที่อยู่ในรากฐานจิตใจคนห่างจากความจริงมากขึ้น มีผลทำให้คนทั่วไปคิดว่า สิ่งทีกล่าวไว้เป็นเรื่อง ในเชิงปรัชญานอกจากนั้น เมื่อเกิดสภาพที่ไม่อาจค้นหาเหตุผลบนพื้นฐานความจริงให้ยังรู้ได้อย่างชัดเจน จึงมักบิดความยากลำบากที่จะคิดค้นหาความจริง ออกไปจากชีวิตปัจจุบันจึงเชื่อว่า นรกสวรรค์เป็นสิ่งเหลวไหล บางคนอาจคิดว่า เป็นเรื่องที่คนโบราณหลอกให้เกิดความกลัว

ยิ่งเป็นคนมีนิสัยเห็นแก่ตัวแม้เพียงเล็กน้อย ประเด็นดังกล่าว

ย่อมกลายเป็นความเชื่อที่เลือนลอย หากเป็นนรกคงหมายถึงสิ่งที่อยู่ใต้พื้นดิน ซึ่งวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ยาก เนื่องจากศาสตร์สาขานี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านวัตถุโดยที่ส่งผลกระทบย้อนกลับมาทำลายโอกาสในการเรียนรู้

ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งนับวันยังมีการสะสมเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งมาถึงช่วงนี้ เรามักเชื่อกันว่า สังคมกำลังวิกฤตหนัก แต่แท้จริงแล้ว หากมองในด้านสร้างสรรค์ ควรจะยังรู้ได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันมีผลส่งเสริมให้คนตื่นเร้นค้นหาความจริงจากสิ่งที่เคยคิดว่า เป็นความพ้อฝัน เปลี่ยนมาเป็นสิ่งที่กล่าวกันว่า ทันตาเห็น

จึงสรุปได้ว่า เหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นในสังคม หากใช้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้านเดียวไม่ หากอีกด้านหนึ่งได้ช่วยพิสูจน์ความจริง ให้สิ่งที่ยังไม่รู้สามารถรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

หรืออาจสรุปได้ว่า แท้จริงแล้วนรก สวรรค์ รวมทั้งเทวดา และเปรต ก็คือ คนที่เดินดินอยู่ในยุคปัจจุบันนั่นเอง แต่รากฐานจิตใจมีสิ่งปนเปื้อนเข้าไปแทรกซึมอยู่ในนั้น มากหรือน้อยสุดแต่ธรรมชาติของแต่ละคน

ดังนั้น ประเด็นการศึกษาเรื่องชีวิตคนกับสิ่งแวดล้อม จึงควรมุ่งที่เหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นฐาน ซึ่งความจริงแล้วหากยังรู้ได้ว่า คนมีรากฐานจิตใจที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของตัวเองให้มุ่งไปสู่สภาพที่สร้างสรรค์หรือทำลายก็เป็นได้

หากรากฐานจิตใจมีสิ่งปนเปื้อนเข้าไปแฝงอยู่น้อยย่อมมีอิสรภาพได้มากกว่า ณ จุดนี้เองย่อมเกิดปัญญาสามารถยังรู้ความจริงจากใจตนเองที่มีเหตุมีผลสานถึงการรู้ความจริงจากใจเพื่อนมนุษย์ได้ทุกเรื่อง

ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานจิตใจดังกล่าว ควรจะเน้นความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วย

กันเอง ก่อนที่จะมุ่งออกไปสู่สิ่งแวดล้อมที่เป็นต้นไม้และสิ่งสา
ราสัตว์อีกทั้งป่าเขา และน้ำทะเล และสิ่งสกปรกทั้งหลาย แต่คน
เห็นแก่ตัวมักลืมนึกถึงเหตุมีอยู่ในใจตนเองทำให้หมองข้าม
ธรรมชาติของคนไปสู่สิ่งอื่น

ในช่วงก่อน ๆ คนเคยพึ่งพาอาศัยกัน เราจึงพบว่า ในอดีตอัน
ยาวนาน คนในสังคมมักมีการให้ใจแก่กันและกันอย่างใกล้ชิด แตกต่าง
ออกไปจากยุคนี้ เนื่องจากสันดานของคนยุคนี้ ยังมีเงินมากและมี
วัตถุอย่างครบถ้วน มักขาดน้ำใจที่ควรให้แก่กันอย่างรู้คุณค่า เมื่อ
ขาดน้ำใจย่อมชอบนำมาอ้างถึงความเอื้ออาทร เพื่อหวังใช้เป็นเครื่องมือ
ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นรู้เท่าทันตัวเองได้ง่าย

สรุปแล้วผู้ที่ควรได้ชื่อว่า ตกนรกทั้งเป็นน่าจะหมายถึงคนที่มี
กิเลสหนาทำให้มีความเห็นแก่ตัวสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถึงระดับที่
ไม่อาจปกปิดความจริงในการแสดงออกเอาไว้ให้ซ่อนเร้นอยู่ได้

ทุกวันนี้ความเห็นแก่ตัวซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจร่วมกันกับการ
ลืมนึกถึงผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีความชัดเจนยิ่งขึ้นร่วมด้วย ซึ่งเป็น
ธรรมชาติของคนลืมนึกถึงผู้อื่นปกปิดเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง
ได้ยาก แม้จะคิดว่า ผู้อื่นไม่รู้ หากบุคคลใดมีรากฐานจิตใจอิสระเหนือกว่า
อีกทั้งเป็นคนสนใจสังเกตสิ่งซึ่งสะท้อนออกมาจากพฤติกรรมปฏิบัติ
ของผู้อื่น ย่อมสามารถยังรู้ความจริงจากใจเพื่อนมนุษย์ได้เองอย่างเป็น
ธรรมชาติ

ปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่มีรากฐานจิตใจที่ควรจะซื่อสัตย์ต่อ
ตนเองกลับมีความอ่อนไหวและอ่อนแอเพิ่มมากยิ่งขึ้น อย่างที่กล่าวกันว่า
เห็นเงินตาโต อีกทั้งสนใจความทันสมัยของวัตถุจึงนำชีวิตตนเอง
เข้าไปผูกพันเกี่ยวข้อง ดังที่พบความจริงว่า ชีวิตคนสมัยนี้แม้ตั้งแต่ยัง

เป็นเยาวชน ส่วนหนึ่งมักแสดงความหวังใยต่อสังคมค่อนข้างรุนแรง ยิ่งอยู่ในพรรคพวกเดียวกันก็ยิ่งมีการแสดงออก ซึ่งบางคนบางโอกาสถึงกับร้องไห้

ครั้งออกไปปฏิบัติงานกลับกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว จึงมักอ้างเหตุผลเพื่อเอาตัวรอด แม้กระทั่งบางเรื่องควรจะเป็นอุดมการณ์ที่มีอยู่ในรากฐานจิตใจอย่างเป็นธรรมชาติ แต่มักถูกนำมาเผยแพร่โดยเข้าใจว่าเป็นเพียงงานอาชีพซึ่งทำเพื่อหาเงิน

บุคคลลักษณะนี้หากสนใจติดตามการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏเป็นความจริงอยู่ในวิถีชีวิตอนาคต หลายคนเปลี่ยนสภาพจิตใจไปสู่ความโลภ **อยากมีหน้ามีตา** **อยากมีอำนาจ** **อยากร่ำอยากรวย** ยิ่งในช่วงนี้ มักมีโอกาสดูเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คนเหล่านี้ ภายในวิถีชีวิตที่มักกล่าวกันว่า **เพื่อการเรียนรู้** แต่แท้จริงแล้วพฤติกรรมซึ่งแสดงออก ชวนให้ตีความได้ว่า **ยังเรียนรู้ยังเป็นคนรู้มาก** **อีกทั้งขาดการรู้เท่าทันต่อสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อม** แม้บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในตำแหน่งบริหาร หากสามารถยังรู้ความจริงได้ว่า สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเองเป็นเพียงสภาพที่เกิดจากการสมมติขึ้นโดยผู้อื่น ส่วนสิ่งซึ่งอยู่ในใจตนเองคือความจริงของตนที่ควรจะรักษาไว้ให้มั่นคงและยังยืนตลอดไป ย่อมถือเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและเห็นใจผู้อื่น

สังคมได้กำหนดเส้นเกษียณอายุการทำงานในด้านที่เป็นทางการและอยู่บนพื้นฐานการจัดการเอาไว้ ๖๐ ปีโดยทั่วไป แต่คนส่วนใหญ่กลับกลัวเส้นเกษียณ โดยที่เข้าใจว่าหลังจากนั้นแล้วจะไม่มีโอกาสทำงานหาเงิน บางคนก็ไม่คิดทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

แท้จริงแล้วหากบุคคลได้รู้เท่าทันสิ่งดังกล่าวได้เร็ว แม้นั้นยังคง

ทำงานอยู่ในสภาพที่เป็นทางการ คงไม่เอาจิตใจไปผูกติดไว้กับเส้นเกษียณ หากปฏิบัติงานด้วยความจริงใจต่อทุกคนอย่างมีความสุข ซึ่งบุคคลลักษณะนี้อาจจะถอนตัวออกมาจากระบบที่มีการจัดการเป็นทางการ ก่อนกำหนดเกษียณอายุ เพื่อพิสูจน์ตนเองว่าสิ่งที่สร้างสรรค์ไว้แล้วย่อมมีผู้อื่นช่วยให้ตนมีโอกาสสร้างต่อไปอย่างไม่มีเส้นเกษียณ เพราะได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งสิ่งดังกล่าวจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ บุคคลลักษณะนี้ย่อมมีการเอาชนะใจตัวเองในการดำเนินชีวิตอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด

มีคำกล่าวที่ผู้เขียนเคยได้ยินมาแต่อดีตรว่า ผู้ที่ขึ้นไปสู่ที่สูงมักจมไม่ลง ซึ่งทุกวันนี้หากสนใจ ควรจะพบความจริงได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้บริหารที่สร้างวิถีชีวิตตนเองให้มุ่งขึ้นไปสู่ด้านบนด้านเดียว แม้ไม่ทันเกษียณอายุมักใช้โอกาสที่ยังมีอำนาจสร้างบุญคุณไว้ให้กับคนกลุ่มอื่นที่สามารถรับช่วงชีวิตของตนหลังเกษียณอายุแล้วให้ก้าวขึ้นไปแขวนอยู่กับด้านบนมากขึ้น รายแล้วรายเล่า แม้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาในระดับสูงในยุคปัจจุบันส่วนใหญ่มักสะท้อนพฤติกรรมในทำนองเดียวกันให้เห็นได้ไม่ยาก

สภาพดังกล่าว หากมองย้อนกลับไปสู่อดีตเพื่อค้นหาความจริงจากวิถีชีวิตเพื่อรู้ที่มาจากคนกลุ่มนี้ เรามักพบว่า มีความทะเยอทะยานโลภมากมาตั้งแต่อายุยังไม่มากนัก เพียงแต่อนาคตที่ก้าวไปแต่ละก้าวจะมีองศาความมักใหญ่ใฝ่สูงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สิ่งดังกล่าวน่าจะสะท้อนผลทำให้เข้าใจความหมายของคำว่า บุญเก่า - กรรมเก่า ซึ่งหมายถึงเงื่อนไขที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจมาแต่อดีตได้ไม่ยาก

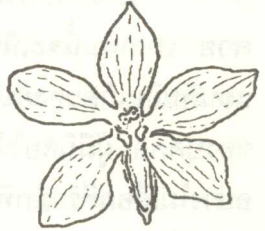
สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากนำมาประมวลกันเป็นภาพรวม นอกจากนั้นถ้าใช้รากฐานจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ถึงระดับหนึ่งเป็นพื้นฐาน

น่าจะเข้าใจความหมายของข้อความที่ผู้เขียนนำมาใช้เป็นหัวข้อบทความเรื่องนี้ ซึ่งเขียนไว้ว่า เส้นทางที่มุ่งสู่รอกเวจีได้ไม่ยาก แม้จะมีความลึกซึ้งซึ่งควรจะเกิดความรู้ความเข้าใจได้จากใจตนเอง หากสิ่งที่อยู่ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคนจะมีสภาพเป็นนามธรรม แต่ก็เชื่อว่า ธรรมชาติของทุกคนจะขาดศักยภาพในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมอย่างภาคภูมิไม่ได้

คนยุคนี้ส่วนใหญ่ชอบนำสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเองออกมากล่าวอ้าง อย่างที่ใช่ว่าข้อความว่า ภาษาดอกไม้มันแย่งบานออกมาแล้วย่อมร่วงโรยไปตามกาลเวลา ความจริงแล้วการนำคำว่า รูปธรรมมากล่าว หากวิเคราะห์ค้นหาความจริงได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่งควรจะมองเห็นได้สองด้านว่า เป็นรูปธรรมหรือรูปแบบกันแน่ ? เนื่องจากสิ่งที่คนอื่นบอกให้ทำย่อมเป็นรูปแบบมากกว่า ส่วนสิ่งที่ค้นหาความจริงจากใจตนเองออกมานำปฏิบัติอย่างอิสระเท่านั้นที่ควรถือว่าเป็นรูปธรรมผู้ที่เรียกหารูปธรรมจากผู้อื่นย่อมได้รับแต่เพียงในด้านรูปแบบด้านเดียว หากนำไปใช้ย่อมเกิดผลเสียหายแก่รากฐานจิตใจตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น

๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๘

มารู้จักความตายกันดีไหม ?

โดยปกติ เมื่อเรามีเพื่อนฝูง ก็มักแนะนำให้รู้จักกันโดยถือเป็นธรรมเนียมมาช้านานแล้ว ความจริงยังมีการแสดงออกที่ลึกซึ้งยิ่งกว่านั้นโดยมารยาทมักถือปฏิบัติจากการแนะนำ เด็กให้รู้จักกับผู้ใหญ่

สิ่งซึ่งผู้เขียนสงสัยมานานแล้วก็คือ ความตายไม่ใช่เป็นเพื่อนเพียงชั่วคราวชั่วครู่ หากเป็นสัจธรรมของความเป็นเพื่อน ซึ่งแยกออกจากชีวิตคนไม่ได้ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้คนที่เกิดมาในโลกนี้ทุกคนจำเป็นต้องพบกับความตายเป็นธรรมดา

ผู้เขียนอดสงสัยไม่ได้ว่า ทำไมคนส่วนใหญ่ หลังจากเกิดมาแล้วจึงยอมรับความตายได้ยาก ทั้งนี้และทั้งนั้น น่าจะเกิดจากความเห็นแก่ตัวซึ่งปรากฏอยู่ในคนส่วนใหญ่ ที่หลังจากได้ลิ้มรสชาติของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลมอมเมาให้ร่างกายยึดติด จึงกลัวความตาย ดังเช่นที่พบเสมอ ๆ ว่า ชีวิตคนเราซึ่งเกิดมาสู่โลก หลังจากร่างกายเสกติดรสชาติของความสะดวกสบาย แม้แต่ทรัพย์สินเงินทอง ฝังตนได้มาโดยมิชอบด้วยเหตุและผล ย่อมทำให้เป็นคนกลัวความตาย ซึ่งสิ่งดังกล่าวเป็นสัจธรรมที่ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานในด้านวัตถุก็สามารถบอกได้ไม่ยาก

เรามักได้ยินคำกล่าวที่ว่า **บุคคลผู้เสียสละยอมไม่กลัวความตาย** ประเด็นนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากบุคคลผู้ซึ่งเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องแผ่นดินถิ่นเกิดของคนทั้งชาติ สิ่งนี้หรือมิใช่ที่เป็นคุณสมบัติอันประเสริฐของบุคคล ผู้มีนิสัยให้ทุกสิ่งทุกอย่างจากใจตนเองกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนอย่างไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

ลักษณะดังกล่าว มักสะท้อนออกมาจากการดำเนินชีวิต ของคนยุคก่อนให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น เราจึงมักหยิบยกเอาความสำคัญของประวัติศาสตร์ของชาติ มาใช้ปลูกจิตสำนึกให้แก่ชนรุ่นหลัง

ประเด็นดังกล่าว อาจมีผลสืบเนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวของผู้คนในยุคหลัง ๆ ก็เป็นไปได้ ในเมื่อทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ให้หมดไปเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงมีผลทำให้ผู้คนในสังคม แบ่งแยกออกเป็นพรรคพวก และมีการช่วงชิงผลประโยชน์กันอย่างกว้างขวาง

อนึ่ง บางครั้งผู้เขียนมักกล่าวถึงความตายอยู่เสมอ ๆ หลังจากพูดเรื่องนี้ครั้งใด ก็มักมีคนวิจารณ์ว่า ผู้เขียนคิดอย่างขาดความกระตือรือร้น แต่ที่จริงแล้ว ตนเคยย้ำอยู่ตลอดเวลาว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างควรมองเห็น ๒ ด้าน** อีกทั้งยังรู้ความจริงด้วยว่า **ด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง**

การคิดถึงความตายโดยขาดความกระตือรือร้นอย่างที่มีคนกล่าวกันว่า นั่งอมมืออเท้ามันก็เป็นเรื่องถูกต้องสำหรับผู้ que คิดอย่างทอดอาลัยตายอยาก แต่อีกด้านหนึ่งถ้าจะคิดแบบสร้างสรรค์ควรรู้สึกได้เองว่า **การพูดถึงความตายโดยมีความรับผิดชอบ ย่อมเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานมุ่งสู่การสร้างสรรค์หนักมากกว่าเก่า** ดังจะเห็นได้ว่าตัวผู้เขียนเอง นับตั้งแต่ลาออกจากราชการมาแล้ว ก็ยังทำงานหนักมากยิ่งขึ้น

ถ้าใครนึกถึงการนับถอยหลังจากช่วงซึ่งมีการปล่อยจรวด หรือ

ที่ฝรั่งเรียกว่า **countdown** ก็อยู่บนหลักการเดียวกัน ประเด็นนี้ถ้าเราจะกล่าวว่า ความจริงของชีวิตคนเราทุกคน นับตั้งแต่เกิดมาแล้ว หากเอาความตายเป็นพื้นฐาน ควรเห็นได้ว่าเราแต่ละคนมีการนับถอยหลังมาโดยตลอด

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากความตายเป็นของแน่นอน เพราะฉะนั้นควรตระหนักได้ว่าหลังจากเกิดมาแล้ว ภายในกาลเวลา อันถือเป็นข้อจำกัดนับวันก็ยังมีน้อยมากขึ้นทุกขณะ สิ่งนี้หรือมิใช่ที่เราล่าวกันว่า **จงใช้กาลเวลาของชีวิตให้เป็นประโยชน์อยู่ทุกขณะโดยไม่ประมาท**

ผู้เขียนขอสารภาพความจริงว่า ความรู้สึกนึกคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานมุ่งสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ทุกวันนี้ เกิดจากการตระหนักดีว่าเวลาในการทำงานสู่การสร้างสรรค์ มันเหลือน้อยลงไปทุกที เพราะความรู้สึกเช่นนี้ มีอยู่ในรากฐานจิตใจดังกล่าว จึงทำให้ตนมีนิสัยไม่ยึดติดกับความตาย

เมื่อประมาณต้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ มีคนใจบุญนำผู้เขียนไปตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลเอกชนใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งเชื่อกันว่ามีหมอและอุปกรณ์การตรวจรักษาในระดับสูง ซึ่งแน่นอนที่สุด ย่อมมีค่าใช้จ่ายสูงมาก หากตนเองจะปฏิบัติเช่นนั้น ก็คงไม่มีเงินทองอย่างแน่นอน แต่เป็นเพราะความรู้สึกศรัทธา จึงทำให้มีผู้มีน้ำใจ นำไปตรวจรักษาที่นั่น

หมอตรวจพบว่า ผู้เขียนเป็นโรคมะเร็งในต่อมลูกหมาก โดยที่หมอเองได้กล่าวว่าเพราะรู้สึกได้ว่า ผู้เขียนไม่กลัวตาย จึงบอกผลการตรวจตามตรง เรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่อาจล่าวว่า เป็นเพราะต้องการความสุขเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด จึงทำให้ไม่นำเอาความตาย มาทำให้เกิดความทุกข์

บางครั้งถึงกับพูดเล่นกับเพื่อนฝูงว่า คนไม่กลัวตาย ย่อมบาล ย่อมไม่ต้องการตัว ซึ่งความจริงแล้วจะว่าเป็นเรื่องตลกขบขัน มั่นกั๊ไซ่ หากจะคิดว่าเป็นปรัชญาชีวิตมันกั๊ไซ่อีกนั่นแหละ และในที่สุดก็หวนกลับมาค้นหาความจริงที่ประเด็นนี้แล้วพบเงื่อนไขอย่างชัดเจนยิ่งคนที่ไม่โลภโมโทสัน กอบโกยทรัพย์สมบัติเอาไว้มากจนเกินเหตุเกินผล ย่อมไม่เป็นทุกข์ เพราะกลัวความตาย

อนึ่ง สัจธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า **เพราะไม่มีเหตุ นั้น จึงไม่มีเหตุนี้** ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า เพราะไม่คิดโลภโมโทสันจึงไม่กลัวความตาย เมื่อไม่กลัวความตาย ย่อมไม่ตายง่าย ๆ แม้จะมีปัญหาเรื่องโลกภยไข้เจ็บ คนที่ไม่เป็นทุกข์ ย่อมไม่เอาจิตใจไปเกาะเกี่ยว จึงไม่นำมาใส่ใจว่าจะตายเมื่อไหร่

ความจริงแล้ว เมื่อกล่าวถึงธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม ถ้าตระหนักดีว่าสิ่งที่อยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์ทุกคนคือ **ความจริง** ส่วนที่เป็นร่างกายคือ **สิ่งสมมติ** ดังที่หลักธรรมได้ชี้ไว้ว่า **ร่างกายคือบ้านที่อยู่อาศัยของจิตวิญญาณคน** เพราะฉะนั้น ธรรมชาติซึ่งอยู่ในจิตใจของแต่ละคน จึงนับได้ว่าเป็นสัจธรรมที่สำคัญที่สุด ส่วนร่างกายย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่มีความเสื่อมสลาย

ดังนั้น การดำรงอยู่ของมนุษย์ทุกคน **จิตใจควรรู้เท่าทันอิทธิพลของร่างกาย** แต่มนุษย์ปญฺชนส่วนใหญ่ ซึ่งมีความเห็นแก่ตัวไม่มากก็น้อย ย่อมแยกแยะร่างกายออกจากจิตใจเพื่อการดำรงอยู่อย่างอิสระได้ยากที่สุด

หลักธรรมะได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า รากฐานของประชาธิปไตย ควรจะได้แก่อิสรภาพที่อยู่ในรากฐานจิตใจเราทุกคน แต่ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ มักเข้าใจคำว่าอิสรภาพ โดยมุ่งออกไปสู่ด้านนอก หรืออีกนัยหนึ่งคือ อิสรภาพซึ่งลงไปไม่ถึงรากฐานของตัวเอง จึงทำให้ภายใน

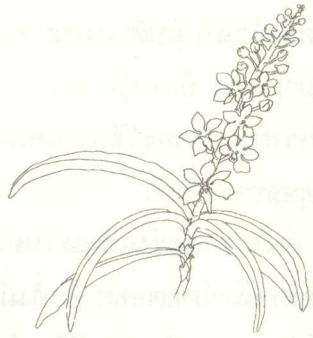
บรรยาภาสการจัดการที่กล่าวว่า ต้องการประชาธิปไตยกลับกลายเป็น
เรื่องของการทำร้ายกันเองอย่างน่าเศร้าที่สุด

ผู้เขียนไม่สนใจที่จะนำเรื่องราวซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลาย
มาวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง เพราะรู้ว่า ในที่สุด ก็ต้องปลงอนิจจัง
กับประชาธิปไตยในสังคม ไม่นานแล้วมนุษย์ก็คงต้องอยู่คำฟ้า ซึ่งเป็น
ไปไม่ได้ ดังเหตุการณ์ซึ่งกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความตาย ซึ่ง
เป็นจุดเดียวกันหมด

๖ มิถุนายน ๒๕๔๙

“บนเส้นทางชีวิตต่างก็มีการหมุนวนระหว่างความสุข
ไปสู่ความสุขเป็นช่วงๆ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า
ความสุขเป็นสิ่งที่ช่วยสอนให้เข้าใจถึงความสุขเป็น
วัฏจักร”

ฟางเส้นสุดท้ายของชีวิต

ชีวิตเราแต่ละคนเมื่อเริ่มต้นเกิดมา หากสามารถสำรวจตัวเอง เพื่อค้นหาความจริงย่อมรู้ดีว่า ทุกคนต่างก็มีเงื่อนไขแห่งกรรมติดมาด้วย ไม่เช่นนั้นหลังจากเกิดมาแล้วย่อมไม่อาจดำรงชีวิตต่อไปได้

สภาพที่เป็นความจริงดังกล่าว ย่อมปรากฏเห็นได้ชัดเจน ยิ่งช่วงนี้มีเหตุการณ์รุนแรงจากการแตกแยกทางความคิดของคน จนกระทั่งทำให้เป็นเรื่องเป็นราว ต่างคนต่างก็เอาความเห็นแก่ตัวอันเป็นธรรมชาติ ออกมาโต้แย้งกัน ซึ่งสิ่งนี้ผู้ที่ฉลาดและรู้จักเฉลียวใจคงจะมองเห็นโอกาสนำเอาเงื่อนไขที่ปรากฏออกมาจากใจของแต่ละคน ใช้ค้นคว้าศึกษาค้นหาความจริงสืบเนื่องย้อนกลับไปจนกระทั่งถึงแก่นแท้ซึ่งเป็นธรรมชาติ

ดังที่โอกาสได้สอนสัจธรรมไว้ว่า **เมื่อใดที่มีปัญหาหนัก เมื่อนั้นย่อมเป็นโอกาสให้รู้จักความจริงจากใจคน** ยิ่งเป็นคนมีอารมณ์รุนแรง ก็ยิ่งเปิดเผยออกมาให้เห็นถึงธาตุแท้ได้อย่างลึกซึ้งดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ซึ่งทำให้คนขัดแย้งกันรุนแรงยิ่งขึ้นก็ยิ่งเป็นโอกาสให้คนผู้ฉลาดสามารถมองเห็นความจริงจากใจผู้อื่นได้มากแค่นั้น เพราะฉะนั้นการที่มีเหตุการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคม ทั้ง ๆ ที่อาจไม่มีใครอยากให้เกิด แต่เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วก็ควรใช้ให้เป็นประโยชน์

เราผู้ซื้อสัตย์ต่อตนเองต่างก็รู้ดีว่า ทุกคนจากช่วงที่ชีวิตผ่านพ้นมาแล้วได้ปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างจากความจริงที่อยู่ในใจตนเองอย่างมั่นคงมาตลอด อีกทั้งรู้สึกว่าการปฏิบัติบนเส้นทางนี้แม้จะเกิดความทุกข์จากการกระทำของผู้อื่น แต่ผลสุดท้ายมันก็ช่วยให้เกิดวิถีทางที่มุ่งไปสู่ความสุขอย่างแท้จริง

แต่บนเส้นทางสายนี้ ถ้าปฏิบัติอย่างมั่นคงบนพื้นฐานความอดทนมาโดยตลอด อีกทั้งมีนิสัยยบยวนตัวเองอยู่เสมอ ย่อมมีโอกาสเห็นได้ว่า บนเส้นทางชีวิตต่างก็มีการหมุนวนระหว่างความทุกข์ไปสู่ความสุขเป็นช่วง ๆ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า ความทุกข์เป็นสิ่งที่ช่วยสอนให้เข้าถึงความสุขเป็นวัฏจักร

เราจึงเริ่มรู้ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราทำให้เกิดวัฏจักรของการเปลี่ยนแปลงภายในใจเราเองอย่างต่อเนื่อง เราเริ่มเชื่อมั่นว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีวิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นวัฏจักร จนกระทั่งความเชื่อมั่นนี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งทุกอย่างเป็นธรรมชาติ บางคนถ้าไม่ใช่คนที่มุ่งมั่นอยู่เสมอ อาจรู้สึกเบื่อหน่ายโดยที่คิดว่ามันเป็นเรื่องซ้ำซาก แต่คนส่วนใหญ่กลับรู้สึกว่ามันไม่ใช่เรื่องซ้ำซาก เนื่องจากไม่ใช่เรื่องหยุดอยู่กับที่ หากช่วยให้ความคิดตัวเองยังรากลงลึกซึ่งยิ่งขึ้น ทำให้พบสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ มาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม มนุษย์ทุกคนย่อมมีกิเลส สืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติตั้งแต่เริ่มต้นเกิดมา ไม่เช่นนั้น การที่ธรรมชาติได้ให้ร่างกายมาโดยกำเนิด หากไม่มีกิเลสติดมาในใจด้วย ย่อมไม่อาจอยู่ได้ เนื่องจากไม่รู้จักเรียกร้องหากินเพื่อการดำรงชีวิต แต่สภาพดังกล่าวหลังจากเติบโตขึ้นและเริ่มช่วยตัวเองได้ ย่อมมีการเรียนรู้

ความจริงโดยใช้ประโยชน์จากกิเลสที่มีอยู่ให้ค่อย ๆ หดไป เนื่องจากผลกระทบจากสิ่งที่อยู่ภายนอก เพราะคนเราย่อมอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้

หลังจากมีโอกาสเรียนรู้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงเริ่มรู้สึกตัวว่า ความจริงของชีวิตควรมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากพื้นดินถิ่นเกิด ดังนั้น ความรัก ความผูกพันซึ่งแต่ละคนมีอยู่กับแผ่นดินถิ่นเกิดย่อมเป็นโอกาสให้ตนเป็นคนไม่ลืมหืม ความจริงแล้วไม่เพียงแค่นั้น การจะรู้ความจริงเรื่องนี้ได้ ย่อมต้องมีนิสัยสำรวจค้นหาความจริงจากที่มาของชีวิตตัวเองอยู่เสมอ สภาพดังกล่าวจึงจะมั่นคงอยู่ได้

ความไม่เห็นแก่ตัว ควรจะช่วยให้การดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่มีส่วนสำคัญอยู่กับเพื่อนมนุษย์ทุกรูปแบบ เกิดความรักความเข้าใจระหว่างกันและกัน ช่วยให้สังคมบังเกิดความสุขไม่ว่าในโลกนี้ แม้ในประเทศนี้ หรือในภูมิภาคนี้จะมีคนต่างชาติ ต่างศาสนา ตลอดจนคนต่างแนวคิดความเชื่อกันอย่างหลากหลายมากน้อยแค่ไหน

สิ่งที่กล่าวมานี้ทำให้เชื่อว่าความรักแผ่นดินถิ่นเกิดควรจะเป็นสื่อสารที่แท้จริงของความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ทุกรูปลักษณะ ผู้เขียนเชื่อเรื่องนี้มานานแล้ว ดังจะเห็นได้ว่าข้อเขียนกวีติ การพุดกวีติ ที่เกิดจากรากฐานจิตใจในเมื่อมีโอกาสเขียนหรือพุด บางครั้งอยู่ว่าง ๆ ก็รักที่จะเขียนอย่างมีความสุข จนกระทั่งความเชื่อดังกล่าวเกิดความแนบแน่นขึ้นในใจตนเองมาเป็นเวลาช้านาน

ในช่วงหลัง ๆ เมื่อรู้สึกว่าจะเกิดปัญหาขึ้นในสังคมรุนแรงขึ้นทุกที จนกระทั่งแทบจะสิ้นหวังซึ่งแน่นอนที่สุด หากบุคคลใดมีจิตใจอิสระ ย่อมเกิดความรู้สึกดังกล่าวขึ้นก่อน ดังนั้นในตู้เอกสารที่เก็บเรื่องราวต้นฉบับที่เขียนอย่างสม่ำเสมอมาจนกระทั่งภายหลังเกิดความคิดที่แยกแยะออก

มาใส่แฟ้มไว้เป็นเรื่อง ๆ

ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า เรื่องเหล่านี้มันเชื่อมโยงถึงกันหมด นอกจากนั้น
ยังได้เขียนวันที่ของการเขียนเรื่องเอาไว้ในช่วงท้ายของทุกเรื่อง เพื่อหวัง
ว่าต่อไปหากใครสนใจต้องการรู้ว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ย่อมรู้ได้ เพราะ
เหตุว่าแต่ละเรื่องที่เขียนมันเริ่มต้นมาจากการที่ใจตนถูกสะกิดโดย
อิทธิพลเงื่อนไขของธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงในสังคมให้เกิดแรงบันดาลใจอันเป็นเหตุแห่งการคิดค้นหาความจริงเพื่อนำมาเขียนในเรื่องนั้น

ดังนั้น ทุกเรื่องที่เขียนจึงมีเหตุอยู่เบื้องหลัง อีกทั้งยังมีกาลเวลา
เป็นสิ่งบ่งบอกให้รู้อีกด้วย หากนำเอาสิ่งเหล่านี้มาเชื่อมโยงถึงกันอย่างมี
ลำดับก่อนหลังควรจะเป็นนิทานที่อยู่บนฐานความจริงให้ชนรุ่นหลัง
สามารถรู้ได้

อนึ่ง ความเชื่อของผู้เขียนได้วนเวียนอยู่บนฐานสัจธรรม จนกระทั่ง
เกือบจะคิดว่า ความรักพื้นดินของชีวิตมนุษย์นั้นเป็นที่สุดแล้ว แต่อยู่มา
วันนี้เกิดอุกคึกคิดว่า การสูญเสียแผ่นดินถิ่นเกิดมันก็คือความทุกข์ เนื่องจาก
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงหลัง ๆ นับเป็นเวลาสี่ห้าปีที่ผ่านมา มันเริ่มสะท้อน
ให้เห็นความจริงได้ว่า มีคนกลุ่มหนึ่งหลงอยู่กับเงินและความทันสมัยทาง
วัตถุ จนกระทั่งนำเอาของดี ๆ ที่ควรสร้างสรรค์จิตใจคนไทยให้ซื่อสัตย์ต่อ
ตนเอง ไปขายให้กับคนต่างชาติด้านหนึ่งปล่อยคนต่างชาติเข้ามา
เที่ยวเมืองไทยจนกระทั่งเต็มไปหมด มีผลให้คนเหล่านี้มาแย่งที่อยู่ทีกิน
อย่างมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาเลือกของดี ๆ ทั้งนั้น อีกทั้งจิตใจ
คนไทยก็ถูกเปลี่ยนแปลงไป จนกระทั่งเห็นคนต่างชาติเป็นพระเจ้า

ผู้เขียนเริ่มแน่ใจยิ่งขึ้นว่า วันหนึ่งข้างหน้าคนไทยย่อมสูญเสีย
แผ่นดินถิ่นเกิดไปอย่างแน่นอน เพราะขณะนี้ก็เริ่มมองเห็นความจริงได้ว่า
แผ่นดินถิ่นเกิดอันควรอยู่ในความรักความผูกพันของจิตใจคนไทย

มันก็เริ่มสูญสิ้นไปจากรากฐานจิตใจของคนไทยทีละน้อย ซึ่งเราจะหาวิญญูณการต่อสู้อย่างสมเด็จพะพระนเรศวรอีกทั้งพลรบ ซึ่งยามปกติก็เป็นชาวนาชาวไร่ธรรมดา ๆ ได้ยากยิ่งขึ้นทุกที ถึงขนาดเปิดแฟ้มใหม่ให้ชื่อว่า “ฤาคนไทยจะสิ้นแผ่นดินอยู่” แฟ้มนี้ยังปรากฏอยู่ในตู้เอกสารจนถึงทุกวันนี้

จนมันแทบจะลงไปฝังแน่นอยู่ในหัวใจฉันแล้ว ว่า พื้นดินคือแม่บังเกิดเกล้าซึ่งทุกคนควรบูชาไว้เหนือหัวใจ ดังจะพบเป็นประจักษ์พยานได้จากการเขียนทุกเรื่องที่ผ่านมา ช่วงนี้เหตุการณ์บ้านเมืองมันได้สอนให้ฉันเริ่มรู้สึกสังหรณ์ใจว่าในอนาคต คนตัวเล็ก ๆ เช่น ไทย ไม่ว่าจะมองไปทางไหน ก็จะมีแต่การแตกความสามัคคี เสมือนนอนให้คนอื่นที่ใหญ่กว่าเข้ามากินเป็นอาหารอย่างภาคภูมิใจ แล้วเราก็จะต้องเสียความภูมิใจในตัวเองไปในที่สุด

ฉันหวนกลับมาคิดอีกด้านหนึ่งว่า เราคิดเพียงแค่นั้นแหละหรือทำไมจึงต้องมาติดอยู่แค่พื้นดินซึ่งเป็นเพียงแค่วัตถุ และพื้นดินซึ่งมันอยู่ในจิตใจเราเองละ ซึ่งเราควรจะซาบซึ้งเพราะไม่มีใครแย่งไปได้อย่างแน่นอน นอกจากนั้นใจเราเองก็ไม่ควรยึดติดอยู่กับอะไรทั้งนั้น นอกจากรู้ว่า เกิดมาแล้วก็ต้องตาย

ผู้เขียนเคยกล่าวย่ออยู่เสมอว่า สำหรับทางสายกลางทุกสิ่งทุกอย่างควรมองเห็นได้สองด้าน อีกทั้งควรรู้ว่าด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่งซึ่งเราผู้รักความมั่นคงจะทิ้งพื้นฐานไปไม่ได้ ดังนั้นเมื่อมองสู่พื้นดินโดยให้ความสำคัญอย่างที่สุดแก่ชีวิตหากเรายึดติด ย่อมเกิดความทุกข์จากการสูญเสีย ในที่สุดรากฐานจิตใจตนเองมันก็หลุดจากตรงนี้ ช่วยให้มองเห็นว่า พื้นดินซึ่งอยู่ในใจเราหมายถึงสติสัมปชัญญะ ควรจะอยู่คู่กับจิตใจ แม้จะเกิดอะไรขึ้น อีกทั้ง

นำไปสู่ผลประการใดถ้ามีสิ่งนี้อยู่ย่อมสามารถคุ้มครองเราได้ทุกเมื่อ
ดังเช่นที่สวรรค์ได้ชี้ไว้ว่า “ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย”

ประเด็นนี้ จึงควรเป็นฟางเส้นสุดท้ายของการเรียนรู้ใน
ชีวิตตนเองโดยไม่มีวันตาย

๒๐ เมษายน ๒๕๕๙

ประวัติชีวิตและงาน

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก เกิดเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๖๕ ณ ตำบลวรจักร อำเภอป้อมปราบ กรุงเทพฯ. เป็นบุตรคนโตของขุนตำรวจเอก พระมหาเทพกษัตรสมุห (เนื่อง สาคริก) ข้าราชการในราชสำนักของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ๒๔๗๕ ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมพระตำรวจหลวงในราชสำนักพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ คุณแม่สนิท งามรสสุต สมรสกับ นางสาวกัลยา มนตรีวัต บุตรีพลตำรวจตรีขุนพิชัยมนตรี อดีตหัวหน้าเสรีไทยค่ายกาญจนบุรี และรองอธิบดีตำรวจฝ่ายปราบปราม

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๖๙ เริ่มการศึกษาประถมศึกษาที่โรงเรียนสามเสนวิทยาคาร แล้วย้ายโรงเรียนเรื่อยมาอย่างหลากหลายไม่ต่ำกว่า ๑๐ แห่ง ทั้งโรงเรียนใหญ่และโรงเรียนเล็ก

พ.ศ. ๒๔๘๐ ระหว่างเรียนอยู่ชั้นมัธยม ๗ กระทรวงศึกษาธิการปรับ

หลักสูตรมัธยมบริบูรณ์จาก ม. ๘ มาเป็น ม. ๖ โดยตัดเอา ม. ๗ และ ม. ๘ ไปไว้เป็นโรงเรียนเตรียมมหาวิทยาลัย แต่ก๊ออนุญาตให้ผู้เรียน ม. ๗ และ ม. ๘ อยู่เดิมผ่านไป สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เลย กลับตัดสินใจย้อนกลับมา เรียน ม. ๖ อีกครั้ง ทั้ง ๆ ที่ผลการเรียนวิทยาศาสตร์อยู่ ระดับสูงมาก แต่ก็ไม่สนใจคิดจะเรียนให้ได้ทีหนึ่งโนชั้น เพราะไม่ต้องการเอาดีเหนือคนอื่น หากรู้และเข้าใจวิชา ไหนจะนำมาสอนเพื่อน ๆ อย่างไม่ปิดบัง

เรียนซ้ำชั้นมัธยมบริบูรณ์อีก ๒ ปี และได้รับ ประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ๒ ใบ โดยแบ่ง เวลาไปสนใจงานด้านศิลปะ เช่นดนตรี เขียนภาพ ปลูก ต้นไม้ และคิดประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วย

พ.ศ. ๒๔๘๓ เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่โดยเข้าไปเองอย่างเป็นทางการและผ่านการสอบคัดเลือกหลังจากเข้าเรียนแล้วระยะหนึ่ง

พ.ศ. ๒๔๘๕ เข้าศึกษาต่อในคณะเกษตร วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ มาถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เข้าเรียนอยู่ชั้นปีที่ ๒ ก็มีประกาศ สถาปนาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย (หลักสูตร ๕ ปี)

พ.ศ. ๒๔๙๐ จบปริญญาตรีวิศวกรรมและสัตวบาลบัณฑิต สาขาปฐพี วิทยาจากการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเทียบวิเคราะห์ ดินภาคกลางของประเทศไทยทางเคมีและฟิสิกส์ ๕ วิธี

เข้าพิธีสมรส เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ กับนางสาวกัลยา มนตริวัต

ชีวิตการทำงาน

พ.ศ. ๒๔๙๐ หลังจบการศึกษาได้สะท้อนพฤติกรรมให้เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเองอย่างชัดเจน โดยผู้บริหารได้เสนอตำแหน่งบรรจุเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในกรุงเทพฯ แต่กลับตัดสินใจออกไปทำงานค้นคว้าวิจัยที่สถานีทดลองกสิกรรมที่แม่โจ้ โดยมีฐานะเป็นลูกจ้างชั่วคราว เช่นคนงานระดับล่าง ซึ่งในชวงนั้น ที่นั่นยังไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปา หากมีสภาพเป็นชนบทมาก ได้ถูกมอบหมายให้ทำงานวิจัยเรื่อง **พันธุ์ข้าว ผัก และยาสูบ** และให้ความสนใจใช้ชีวิตร่วมทำงานกับคนงานที่พื้นดินอย่างสม่ำเสมอ และเป็นผู้ริเริ่มนำความรู้เกี่ยวกับการวางแผนวิจัยและสถิติวิเคราะห์ผลทางชีววิทยามาใช้กับงานค้นคว้าการเกษตรเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

ช่วงเดียวกันได้ใช้เวลาว่างและทุนส่วนตัวเริ่มต้นจับงานค้นคว้าหาความรู้เรื่องกล้วยไม้ให้แก่ประเทศไทยอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก จากแรงดลใจที่เห็นคนเก็บกล้วยไม้ป่ามาขายส่งให้คนกรุงเทพฯ เพื่อส่งไปขายต่อให้คนต่างชาติ กับอีกด้านหนึ่ง ก็มีการส่งกล้วยไม้ลูกผสมจากต่างประเทศมาขายให้กลุ่มคนมีเงินนำมาเล่นและประกวดกันเอง โดยที่พบว่า ส่วนหนึ่งของกล้วยไม้ลูกผสมซึ่งนำเข้ามา มีพ่อแม่พันธุ์ซึ่งเก็บจากป่าในประเทศส่งไปขาย

พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการในกรมกสิกรรมที่กรุงเทพฯ แต่ตัวยังคงทำงานอยู่ที่เดิม และมีข้อสังเกตว่า **เป็นผู้ซึ่งมีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก**

พ.ศ. ๒๕๓๓

ถูกส่งย้ายครอบครัวเข้ากรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลว่า ต้องการนักวิจัยมือดีมาช่วยทำงานปูพื้นฐานการการวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวของไทย เนื่องจากรัฐบาลรับนโยบายมาจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติให้เป็นแหล่งผลิตข้าวเลี้ยงชาวโลก

พ.ศ. ๒๕๓๕

และเป็นอาจารย์สอนวิชา ข้าว และสอนวิชาการวางแผนวิจัยและสถิติวิเคราะห์ทางชีววิทยา ในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ (อาจารย์พิเศษประจำวิชา) เป็นผู้ริเริ่มโครงการพัฒนางานการกล้วยไม้ของไทย โดยใช้เงินรายได้ส่วนตัวซึ่งขณะนั้นมีไม่มากนัก และใช้เวลาว่างจากงานประจำ มีการค้นคว้าวิจัย การให้บริการฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ และถัดมา มีการเผยแพร่ทางโทรทัศน์ หลังจากสถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ (ช่องแรกของประเทศเปิดดำเนินการ) และจัดรายการวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งออกสิ่งพิมพ์เผยแพร่ โดยมุ่งที่ความชอบธรรมของชีวิตประชาชน

พ.ศ. ๒๕๓๖

ได้รับทุนเอ.ไอ.ดี ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาไปศึกษาดูงานการวิจัยและการผลิตข้าวในมลรัฐภาคใต้ของประเทศ หลังจากมาแล้วได้ไม่นาน ทางกรมก็ส่งไปรับการฝึกอบรมเรื่องการวางแผนวิจัยและสถิติวิเคราะห์ทางเกษตร ณ ศูนย์ฝึกอบรมขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติที่ประเทศอินเดียและกลับเข้ามารับการฝึกอบรมวิชา การคัดตรวจคุณภาพข้าว ศูนย์ฝึกอบรม ซึ่งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติร่วมกับกระทรวงพาณิชย์จัดขึ้นในกรุงเทพฯ

ในช่วงนั้นมีการจัดตั้ง **กรมการข้าว** จึงถูกย้ายมาสังกัดกรมการข้าวและรับตำแหน่ง **หัวหน้าแผนการโรงสี** ซึ่งมีโรงสีข้าวทดลองอยู่ในบริเวณซึ่งปัจจุบันคือ ที่สระน้ำหน้าอาคาร หอสมุดกลางของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการตรวจคุณภาพข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งนอกจากงานค้นคว้ายังได้ใช้สถานที่นี้ เป็นที่ฝึกสอนและให้นิสิตทำวิทยานิพนธ์ด้วย

ระหว่างนั้น ได้ใช้พื้นที่ด้านหลังโรงสีทดลอง ปลูกเรือนต้นไม้ให้นิสิตที่ขอรับการฝึกอบรม ได้ใช้เป็นที่ปลูกกล้วยไม้ในยามว่างด้วย จนมาถึงช่วงชี้แนวทางและสนับสนุนให้คนทั่วไปสามารถใช้กล้วยไม้ทำประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งให้มีการรวมกลุ่มกิจกรรมกันเองอย่างอิสระโดยมุ่งทำงาน **ทวนกระแสค่านิยมเก่า** ซึ่งมีความเชื่อเน้นความสำคัญอยู่ภายในกรอบของอาหารที่กินในด้านเดียวมานาน

พ.ศ. ๒๕๐๐ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เริ่มความคิดจัดตั้ง **แผนกวิชาพืชกรรม** (ภาควิชาพืชสวนปัจจุบัน) จึงได้ขอตัวจากกรมการข้าวมาสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อสอนวิชากล้วยไม้ในหลักสูตร จากพื้นฐานทั่วไป และช่วงถัดมาแยกออกไปเป็น วิชาการผสมและการปรับปรุงพันธุ์ จนถึงวิชาการจัดการและการค้ากล้วยไม้ และใช้วิธีการนำนิสิตลงทำงานให้บริการแก่ประชาชนร่วมกับอาจารย์ด้วย

ผลงานได้กระจายไปสู่หมวกกว้างจนเป็นที่ทราบกันทั่วโลก และจากปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมาได้ถูกเชิญเป็น

ผู้บรรยายทางวิชาการในที่ประชุมกล้วยไม้โลกซึ่งจัดขึ้น
ทุก ๆ ๓ ปี โดยหมุนเวียนไปตามประเทศต่าง ๆ ทุกครั้ง
จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็น
เจ้าภาพรองรับการประชุมกล้วยไม้โลกครั้งที่ ๙ นับเป็น
ครั้งแรกที่มีการจัดประชุมและมีกิจกรรมการแสดงทาง
วิชาการระดับโลกขึ้นในประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้รับพระราชทาน **เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา** ซึ่ง
เป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดในด้านวิชาการ

พ.ศ. ๒๕๑๒ จากปัญหาความสับสนรุนแรงในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จึงได้รับการขอร้องให้เข้าดำรงตำแหน่งเลขาธิการ
มหาวิทยาลัย ซึ่งในขณะนั้นมีหน้าที่บริหารทั่วไป ถัดมาจึง
มีการปรับระบบการบริหารใหม่ โดยยุบตำแหน่งเดิม
และเปลี่ยนมามีรองอธิการบดีแยกการรับผิดชอบเป็น
สายงาน จึงดำรงตำแหน่ง **รองอธิการบดีฝ่ายธุรการ**

พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่ง
ศาสตราจารย์ โดยไม่ต้องผ่านผู้ช่วยและรองศาสตราจารย์
มาก่อน

พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง**อธิการบดีมหาวิทยาลัย**
เกษตรศาสตร์ ๒ สมัย

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้รับโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการนำงานประชุม
กล้วยไม้โลกมาจัดในประเทศไทย นับเป็นครั้งแรก
ของประเทศไทยที่มีการจัดประชุมวิชาการระดับโลก

เป็นประธานกรรมการจัดงานประชุมกล้วยไม้โลก
ครั้งที่ ๙ ซึ่งมีการจัดแสดงพันธุ์กล้วยไม้จากทั่วโลกร่วมด้วย

มีผู้เดินทางมาร่วมงานกว่า ๓,๐๐๐ คน จาก ๕๐ ประเทศ โดยใช้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นศูนย์ประสานงาน จากการอนุมัติของรัฐบาล แต่ปฏิเสธการขอเงินสนับสนุนจากรัฐ แต่ผลการจัดงานได้ทำให้มีเสียงจากประเทศต่าง ๆ กล่าวขวัญถึงและมักหยิบยกมาเป็นแบบอย่างจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๒๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในสมัยที่พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย

พ.ศ. ๒๕๒๓ พ้นจากตำแหน่งอธิการบดี และรัฐมนตรี สมัครงานใช้ชีวิตทำงานอยู่ที่ภาควิชาพืชสวนอย่างเรียบง่าย และมีผู้มาทบทวนให้รับตำแหน่งประธานสภาข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และระหว่างนั้นได้มีส่วนริเริ่มจัดตั้ง **ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ**

พ.ศ. ๒๕๓๓ ตัดสินใจลาออกจากประธานสภาข้าราชการฯ และลาออกจากราชการก่อนเกษียณอายุ และตั้งสัจจะไว้ว่าจะไม่ขอรับตำแหน่งใด ๆ ที่มีอำิสและอำนาจอีกต่อไป ยกเว้นองค์กรการศึกษา และสาธารณกุศล

ได้รับการทาบทามให้เข้ารับตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของทบวงมหาวิทยาลัย และมีการต่อวาระละ ๒ ปี เรื่อยมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ รวม ๔ วาระ และในช่วงนี้ ได้รับพิจารณาให้เข้าดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ

เป็นกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัย
ขอนแก่น โดยที่มีการต่อวาระให้เรื่อยมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๓
จึงได้ประกาศลาออกหมด

หลังจากนั้น จะมีการรับเชิญร่วมกิจกรรมสัมมนา
ประชุมวิชาการ เป็นผู้บรรยายพิเศษในที่ต่าง ๆ ทั้งจาก
สถาบันการศึกษา ราชการ เอกชน และองค์กรอาสาสมัคร
รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาโครงการพัฒนาซึ่งเน้นชนบทและ
เยาวชน และเน้นที่คุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งการ
อนุรักษ์และพัฒนาบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง ซึ่งถือปฏิบัติ
อย่างมั่นคงมาตลอดชีวิต

นอกจากนั้นการได้รับเชิญไปร่วมกิจกรรมในต่าง
ประเทศเท่าที่เป็นมาแล้วก็ยังคงดำเนินต่อมา และนำเอา
ข้อมูลซึ่งไปพบเห็นกับมาผสมผสานกับรากฐานความคิด
ตนเองนำออกเผยแพร่สู่ประชาชนทุกกลุ่มทุกชั้น รวมทั้ง
ใช้ในโครงการซึ่งมีส่วนร่วม อีกทั้งให้ความสนใจใช้ชีวิต
สัมผัสกับระดับพื้นดินอย่างต่อเนื่องด้วย

ปัจจุบันมีผลงานเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเกี่ยว
กับการเชื่อมโยงแนวคิดในการอนุรักษ์กับการพัฒนาทาง
ด้านศาสนาและวัฒนธรรมให้เข้ามาเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งนับ
ว่ามีความสำคัญมากในการแก้ไขปัญหาของสังคม

วุฒิที่ได้รับ

๑. ได้รับพระราชทาน เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ซึ่งเป็นเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์สูงสุดในด้านวิชาการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑
๒. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในตระกูล The Sacret Of

The Ring Sun ชั้นสูงสุดจากสมเด็จพระจักรพรรดิ ประเทศญี่ปุ่น
เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

๓. ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จาก
 - มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ เชียงใหม่
 - มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 - มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาการจัดการการผลิตพืช
๔. ได้รับ Gold Medal - Veitch Memorial จาก Royal Horticultural - Society ประเทศอังกฤษ
๕. ได้รับ Gold Medal Award จาก South East Asia Orchid Society ประเทศสิงคโปร์
๖. ได้รับ Silver Medal Award จาก American Orchid Society.

"หมั่นเสี้ยนทองรีวิต" ๘๔ ปี

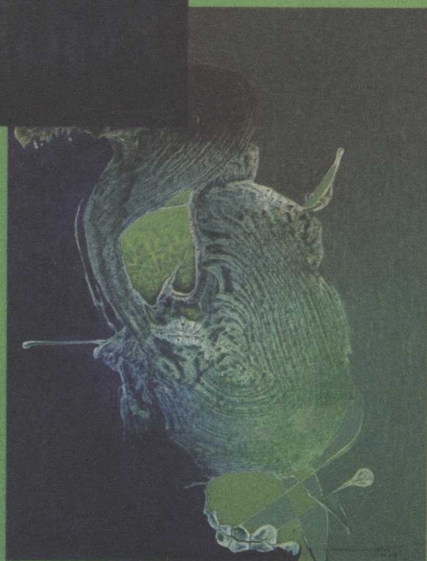
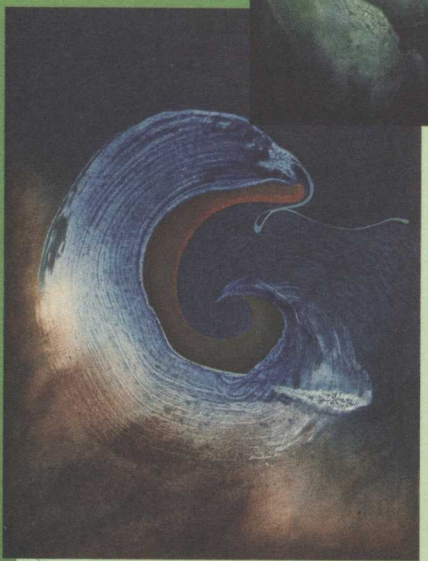
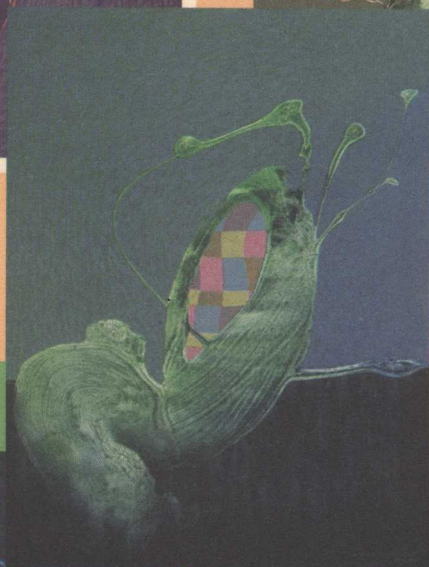
งานนี้^๒มีลมแรง
เห็นเห็นดอกหญ้าแดงขึ้นหน้า
รวมระเนนเอนล่อล่อลมพัด
มาครั่งคล้ายขึ้นวัด ทัดทานลม

หญ้าฝางเกสรดอกหญ้า
ไปกับลมช่วยพาผู้สำนถล่ม
แจ้งข่าวคราวเคลื่อนไหวเขื่อนชม
ร่ายทอพรหมคลุมพื้นในผืนดิน

วัน^๒นี้ลมสงบ
เห็นได้พบพรมในอยู่ไม่แห้ววัน
ระตาชดอกรูหญ้าช่วยช่วยวัน
มานเต็มทั่วถิ่นธรณี

อัน^๒นี้ได้เรียนรู้อย่างหญ้า
ยืนหยัดดูการกล้าทำหน้าก็
อาศัยลมสู่ลมมมอินทรี
สร้าง^๒ความดีความงามท่ามกลางลม.

วิมล วิชากร
๕ ธันวาคม ๒๕๕๙

วิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ
โดยเฉพาอย่างยิ่ง
ธรรมชาติซึ่งอยู่ในจิตใจเราเอง

บนเส้นทางชีวิต

ISBN 974 - 88134 - 8 - 7

9 789748 813486

ราคา 150.00 บาท